Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem
NAJER FOLKSBLAT

פרייז 20 גראָשען

הײַנט 12 זײַטען

נייער פאלקסבלאט

№ 83 | Łódź, Niedziela, 7 kwietnia 1935 r. | דרייצענטער יאהרגאנג | לאדז, זונטאג, ד' ניסן תרצ"ה | № 83

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

מוראדיגע קאטאסטראפע בעת א חתונה אין לאדז

איינגעריסען זיך א באלקאן, ווען ס'איז פארגעקומען די חופּה

1 פערזאן דערהרגעט. 10 שווער און לייכט פערוואונדעט

אויף 11 ליסטאָפּאַד 38 איז נעכטען ביינאכט בעת א חתונה פאָרגעקומען א מורא'דיגער אומגליקס־פאל, וואָס האט געבּרענגט מיט זיך מענשליכע קרבנות.

אין דערמאָנטען הויז אויפ'ן 2־טען שטאָק וואוינט די יודישע פאמיליע מארקעוויטש, א בעקאַנטע פון דער פאמיליע רחל באקטשאַן פון פּאַביאַניץ, האט געבעטען די מארקעוויטשעס, אז זיי זאָלען אָפּגעבען די וואוינונג אויף איינצואָרדנען דאָרט א חתונה פון דעם מיידעל מיט א יונגנמאַן משה ווינדער פון קאָנסק. די מארקעוויטש'עס זענען אויף דעם איינגעגאנגען, און נעכטען אָווענד איז פאָרגעקומען די חתונה. עס זיך צוזאַמענגעקומען אַן עולם פון עטליכע צענדליג מענשען, מ'האט ווי אויף א חתונה פרעהליך פערבּרענגט. די חופה האָט מען געמאַכט אויפ'ן באלקאָן פון 2־טען שטאָק, ווען דאָס פּאָר־פאָלק איז שוין געשטאַנען אונטער דער חופה און דער פרעהליך עולם האט זיך ארוים געפּאַקט אויפ'ן באלקאָן, האט פּלוצלינג דער באַלקאָן איינגעריסען און אלע, וואָס האָבען זיך דאָרט געפונען, זענען אראָפּגעפאַלען פון דער הויך פון 2־טען שטאָק אויפ'ן ברוק.

אויפ'ן הויף איז געבליבען ליגען א קנויל פון צו פלוטיגטע, פערוואונדעטע מענשען, פון וועלכע עס האָבען זיך געטראָגען הארצרייסענדע געשרייען און יללות. די פרויען, וואָס זענען איבערגעבליבען אין שטוב, האָבען ספּאַזימירט, איינינגע זענען געפאַלען אין חלשות.

די איינוואוינער פון הויף, וועלכע זענען אויפגעוועקט געוואָרען פון די געשרייען און יללות האָבען מאָמענטאַל זיך נישט אָריענטירט, וואָס דאָ קומט פאָר. עס האט אויסגעבראָכען א מורא'דיגע מהומה, מ'איז ארויסגעשפּרונגען פון די בעטען אין די נאכט־בגדים. ערשט ווען מ'האָט בעמערקט דאָס אומגליק, האָט מען זיך גענומען ראטעווען די פערוואונדעטע.

עס איז ארויסגערופען געוואָרען דריי פּאָגאָטאָוויעס: די שטאָטישע, די פּאָגאָטאָוויע פון קראַנקען־קאסע און די פּריוואטע פּאָגאָטאָוויע. ס'איז ערטיילט געוואָרען הילף די פערוואונדעטע, דערביי איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אז איינער איז אין דער קאטאסטראָפע אומגעקומען, דאָס איז יצחק טענענבוים, פראַנציסקאנער 30, א קוזין פון דער כלה.

שווער פערוואונדעט זענען געוואָרען: לייבוש טענענבוים, קאָנסטאַנטינער 23; מרדכי טוגענדמאַכער אַנ'אַזאָרקאָווער; לעדערמאַכער און זיינס א יונגעלע, אויך די חתן־כלה זענען לייכט פערוואונדעט.

די פערוואונדעטע זענען אָפּגעפיהרט געוואָרען אין ראַדאָגאָשטשער שפּיטאָל, די לייכט־פערוואונדעטע זענען איבערגעלאָזט געוואָרען אויפ'ן אָרט. דאָס קינד האט מען אין א שווערען צושטאַנד אָפּגעפיהרט אין אַננאַ מאַריאַ שפּיטאָל. די נעמען פון די איבריגע פערוואונדעטע איז נישט געלונגען פעסטצושטעלען. צוזאַמען איז דאָ 11 פערוואונדעטע. נישט געקוקט אויף דער פאָרגעקומענער קאטאסטראָפע, האָט א מיטגליד פון ראַבּינאַט געגעבען חופה וקדושין. דאָס פּאָר־פאָלק האָט א סערטיפיקאַט און האָט געזאָלט גלייך נאָך דער חתונה אָפּפאָהרען קיין ארץ ישראל. די שוידערליכע קאטאסטראָפע האָט אויף אַלעמען געמאַכט אַנ'אונגעהויער שווערען איינדרוק.

„חסד של אמת", וועלכע האָט זיך דערוואוסט וועגען דעם דאָזיגען טראַגישען פאָרפאַל, האָט גלייך אויפ'ן אָרט דעלעגירט איהרע צוויי פארשטעהער וועלכע פערנעמען זיך מיט דער לויה פון דעם אומגליקליכען קרבן.

אקציע פאר גענצליך אפּשטעלן אויף 10 יאהר די אימיגראציע פון די פעראייניגטע שטאַטען

וואשינגטאָן (יט"א) קאָנגרעסמאַן טאַמאַס בלענטאָן פון טעקסאס פיהרט א ענערגישע אקציע, כדי דורכזועצען זיין געזעץ־פּראָיעקט וועגען ענדליך אָפּשטעלען אויף 10 יאָהר די אימיגראציע אין די פעראייניגטע שטאַטען.

קאָנגרעסמאַן בלענטאָן האָט אָבער נישט בעוויזען צו זאַמלען די נויטיגע צאָהל פון 218 שטימען, כדי דער ביל זאָל נישט בעטראַכט ווערען פון דורך דער קאָמיסיע פון קאָנגרעסמאַן דיקשטיין.

די ערגענצונגען צום ביל זעהען פאָר, אז „יעדער פרעמדער זאָל אין די פעראייניגטע שטאַטען רעגיסטרירט ווערען". לויט א צווייטער אויסבעסערונג זאָל יעדער אימיגראַנט, וועלכער בעקומט נישט אין משך פון 3 יאָהר די ערשטע בירגערשאַפט־דאָקומענטען, גלייך דעפּאָרטירט ווערען פון לאַנד.

3%-owa Premjowa Pożyczka Inwestycyjna.

Obligacje na okaziciela wartości imiennej 100.— zł. w złocie.
Losowanie wygranych 3 razy rocznie.
Dla jednej emisji w wysokości 100 miljonów złotych, losowanie według poniższych tabeli.

Tabela wygranych A.

ilość	wysokość	łączna kwota
1	500.000.—	500.000.—
1	125.000.—	125.000.—
2	50.000.—	100.000.—
2	25.000.—	50.000.—
10	10.000.—	100.000.—
40	5.000.—	200.000.—
125	2.000.—	250.000.—
331	1.000.—	331.000.—
688	500.—	344.000.—
1.200 wygranych na kwotę		2.000.000.—

Tabela wygranych B.

ilość	wysokość	łączna kwota
1	500.000.—	500.000.—
1	100.000.—	100.000.—
1	50.000.—	50.000.—
10	10.000.—	100.000.—
35	5.000.—	175.000.—
82	2.000.—	164.000.—
252	1.000.—	252.000.—
618	500.—	309.000.—
1.000 wygranych na kwotę		1.650.000.—

Tabela wygranych C.

ilość	wysokość	łączna kwota
1	200.000.—	200.000.—
1	50.000.—	50.000.—
1	25.000.—	25.000.—
4	10.000.—	40.000.—
8	5.000.—	40.000.—
35	2.000.—	70.000.—
52	1.500.—	78.000.—
263	500.—	131.500.—
635	300.—	190.500.—
1.000 wygranych na kwotę		825.000.—

W pierwszem dziesięcioleciu co rocznie 3 losowania: 1 wg. Tab. A. 1 wg. Tab. B. 1 wg. Tab. C.

Wszystkie obligacje niewylosowane do umorzenia stale uczęstniczą w wygranych.

1-e losowanie wygranych 1-go września 1935 roku.

Właściciele obligacyj Pożyczki Narodowej mogą niemi wpłacać do 50% subskrybowanej kwoty na 3%-ową Premjową Pożyczkę Inwestycyjną.

Wpłaty gotówkowe na subskrypcję rozłożone być mogą na 10 rat miesięcznych.

Subskrypcję przyjmują: Bank Polski. Bank Gospodarstwa Krajowego, Państwowy Bank Rolny, P. K. O., Banki Związkowe, Komunalne Kasy Oszczędności, Centralna Kasa Spółek Rolniczych oraz inne upoważnione instytucje finansowe, których lista zostanie dodatkowo ustalona.

נאָך לאַנגע און שווערע ליידען איז געשטאָרבען אונזער הייסגעליבטע מוטער און שוויגערמוטער

נ"ע פריידעל זארצמאן

אין עלטער פון 57 יאָהר.

די לויה קומט פאָר היינט, זונטאָג, ד. 7 אפּריל ד. י. 12 בייטאָג פון טרויער־הויז, לימאַנאָווסקיעגאָ 24, וועגען וואָס עס טיילט מיט אין גרוים צער

די טיעפטרויערנדע פאמיליע.

נאָך לאַנגע שווערע ליידען איז געשטאָרבען מיין ליבער מאַן, אונזער טייערער הייסגעליבטער פאָטער, שוויגערפאָטער, גרויספאָטער, ברודער, שוואָגער און אָנקעל

נ"ע גרשון דעמבינסקי

ב"ר ישראל הכהן ז"ל

אין עלטער פון 81 יאהר

(געוועזענער לאַנגיעהריגער לעה־ער אין יאַראָטשינסקי'ס ת"ת און בית־יתומים פּולנאָצנאָ 38)

די לויה קומט פאָר היינט, זונטאָג, דעם 7 אפּריל 1935 12 א זייגער בייטאָג פון טרויער־הויז פּילסודסקיעגאָ 34, וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרוים צער

7123 די טיעפטרויערנדע פאמיליע.

נאָך לאַנגע און שווערע ליידען איז געשטאָרבען אין עלטער פון 71 יאהר אונזער הייסגעליבטע פרוי און מוהמע

נ"ע פרימע אייזענשטאט

אשת ר' יצחק נ"י

(געבוירען וויסאצקא)

די לויה קומט פאָר היינט זונטאג, דעם 7 אפּריל ד. י. 2 נאָכמ. פון טהרה־הויז, וועגן וואָס ס'טיילען מיט אין גרויס צער די טיפטרויערנדע מאַן און פאמיליע.

זאל גאַנץ לאָדז וויסען!
אז דעם גרעסטען אויסוואהל פון
מעבעל
— ווי: —
שלאפצימער,
עס=צימער,
גאבינעטען
ווי אויך איינצעלנע געגענשטענדע בעקומט מען נור
ביי דער איבעראל בעוואוסטער פירמע
ח. ראזניק
לאדז, 44 גדאנסקא 44
טעל. 162=56.

ריעל, שנעל און ביליג!

ווּלאצלאווקער מצה-רייבעכץ
העל, שעהן און טרוקען מיט'ן הכשר פון ראבינאט
צו בעקומען ווי יעדעס יאָהר ביי דער פירמע
ברייטשטיין און ראזענפעלד
קאשטשעלנא 3, אין שפייז-הורטאווניע, טעל. 119-33
ביליגע פרייזען.

אכטונג שטריקער!
אַלע שטריקער, וועלכע ארבייטען זעלבסטשטענדיג ווערען אויפגעפאָדערט אין זייער אייגענעם אינטערעס זיך צו פער=רעגיסטרירען אַלס מיטגלידער אין שטריקער=מייסטער=פעראיין, אין געגענפאַל וועט איהר פערלירען די מעגליכקייטען צו פיהרען ווייטער אייער ווערקשטעל.
די רעגיסטראַציע קומט פאָר פון זונטאג ביז דאָ=נערשטאג פון 8 ביז 10 אָוונט אין אייגענעם לאָקאַל פילסודסקיעגאָ 69.
די פערוואלטונג פון שטריקער=מייסטער=פעראיין.

Warszawskie
TOWARZYSTWO POŻYCZKOWE na ZASTAW RUCHOMOŚCI
Spółka Akcyjna, Oddział w Łodzi
(LOMBARD)

zawiadamia, że w dniu 24 kwietnia 1935 roku i dni następnych od godziny 10-ej rano odbywać się będzie LICYTACJA przy ul. Zachodniej Nr. 31 w Łodzi, zastawów nieprolongowanych we właściwym terminie. Numery zastawów, podlegających licytacji, ogłoszone będą w „Kurjerze Łódzkim" w dniu 14 kwietnia 1935 roku w numerze 103 i wywieszone w biurze.—

Zastawy niesprzedane na licytacji w pierwszym terminie, sprzedawane będą w drugim terminie, począwszy od dnia 26-go kwietnia 1935 roku. 7116

Procenty należy wpłacać przed dniem 14 kwietnia 1935 r., gdyż po tym terminie zastawcy dopłacą koszty probierni państwowej za cechowanie prób i za ogłoszenia.

od Zł. 18.—
Eleganckie wizytowe
PANTOFLE damskie
we wszystkich odcieniach
we firmie **ALFRED HEINE, Pomorska 24**
TEL. 175-74. FILJI NIE POSIADAM!

פענסיאנאט „וויינגאסט"
קאלומנע, לובעלסקא 15 №
טעל. נומ' 13.
מיט בעשטעלונגען אויף פסח צייטליך צו ווענדען.
שטרענג כשר! די מאָדערנסטע בעקוועמליכקייטען.

פענסיאנאט „לאנדאו"
ווילע גראס, ווישניאווא=גורא, טעל. 3
איז טעטיג אויף פסח מיט א שטרענג כשר'ע קוך
מיט בעקוועמליכקייטען, עלעקטריש ליכט, טעלעפאָן, ראַדיאָ
א. ד. גל. פרייזען נידריגע. 7068

נאר פאר מענער!
דער לאַנג-עקזיסטירענדער לאָדזער ערשטקלאַסיגער ספעציאַליסט פון הויזען איז צוריקגעקומען פון פאריז.
ווער עס וויל טראָגען הויזען לויט דער לעצטער מאָדע דאַרף זיך ווענדען נאָר צו דעם ספעציאַליסט פון הויזען
ב. פיוולעוויטש, אלעע 1. מאי 2, פראנט, 1. שטאק
רעקלאַמע פרייזען! קומט איי איבערצייגט אייך!

אינטערנאציאנאלער
פוטער=יריד
אין ווילנע
קומט פאָר פון 12-טען ביז'ן 27-טען יוני 1935.
דער יריד וועט טראגען א ריינעם האנדעלס=כאראקטער.
ס'איז געזיכערט דער אנטייל פון
אלע גרויסע אינלענדישע פירמעס און עקספארטערן.
גינסטיגע איינקויפס-קוועלע פון אלערליי פוטער-סחורות, רויהע און אויסגעארבייטע אינלענדישע און אויסלענדישע.
DYREKCJA MIĘDZYNARODOWYCH TARGÓW FUTRZARSKICH
Wilno, ogród po-Bernardyński.

דאס ערשטע יודישע
בלומען=געשעפט א. נ. „קאסינא"
אין פאסאזש קאסינא, לאדז פיעטריקאווער 67
עמפפעהלט טעגליך פרישע בלומען
פאַכמענישע לייטונג. צו ביליגע פרייזען. פאַכמענישע לייטונג.

קאָנצעסיאָנירט דורך דער רוסישער האַנדעלס=פערטרעטונג אין ווארשא
שפייז=פעקלעך נאך רוסלאנד
(אויף פסח)
צו בעדייטענד רעדוצירטע פרייזען.
נעמט אָן: די פירמע ס. דישקין א. ג. לאדז
8 פיעטריקאווער 8
איז אַלע פיליעס און פערטרעטונגען.

צו דער פערלאָבונג פון מיין שוואָגער
יעקב ציטרינאוויסקי
מיט פרל. שרה קאהן
ווינשען מיר מזל-טוב.
יחזקאל באטשינסקי און פרוי.

די מצות
פון דער מעכאנישער בעקעריי
ביי דער בעוואוסטער צוקערניע
נ. וויינבערג
38 פיעטריקאווער 38
טעל. 143=82
מאַכט בעקאַנט דער ג. קונדשאַפט, אז די מצות ווערען אויסגעבאַקען פון בעסטן ווייצען-מעהל, וואָס איז אונטער דער השגחה פון הרב יצחק יהודה גליצענשטיין און צוליב די קלאַסאַלע בעשטעלונגען ווערט געבעטען וואָס פריהער צו קומען נאָך מצות, כדי אַזוי אַרום צו קענען לויט'ן וואונש צופרידענשטעלען.
קאנקורענץ פרייזען!
בעמערקונג: די מצות און מצה-מעהל זענען געפּאַקט און פערזעהן מיט מאַנער פירמע ווי אויך שויו צו בעקומען
יום=טוב'דיג מאקאראן

בעקאנטמאכונג.
די לאנגיעהריגע היגיענישע
מצה=בעקעריי
פון פּאָמאָרסקאַ 3 און זאַוואַדזקאַ 12
איז איבערגעטראַגען געוואָרן אויף
קאמיענגא 18
אויך אין געוועלב פילסודסקיעגאַ 72
עס ווערט אויסגעבאַקען דינע מצות פון מעהל 0000 .A לוק. סוסאָווע.
מיט אַכטונג
פינגערהוט.

ליטווישע מצה
בהותם י. ש. ר. ר. מפינסק
שרודמיעסקא 32, טעל. 113-04
מאַכט בעקאַנט, היות עס האָט זיך בעוויזען פיל מצות נאָכגעמאַכטע, דהיינו, יצלה מפינסק און נאָך אַנד. דארום בעהט מען ביים קויפען אַכטונג צו געבען אויף דער עטיקעט און נאָכזעהן די מצות אינוויינינג בכדי צו קענען וויסען דעם אונטערשיד.
7124 מיט אַכטונג ראמא.

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען, בלאָז און אורין-קראַנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעהמט אָן פון 2–3 און פון 6–8 אוו

תיקון טעות.
אין דעם אַנאָנס פון לאָדזער ראַבינאַט איז על פי טעות אריינגעפאַלען זאַכאָדניע 19 עס דאַרף זיין זאַקאָנטנאַ 19.

צו הארציגען מזל-טוב ווינשען מיר אונזער חשוב'ן פּרעזעס ה'
שמואל שטרויסמאן
צו דער חתונה פון זיין ליבע טאָכטער פרל. געלא
מיט ה' מאיר דוד פיאווקא
איהר זאָלט האָבען פון זיי פיל נחת און דעם יונגען פאָר א גליקליך צוזאמענלעבען אין אונזער אלט-נייל אַנד.
די פערוואלטונג פון „מחזיקי חולים", דאַמבאַרטשיקוב 28

מזל - טוב
ווינשען מיר אונזער פרעזעס און מיטגרינדער פון דער גמילת חסדים קאַסע גלובנאַ 62 ה'
שמואל שטרויסמאן
צו דער חתונה פון זיין ליבע טאָכטער פרל. גענ'א
מיט ה' מאיר דוד פיאווקא
איהר זאָלט זעהן ביי זיי פיל גוטס און דעם יונגען פאָר א צופרידען צוזאמענלעבען.
די פערוואַלטונג פון דער גמילת חסדים קאַסע, גלובנאַ 62

מזל טוב
לכבוד חברנו מר
שמואל שטרויסמאן
לרגלי נשיאת ביתו
מרת געלא תחי'
עם מר מאיר דוד פיאווקא
תיזכו לראות בהם רוב עושר ואושר ויזכו לבנות את ביתם על הרי ציון וירושלים. המתפללים והגבאים מבית הכנסת „סינה"
ו. סוסעק, מ. מאסטבוים

מזל-טוב
ווינשען מיר אונזער ווערטען פרעזעס ה'
שמואל שטרויסמאן
צו דער חתונה פון זיין ליבע טאָכטער פרל. געלא
מיט ה' מאיר דוד פיאווקא
איהר זאָלט זעהן ביי זיי פיל נחת און דעם יונגען פאָר א צופרידען צוזאַמענלעבען.
אין נאָמען פון פערסאָנאַל פון „מחזיקי חולים"
סעקרעטאַר: שמואל הערש מייעראָוויטש.

צו דער חתונה פון מיין פריינד
מאיר דאווידאוויטש
מיט פרל. פאלא קריגער
ווינשט א הארציגען מזל-טוב.
אפרים בוים.

מזל=טוב
אונזער חשיבן פרעזעס
דאזאר ו' משה בענדעל
צו דער חתונה פון זיין ליבען זוהן
ה' יעקב בענדעל מיט פרל. מאניא זאנדמאן
ווינשט פיל נחת און גליק.
די פערוואלטונג פון „תומכי אורחים"
דאָס פרויען-קאָמיטעט פון „ „
די ווירטש.-קאָמיסיע פון „ „

Z intencji zaślubin
p. SALOMONA GROSSA
z p. MINĄ KACÓWNĄ
najserdeczniejsze życzenia składają
Urzędnicy
Kolektury N. Jatka

ברוך הבא
נח בערקאנ'ס מצות
זענען שוין דא
אין דער לאַנג=יאריגער בעקעריי 30 וואלבארסקא 30
מיר טיילען מיט אונזער ג' קונדשאַפט, אז אויך היי-יאָהר ווי אַלע יאָהר בעקען מיר אויס
די גוט בעקאנטע
פיינסטע דינע
מצות
פון דעם בעסטען קוואַליטעט ווייצען=מעהל אונטער דער השגחה פון לאָדזער ראַבינאַט.
פערקויפס-שטעלען: בעקעריי וואָלבאָרסקאַ 30, פיליעס וואָלבאָרסקאַ 10, זגערזשער 11 און שרודמיעסקאַ 24.

די איינציגע
מאשין-מצות-בעקעריי
וועלכע עקזיסטירט פון יאָהר 1927
אונטער דער השגחה פון יאַנאָווער רב געפינט זיך
אויף קאשטשושקי 11
ביי די בעקער-מייסטער
מרדכי יעלין און שותפים טעל. 263-00
שויו דאָרט צו בעקומען
מצות
ביליג! —::— הורט און דעטייל!
פיליע: מ. יעלין, פיעטריקאָווער 24, טעל. 173-46.

ברוך הבא!
ולאטא גורא מאשין=מצות
מיט זיינע אמת'ע
זענען דא!
איך מאַך בעקאַנט דער לאָדזער יודישער בעפעלקערונג, אז אַזוי ווי אַלע יאָהר באַק איך אויך היי-יאָהר אויס די גוט-בעקאַנטע ערשטקלאַסיגע מאשין-מצות, וועלכע זענען זעהר גוט בעקאַנט מיט זייער גוטער קוואַליטעט מעהל און האָט זיך איבערגעטראָגען פון אל. קאשטשושקי 11 אויף זאַקאָנטנאַ 19 טעל. 265-58, אין דער מצכאָנ. בעקעריי.
איך עמפּפעהל זיך אויף ווייטער די ג' קונדשאַפט.
די בעקעריי געפינט זיך אונטער דער השגחה פון דעם יאַנאָווער רב ש. י. וואַפנער.
פערקויפס=שטעלען:
ראזענהאלץ, זשעלאַנאַ 47, טעל. 188-89,
ווילנער, פאָמאָרסקאַ 7, מצה=געוועלב פילסודסקעגאַ 58,
קאלאניאל=געוועלב פאָלודניאָווע 34,
מצה=געוועלב פילסודסקעגאַ 30.

קמח של פסח
תחת השגחת הרבינאט דפה לאדז!
די איינציגע מיהל אויף לאָדז איז געכ'ש'רט אונטער דער שטרענגער אויפזיכט פון היגען ראַבינאַט. אונזערע ג' קונדען וועלען זיך ווידער איבערצייגען, אז דאָס שענסטע און בעסטע זעקעל מעהל אויף מצות בעקומט מען נאָר ביי דער פירמע
„עלעקטראמלין"
לאדז, זאקאנטנא 47, טעל. 147=40
וועלכע איז פערענטוואָרטליך פאַר די רעיעלע און פינקטליכע ליפערונג לויט יעדענס פערלאַנג. פערקוקט אייך נישט אויף די פּראָווינצער מציעות, וואָס פאַר דעם גראָשען ביליגער ביים איינקויף דערלעגט איהר מעהר ביי דעם מצות פערקויף, נאָר קומט שוין און בעשטעלט פערזענליך אָדער דורך טעל. 147 40.
בעמערקונג: די ליפערונג פאַר דער פּראָווינץ קומען מיר נאָך די פערלאַנגען פון קויפער מיט אכטונג
Firma **„Elektromłyn"**
Łódź, Zakątna 47, tel. 147-40.

פענסיאנאט „עלבינגער"
קאלומנא, טעל. 2
נעמט אן בעשטעלונגען אויף פסח.
שטרענג כשר'ע קוך! עלעקטרישעס בעלייכטונג.

היינט — די וואהלען אין דאנציג

די רעדעס פון די דייטשע מיניסטארען גערינג, העס און געבעלס

דאנציג, 6 (טעלעפאניש)

דאנציג לעבט איצט אין דער אטמאספער פון הויכען וואהל-פיבער. אין דער הינזיכט פון פראפאגאנדע טוען אפ די היטלעראווצעס מעשים. מ'הערט אין איין פארצדירען, מארשירען, טרומייטערן און פויקען. אפילו ביינאכט טראמפעלט מען איבער די גאסען מיט פאקלען און געזאנגען. מען לאזט א מינוט נישט רוהען, נישט אפכאפען דעם אטעם.

נעכטען האט אויף א פארוואהל-מיטינג גערעדט דער מינ. גערינג, וועלכער האט צוו. אנד. געזאגט:

— אז איהר וועט גיין זונטאג צו דער וואהל-אורנע, זאלט איהר געדענקען וועגן דעם, אז עס האנדעלט זיך וועגען פעסטשטעלען פאר דער וועלט, ווי אזוי דאנציג דענקט. און דאן איז זיכער — די שטאט דאנציג וועט דערווייזען, אז זי איז נאציאנאל-סאציאליסטיש, אז זי איז געוועזען און וועט שטענדיג בלייבען דייטש. עס איז נישט דאס וויכטיגסטע — האט גערינג ספעציעל בעטאנט — צי דאנציג געהער נישט אדער געהער יא היינט ארגאניזאציאנעל צו דייטשלאנד. מאס-געבענד איז דאס, צי ער איז אין זיך דייטש. דייטשלאנד ברויך נישט אויפס כוח צו בעזעצען דאנציג, ווייל די רעכט פון דער נאטור בעזיגט דורך זיך גופא. די וועלט וועט נאך אמאל אליין פערשטיין די נאטירליכע לעגאליטעט, ווייל די נישט בויגזאמע רעכט פון דער נאטור קאן מען זיך נישט געגענשטעלען.

אין דעם זעלבען גייסט האבען אויך גע-האלטען גרויסע רעדעס היטלערס פערטרעטער, מינ. העס, און דער היינט מיט גרויס פאראד אראפגעקומענער פראפאגאנדע=מיניסטער, געבעלס.

קאנפערענץ פון סיימאנ'ען מיט גראנדי'ן

לאנדאן, 6 (ספ. טעל.)

דער סער דזשאן סיימאן האט היינט אפגע-האלטען א לענגערע קאנפערענץ מיט'ן איטאליע-נישען אמבאסאדאר גראנדי. און מיט איהם ארומגע-רעדט די פרטים פון דער טאג-ארדנונג אויף דער קאנפערענץ אין שטרעזא, וואס זענען פארגעשלא-גען געווארען דורך מוסאליני'ן.

—=—

אנ'ענטפער אויף דער מעמעלער נאטע

ריגע, 6 (ספ. טעל.)

מען איז מודיע פון קאוונע:

די ליטווישע רעגירונג האט היינט איבערגע-געבען די געזאנדטע פון פראנקרייך, איטאליען און דעם שארזש-ד'אפער פון ענגלאנד אנ'ענטפער אויף דער נאטע, וואס די גרויסמאכטען, די סיג-נאטארען פון דער מעמעלער קאנווענץ האבען ארויסגעשיקט דעם 13 מערץ.

אמבאסאדאר ראטשינסקי צוריק אין לאנדאן

לאנדאן, 6 (ספ. טעל.)

דער פוילישער אמבאסאדאר ראטשינסקי, וועל-כער איז אין שייכות מיט מינ. אידען'ס וויזיט גע-ווען אין ווארשא, האט זיך צוריקגעקעהרט קיין לאנ-דאן און אנגעהויבען צו אמטירען

„מכבי” וועט זיך נישט בעטייליגען

אין דער בערלינער אלימפיאדע

תל-אביב (ספ. טעל.)

די פערוואלטונג פון וועלט-פערבאנד „מכבי” האט בעשלאסען צו פערבאטען אלע ספארטלער, וואס געהערען צו „מכבי” צו סטארטעווען אין די אלימפישע שפילען פון 1936 אין בערלין.

פויליש-בולגארישע קולטור-קאנווענץ

סאפיא, 6 (ספ. טעל.)

די בולגארישע טעלעגראפען-אגענטור איז מודיע:

דער בילדונגס=מיניסטער, גענ. ראדעוו איז היינט בייטאג ארויסגעפאהרען קיין ווארשא, וואו ער וועט אונטערשרייבען א פויליש=בולגארישע קולטור=קאנווענץ.

„יודען זענען אונזער אומגליק”

אונטער דער לאזונג איז געפיהרט געווארען דער נעכטיגער לעצטער פארוואהל-טאג אין דאנציג. — רעוויזיעס ביי יודישע זשורנאליסטען. — קאנפיסקירט די איינציגע יודישע צייטונג

דאנציג, 6 (יט"א טעלעגראפיש)

היינט, דעם לעצטען פארוואהל-טאג, האבען די נאציאנאל-סאציאליסטען ענטוויקעלט א שטארקע אנטי-יודישע אגיטאציע. די אגיטאציע ווערט גע-פיהרט אונטער דער לאזונג: „יודען זענען אונזער אומגליק”. די נאציס זענען דעם גאנצען טאג א-רומגעפאהרען איבער דער שטאט מיט אויטא'ס מיט פראפאגאנדע=פלאקאטען. די איינציגע יודישע צייטונג אין דאנציג איז היינט קאנפיסקירט גע-ווארען אהן שום מאטייוויר.

* * *

דאנציג, 6 (יט"א טעלעגראפיש)

דער ספעציעלער יט"א=שליח אין דאנציג מעלדט מיט, אז די נאציס ענטוויקלען א געוואל-דיגע יודען-העצע. מ'רעכענט, אז די נאציס וועלען האבען א גרויסען זיג.

די יודען האבען 1500 וואהל-בערעכטיגטע וועהלער, וועלכע וועלען אפגעבען די שטימען אויף די ליסטעס פון די סאציאליסטען, נאציא-נאלע צענטרום און אויף פוילישע ליסטעס.

* * *

דאנציג, 6 (יט"א טעלעגראפיש)

היינט פארמיטאג איז פאליציי אריין אין האטעל „קאנטינענטאל” געגענאיבער דעם באהנ-הויף און אדורכגעפיהרט א רעוויזיע אין צימער וואו ס'וואוינט דער יודישער זשורנאליסט זינגער פון „נאש פשעגלאנד” און ביי דעם קארעספאנדענט פון דער „פאלקסצייטונג”. די צוויי זשורנאליסטען זענען נישט ארעסטירט געווארען, דאגעגען איז ארעסטירט געווארען דער סאציאליסטישער מיטגליד פון לאנדטאג צענטער, וועלכער האט זיך אנגע-געבען מיט דעם נאמען שולץ.

נאך דעם ווי געבעלס איז געקומען קיין דאנציג, איז צענטער בעפרייט געווארען.

ווי מ'רעכענט, זענען די רעוויזיעס אדורכ-געפיהרט געווארען אין צוזאמענהאנג מיט געבעלס אנקומען קיין דאנציג.

די פערשארפטע אנטי-יודישע אקציע פון די נאציס צוזאמען מיט געבעלס בעזוך האט ביי די דאנציגער יודען ארויסגערופען א זעהר געדריקטע שטימונג.

דאנציג, (יט"א) דער פוילישער גענעראל-קאמיסאר אין דאנציג, דער בעפאלמעכטיגטער מיניסטער פאפע האט דעם 4-טען ד.מ. איבערגע-געבען דעם דאנציגער סענאט א נאטע וועגען דעם אנטי-יודישען באיקאט אויפ'ן שטח פון דער פריי-שטאט דאנציג. אין זיין נאטע פעררופט זיך דער פארשטעהער פון דער פוילישער רעגירונג אויף דער פריהערדיגער אינטערוועגץ אין פעברואר ה.י. אנווייזענדיג, אז די באיקאט-אקציע געגען דער יודישער בעפעלקערונג פערשפרייט זיך אלץ מעהר. אלס בעווייז זענען צו דער נאטע בייגעלעגט געווארען פלוגבלעטלעך, וואס זענען קאלפארטירט געווארען אין דאנציג און רופען צו באיקאטירען יודישע געשעפטען, צוו. אנד. געשעפטען, וועלכע געהערען צו יודען — פוילישע בירגער. אין דער נאטע ווערט בעטאנט, אז אנ'אקציע פון דער ארט מאכט אונמעגליך די נארמאלע ענטוויקלונג פון די האנדעלס=בעציהונגען צווישען פוילען און דאנציג און דערמאנט דעם סענאט די פערפליכטונגען, וועלכע עס ענטהאלט דער פראטאקאל וועגען אויסנוצען דעם דאנציגער פארט.

אויפ'ן סמך פון א ספעציעלער קלאוזול אין דעם דערמאנטען פראטאקאל האט זיך דער דאנצי-גער סענאט פערפליכטעט אנצונעהמען אלע שריט, כדי אונמעגליך צו מאכען א וועלכע עס איז בע-צוואונג פון דער יודישער בעפעלקערונג איןווירט-שאפטליכע בעציהונגען.

צום סוף ווערט אין דער נאטע אנגעפרעגט דעם דאנציגער סענאט, וועלכע שריט האט ער בדעה אנצונעהמען, כדי צו מאכען א סוף צו דער אנטי-יודישער באיקאט-אקציע אין דאנציג.

ראטעוועט אייער געזונד

קראנקע אויף רופטורען (ברוך-קראנקהייטען)

ספעציעלע ארטאפעדישע הייל-גומי-באנדאזשען פון מיין מעטאדע העלפען ראדיקאל אונטער גאראנטיע אהן אפעראציעס פון אלע מינים ברוך-קראנקהייטען (רופטורען) אפילו די עלטעסטע און געפעהרליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער

דאס אראפלאזען זיך פון מאגען און קישקעס בעזייטיג איך דורך פערלעגען ספע-ציעלע אינדיווידועל צוגעפאסטע בויך-באנדאזשען. אויף אויסגעקרימטע רוקען-ביין (הויקערס) ארטאפעדישע הייל-גארסעטן אויף ביינער-שווינדזוכט און אלע אנדערע פעהלערן ארטא-פעדישע הייל-אפאראטען אויף פלאטפוס.

ספעציעלע איינלאגען לויט גיפס-מאדעלען, אויף זשילאקעס. — גומי=זאקען לויט מאס. קינסטליכע הענד און פיס

ספעציעלער אנשטאלט פאר הייל=ארטאפעדיע

Spec. Ortop. O. PETRYKIEWICZ אויס לעמבערג

לאדז, פיראמאוויטשא 9 (אלגינסקא)

(פראנט פארטער), טעל. 177=09 נאהנט פון לאדזער פאבריקס-באהנהויף

בעמערקונג: דאס ערשיינען פון די קראנקע איזאונבעדינגט נויטיג. צאהלרייכע דאנקזאגונגען און דאנק-בריף.

(אין זגערזש אויף טלאמאצקא № 2 און № 4 אייגענע הייזער)

קינא-טעאטער „MIRAŻ”

11 ליסטאפאד (קאנסטאנט.) 16

היינט — די דאפעלטע פרעמיערע

1) בירא-בידזשאן

2) בייע מענשען

יודיש לעבען
יודישע מוזיק
יודישע פרייד און לייד
יודישער איבערבוי
יודישע פאלקסלידער
יודישע טענץ

אין דער יודישער שפראך

פרייזען פון די פלעצער: III פל. 54 גר. II פל. 85 גר., I פל. 1.09 זל. באלקאן 75 גר.

אויערען, נאז און האלז קליניק

מיט בעטען פון Dr.

Z. Rakowski

פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81

נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוויי-אפעראציע א. ז. וו., ווי אויך אמבולא-טארישעס פון 9-2 און פון 4-8 אווענט

Dr Wajnberg

ספעצ. פאר לונגען-, הארץ- און סקלעראז-קראנקה.

וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145

טעל. 126-02.

נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—5, 8—9 אוו.

Dr. med.

Haltrecht

ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס קראנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21

נעמט אן פון 8—11 פריה און פון 1³⁰—2³⁰ מיטאג און פון 5—9 אוו. זונטאג פון 10—1 בטאג

אלע ארטאנאליזען.

פאר אונבעמיטעלטע לעמשניצע-פרייזן פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל

פאר גארד, ביזשוטעריע

און לאמבארד-קוויטעס צאהלט די העכסטע פרייזען

איזידאר פיאלקא

פיעטריקאווער 7.

די 1-טע און בילינגסטע קוועלע פון

רעשטען

אויף פאלטענס און אנציגער

פון די בעסטע בליצער און טאמאשא-ווער סחורות, די מאדערנסטע מוסטערן, אין א גרויסען אויסוואהל. בעקומט מען נאר ביי

R. Szczęśliwy

לאדז, 5 באוואמיעסקא 5

טעל. 156-09

געדענקט, פראנט 2 שטאק.

לעבער אויף דער מאשין

ווערען אנגענומען אויסצונייען ביי

ג. נארדמאן, שרודמיעסקא 8

שנעל-דרוקעריי בראמבערג

צעגעלניאנא 8. טעל. 255-09

פיהרט אויס:

בריף-בויגען, קאנווערטען, רעכנונגען, קוויטאריושען, פערלאבונגס- און התונה-קארטען, וויזיט-קארטען, פריקא-און קאנטעקציע-עטי-קעטען, שטרימף-באנדראלען

ריין, שעהן, מאדערן און ביליג

דער לאדזער „העלד", קאוואלסקי

פערמיאוסט דעם אנזעהן פון לאדזער אויך אין ווארשא אויפן אלפויילישען צוזאמענפאהר פון די שטעט

וו א ר ש א, 6 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אין זאל פון שטאט־ראט האט זיך היינט געעפענט דער אלפוילישער צוזאמענפאהר פון פערבאנד פון די שטעט.

עס זענען געקומען איבער 500 דעלעגאטען און דערונטער 20 — פון לאדז.

אין דער אלגעמיינער צאהל זענען פארהאן 20 יודען.

בעת דער ערעפנונג פונם צוזאמענפאהר איז אנוועזענד געווען דער מלוכה־פרעזידענט מאשטשיצקי, דער סיים־מארשאלעק שוויטאלסקי, און א רייה העכערע בעאמטע פון אינערן־מיניסטעריום און אנדערע מיניסטעריומס.

א גרויסע ערעפנונגס־רעדע האט געהאלטען דער ווארשאווער שטאט־פרעזידענט סטאזשינסקי, וועלכער האט צ. א. דערקלערט, אז פון די בעריכטען האט זיך ארויסגעוויזען דאס פון 600 שטעט האבען 400 אין משך פון די לעצטע 2 יאהר נישט געפיהרט קיין שום אינוועסטיציע־ארבייטען און נישט אויסגעגעבען קיין געלד אויף סאציאלע הילף דערפאר, ווייל — ס'איז נישטא קיין געלד...

אין שייכות דערמיט האט דער פרעזידענט סטאזשינסקי געזאגט, אז פון דער מלוכה'שער אינוועסטיציע־הלואה וועלען אויך געניסען די דאזיגע שטעט, וועלכע וועלען אויף דעם צוועק בעקומען גרעסערע סומען פון דער הלואה.

ווען אויף דער טריבונע האט זיך בעוויזען דער לאדזער ענדעקישער דעלעגאט ראטמאן אדוואקאט קאוואלסקי, האבען איהם די ראדיקאלע דעלעגאטען און די יודען בעגעגענט מיט א פייפעריי.

קאוואלסקי האט זיך בעקלאגט, אז מען גיט זיי די ענדעקעס, נישט איבער אין לאדז די מאכט אין מאגיסטראט מחמת אינטריגעס פון יודען און סאציאליסטען. ער האט דערביי אבער נישט פערפעהלט צו דערצעהלען, וואס ער און זיין פראקציע האט שוין „אויפגעטון" אין לאדז און צוגעזאגט פייערליך, אז אין לאדז וועט נאך אדורכגעפיהרט ווערען דאס, וואס עס איז נישט געטון געווארען אין אנדערע שטעט, ווי דהיינו — ווי דאס פערטרייבען די יודען פון דער שטאט, דעם אריער־פאראגראף אדורכפיהרען א. אז. וו. ער האט צוגעוואונשען, אז דאס זעלבע זאל אויך טון גאנץ פוילען, און ס'וועט זיין טוב ומטיב...

די יודען און די ראדיקאלע דעלעגאטען האבען בעת דער „דרשה" געמאכט צווישען־רופען, און די אנוועזענדע ענדעקעס אין זאל האבען געפרובט אויפ'ן לאדזער מוסטער „איינצושטעלען" די צווישענרופערס. מ'האט זיי אבער גערופען צו ארדנונג און ס'איז געווארען שטיל.

לסוף האט קאוואלסקי נאך אנגעקינדיגט, אז אין משך פונם צוזאמענפאהר ווערען נאך אריינגעטראגען א רייה פארשלאגען פון בעשטימטען כאראקטער.

מארגען קומט פאר דער המשך פונם צוזאמענפאהר.

עלילת-דם-פראצעס געגען די נאצי'ס אין אמעריקע

נ י ו - י א ר ק (יט"א) יודישע פיהרער אין אמעריקא האבען אנגעהויבען א געריכטליכע אקציע געגען די אמעריקאנער נאצי־פיהרער פאר פערשפרייטען פלוגבלעטלעך, אין וועלכע עס איז געווען דערצעהלט, אז לינדבערג'ס קינד איז גערויבט געווארען דורך יודען פאר ריטועלע פסח־צוועקען. ווי בעקאנט, איז פאר צורויבען לינדבערג'ס קינד פערמשפט געווארען צום טויט דער דייטש הויפטמאן

ד"ר הערצל'ס ביינער וועלען קומען צו קבורה אין ירושלים

י ר ו ש ל י ם (יט"א) די קאנגרעס־קאמיסיע פון דער פראגע פון איבערפיהרען ד"ר הערצל'ס ביינער קיין א"י האט, נאכ'ן גרינדליכען בעטראכטען די צוויי פארשלאגען וועגען דער שטאט, וואו עס זאלען קומען צו קבורה די ביינער פון ד"ר הערצל, איינשטימיג זיך ארויסגעזאגט פאר ירושלים. ווי בעקאנט האט די קאמיסיע געדארפט ענטשיידען צווישען ירושלים און חיפה.

פרעסע-קאנפערענץ וועגען די ענדערונגען אין שפיל-פלאן פון דער 33 לאטעריע

פרייטאג דעם 5־טען אפריל איז פארגעקומען א פרעסע־קאנפערענץ אי'ן דער מלוכה־לאטעריע, אויף וועלכער דער ה' דירעקטאר סט. מארקוס האט רעפערירט וועגען די ענדערונגען פון דעם שפיל־פלאן אין דער 33־טער מלוכה־לאטעריע.

— אויב די הערען וועלען פערגלייכען דעם פלאן פון דער איצטיגער 32 לאטעריע, זעהט מען, אז די צאהל ארויסגעלאזענע לאסען צו דער 33 לאטעריע איז די זעלבע ווי אין דער 32־טער און מאכט אויס 185.000.

מ'דארף אבער אויפמערקזאם מאכן אויף דעם טעקסט, וועלכער געפינט זיך אין דער לינקער אונטערשטער טייל פון פלאן אין דער ערשטער און צווייטער קלאס, וואו עס געפינט זיך די צוגאב־ציהונג אויף דער „ג ו ו י א ז ד ק ע". זי זעהט אויס ווי די פינפטע קלאס. דער פרינציפיעלער אונטערשיד צווישען דער נייער קלאס און דער צוגאב־ציהונג איז די, וואס דער נייער קלאס וואלט געווען פערשטענדליך א געצאהלטער, ד א ן ו ו ע ן ד י צ ו ג א ב - צ י ה ו נ ג א י ז א ב'א ו מ ז י ס ט ע.

צוליב דעם, ווי איך האב שוין פריהער בעמערקט, וואס די צאהל געווינענע פון די בעזונדערע קלאסען פון דער 33 לאטעריע איז אידענטיש מיט דער צאהל געווינענע פון די קלאסען פון דער 32 לאטעריע, און די צאהל לאסען האט זיך נישט געענדערט, איז פערשטענדליך, אז נישט בלויז די צאהל שאנסען, אבער אויך די אלגעמיינע סומע פון אויסצאהלונג אין דער 33 לאטעריע א י ז פ א ר ד ע ם ש פ י ל ע ר ג י נ ס ט י ג ע ר ווי אין דער 32 לאטעריע. איך גלויב, אז די זאך איז אזוי קלאר, אז יעדער איינער פון די שפילער אויף דער לאטעריע וועט פערשטעהען, אז דאס איז ווירקליך א „גוויאזדקע", וועלכע די מלוכה'שע גענעראל־דירעקציע שענקט די שפילער.

די צוגאב־ציהונג אויף דער „גוויאזדקע" וועט פארקומען דעם 20־טען דעצעמבער, אזוי אז די גליקליכע שפילער וועלען קענען אפנעמען דאס געווינס נאך פאר יום־טוב. און אין דער צייט וועלען נישט בלויז די געווינסען פון 20.000, 5.000, 2.000 אדער גאר 1.000 זל. זיין נוצליך, נאר קיינער וועט זיך אויך נישט אפזאגען פון א געווינס פון 200 צי פון 100 זל.

איך בעמערק, אז די דירעקציע וועט אויסצאהלען די געווינסען, די שפילער, וועלכע וועלען זיך ווענדען צו די קאסעס אנהויבענדיג פון 21 דעצעמבער. ביי דער ציהונג וועט אפגעשאפט ווערען דער פארבעדינג, וועלכער האט א שייכות צו געווינסען נידריגער פון 300 זל. וועלכע ווערען אין אנדערע קלאסען געצאהלט ביי די קאלעקטארען.

די שפילער ,וועלכע וואוינען אויסער ווארשא וועלען אויך האבען א מעגליכקייט צו דערהאלטען די געווינסען פאר יום־טוב. די אמטליכע טאבעלע פון די געווינסען וועט ארויסגעשיקט ווערען די קאלעקטארען דעם 20־טען דעצעמבער אין אווענד, אזוי, אז די ווייטסטע פונקטען פון פוילען וועלען זיי דערהאלטען שפעטעסטענס דעם 23־טען דעצעמבער. די געווינסען פון דער ציהונג וועלען ווערען אויסגעצאהלט נאכ'ן ווייזען דעם לאס פון דער 4־טער קלאס, פון דער 33־טער לאטעריע, און וועלען אנערקענט ווערען לויט די פרינציפען, לויט וועלכע עס ווערען אנערקענט די געווינסען פון דער 4־טער קלאס, ד. ה. נאר די, וועלכע האבען אין דער גאנצער לאטעריע גארנישט געוואונען.

איך דערלויב מיך צו ווענדען זיך צו אייך, ג' הערן, מיט אנ'אפעל, אז איהר זאלט אזוי גוט זיין און אנווייזען אייערע שפילער, אז זיי בעהאלטען נישט גענוג זארגפעלטיג די לאסען, די גענעראל־דירעקציע פון דער מלוכה'שער לאטעריע האט נישט די מעגליכקייטען אויסצוצאהלען די געווינסען אהן דעם לאס. צום גליק איז ביז איצט נישט געשעהען אזא פאל, אז ס'זאל פערלוירען ווערען א לאס אויף א גרעסערען געווינס. די רעקלאמאציעס פון די שפילער האבען שטענדיג געהאט א שייכות צו די געווינסען, וועלכע האבען נישט איבערגעשטיגען עטליכע הונדערט זל. אבער דער טייוועל שלאפט נישט, און אנ'עהנליכער פאל קאן טרעפען א גליקליכען, אויף וועלכענס לאס עס וועט פאלען א גרויס געווינס, און אויסער מיין מיטגעפיהל וועל איך איהם גארנישט קענען העלפען.

פון די געווינסען וועט נארמאל אראפגערעכענט ווערען 20 פראצענט פאר דער מלוכה־קאסע. די אלטע געוואוינהייט פון געוויסע קאלעקטארען ארויסצוציהען פון די שפילער טרינק־געלד איז שוין כמעט אויסגעווארצעלט געווארען.

אין עטליכע ווערטער קאן מען דעם נייעם פלאן פאלגענד כאראקטעריזירען: בעהאלטענדיג די פריהערדיגע גוטע אייגענשאפטען פון דער לאטעריע, גיט די 33 לאטעריע די שפילער א צוגאב, אנ'אומזיסטע ציהונג מיט א רייה געווינסען.

אין דעם ווייטערדיגען טייל פון זיין רעפעראט רעדט דער דירעקטאר מארקוס ארום די פראגע פון די 50־זלאטעדיגע געווינסען.

די קאלאסאלע מעהרהייט שפילער ווייסט, אז די געווינסען זענען אידענטיש מיט די אמאליגע „סטאווקעס" פון דער ערשטער ביז צו דער 25 לאטעריע איינשליסליך.

וואס איז דער ציל פון די קלענערע געווינסען? — געבען די מעגליכקייט א גרעסערע צאהל שפילער צו פרובירען זייער גליק. צי איז דער אומזיסטער לאס צו איין קלאס (אזוי פיל גיט דער געווינס 50 זל.) פאר דעם שפילער אהן בעדייטונג, און צי האלט ער, אז צוליב דעם, וואס עס עקזיסטירען 50־זלאטעדיגע געווינסען האט ער נאר געוואונען 50 זל. און נישט 100? פערשטענדליך, אז נישט. אויב איך וואלט אלע 50־זלאטעדיגע געווינסען געענדערט אויף 200־זלאטעדיגע, וואלטען 3 פערטעל פון די, וועלכע געוואונען היינט צו 50 זל. ד. ה. א לאס צו דער פאלגענדיגער קלאס־גארנישט געוואונען.

עס איז נישט אונמעגליך, אז לאזענדיג די 50־זלאטעדיגע געווינסען וועט זיך איינגעבען א בעסער צוגעפאסטער אופן פון זייער פערטיילונג. איבער דעם פראבלעם פערטראכט איך זיך טאקע איצט.

אין דער לויפענדער 32 לאטעריע וועט די ציהונג פון די 50־זלאטעדיגע געווינסען פארקומען נאך דער ציהונג פון דעם מיליאן. די, וועלכע וועלען געוואונען אין דער 4־טער קלאס 200 זל., אדער מעהר, וועלען קענען — פערשטענדליך, אויב נישט אלע לאסען זענען פערקויפט געווארען, — פאר דער געוואונענער סומע, אדער פאר א טייל, קויפען נאך א לאס אין דער 4־טער קלאס און פרובירען געוואונען דעם מיליאן.

ווי די הערען זעהען די איינגעפיהרטע ענדערונגען אין דער 32 לאטעריע אין דער ציהונג פון די 50־זלאטעדיגע געווינסען אין דער 4־טער קלאס איז פאר דעם שפילער זעהר גינסטיג, פערשטענדליך, אז די ציהונג פון די געווינסען פון דער 4־טער קלאס וועט פארקומען נאך דער ציהונג פון דעם מיליאן.

אפשר וועט זיך איינגעבען צו געפונען עפעס אזעלכעס, אז די פערטיילונג פון די 50־זלאטעדיגע געווינסען וועט זיין פאר די ש פ י ל ע ר נאך מעהר גינסטיג.

ביים פערענדיגען זיין רעפעראט האט דער דירעקטאר מארקוס נאך בעריהרט דעם ענין גאראנטירטע ערליכקייט ביי דער ציהונג און בעמערקט, אז דער סיסטעם פון עפענטליכער ציהונג ווי די אויגען נישט בלויז פון דער קאמיסיע, אבער אויך פון דער גרויסער צאהל פערזאמעלטען עולם זעהען די קוויטלעך אין ראד, און זעהען ווי דער יתום נעמט דאס קוויטעל, נעמט אראפ דעם באנד און גיט דאס קוויטעל דעם בעאמטען, ווי דער בעאמטער לייענט איבער דאס קוויטעל — קיין נעבען־ווירקונג קען נישט עקזיסטירען, און די שפילער האבען דעם מאקסימום גאראנטיע. נאך דערצו, ווען יעדער האט די מעגליכקייט צו קאנטראלירען, אדער דער געגעבענער נומער, אדער נומערען זענען אריינגעשיט אין ראד.. דאך, בעמערקט דער דירעקטאר מארקוס, פיהר איך איין אנהויבענדיג פון דער ערשטער קלאס פון דער 33 לאטעריע, א פריש ראד.

די אנוועזענדע אויף דער קאנפערענץ האט מען אילוסטרירט דעם פרישען ראד. עס אונטערשיידעט זיך פון דעם פאריגען דערמיט, וואס עס וועט זיך דרעהען דורך דער גאנצער צייט פון ציהען, און די קוויטלעך וועלען כסדר טנדטרען דאס ארט.

דאס נייע ראד איז א פוילישע דערפינדונג, און איז אינגאנצען געמאכט אין פוילען. דער בעגלאזטער אויבערפלאך איז ביי איהם גרעסער ווי אין אמאליגען ראד וואס מאכט מעגליך נאך א גרינגערע קאנטראל.

פראנצויזיש מיליטער ווערט פערהאלטען

אין די רייהען ביז עס וועלען גרייט זיין נייע זעלנער

פ א ר י ז, 6 (ספ. טעל.)

די בעראטונגען פון דעם העכסטען מיליטער־קאמיטעט אונטערן פארזיץ פון פרעמיער פלאנדען האבען געדויערט העכער 3 שעה..

עס איז צ. א. בעשלאסען געווארען פראוויזאריש צו פערהאלטען אין די רייהען די זעלנער, וועלכע האבען איצט, נאכ'ן פערענדיגען דעם מיליטער־דינסט, געזאלט בעפרייט ווערען דעם 13 אפריל. בזה האופן וועלען ציטווייליג פערהאלטען ווערען אין די מיליטער־רייהען אנ'ערך 60 טויזענד מאן. מ'זאל זיי האלטען אזוי לאנג, ביז עס וועלען אדורכגעשולט ווערען די נייע פאבאראוועס.

פ א ר י ז, 6 (ספ. טעל.)

לויט דער „לא ליבערטא" קורסירען קלאנגען, ראס דער גענעראל וויגאן וועט אינגיכען גערופען ווערען צו אקטיווען מיליטער־דינסט.

לויט די דאזיגע קלאנגען, וואלט זיך דער גענ. וויגאן פערנומען מיט'ן קארדינירען די אנשטרענגונגען פון דער ארמעע, פלאט און לופט־פליהעריי.

די צייטונג בעמערקט אבער, אז קיין דעציזיעס זענען אין דער דאזיגער פראגע נישט אנגענומען געווארען.

פ א ר י ז, 6 (ספ. טעל.)

פון שטראסבורג איז מען מודיע: „זשורנאל ד' אלאנץ ע דע לארען" מעלדעט, אז אויף דעם דייטשען ברעג צווישען רהוני און מארקאלסהיים זענען אינסטאלירט געווארען ריזיגע רעפלעקטארען, וועלכע האבען א גאנצע נאכט בעלויכטען דעם פראנצויזישען ברעג.

פ א ר י ז, 6 (ספ. טעל.)

דאס מיניסטעריום פאר לאנד־פערטיידיגונג מעלדעט, אז כדי צו פערזיכערן די פערטיידיגונג פון דער צפון־מזרח גרעניץ איז ארויסגעשיקט געווארען א באטאליאן מאראקאנער שיסער קיין אויבער־עלזאס און צוויי באטאליאנען פיעכאטע ווערען איבערגעשיקט אין דער ריכטונג פון מעץ, וואו זיי וועלען פערנעמען בעפעסטיגטע פאזיציעס.

ק ע נ י ג ס ב ע ר ג, 6 (ספ. טעל.)

א המון פון 2000 סטודענטען האט געוואלט אין קאוונע זיך אריינרייסען אין דער דייטשער געזאנדשאפט;; דער ארבייטער דאווקעוויציוש איז ארעסטירט געווארען פאר אויסהאקען שויבען אין דער דייטשער בוכהאנדלונג.

אין געוויסע דייטשע קרייזען האט מען מורא, אז ליטא זאל אינגאנצען נישט אנעקסירען די מעמעלער געגענד.

דער דייטשער געזאנדטער אין קאוונע האט אנגעגעבען א פראטעסט געגען די אנטי־דייטשע דעמאנסטראציעס אין קאוונע.

אינטערנאציאנאלע פאשיסטישע קאנפערענץ

געגען דער ראסען-טעאריע

א מ ס ט ע ר ד א ם (יט"א) אין „אמסטעל־האטעל" איז פארגעקומען אנ'אינטערנאציאנאלע פאשיסטישע קאנפערענץ מיט'ן אנטייל פון פארשטעהער פון פאשיסטישע ארגאניזאציעס אין איטאליען, אירלאנד, פראנקרייך, דענעמארק און שווייץ. נאכ'ן שלוס פון דער קאנפערענץ האט דער פארזיצער אוגעניא קאסעלסקי (איטאליען) ערטיילט א רייה אינפארמאציעס וועגען די בעראטונגען פון דער קאנפערענץ.

דער אוניווערסאלער פאשיזם — האט ער ערקלערט — איז געגען רעאקציאנערע בעוועגונגען און שטרעבט צו א צוזאמענארבייט פון אלע קלאסען און ראסען. צווישען דעם פאשיזם און דעם נאציאנאל־סאציאליזם זענען פארהאן טיפע אונטערשיידען. דער הויפט־אונטערשייד בעשטעהט דערין, וואס דער אוניווערסאלער פאשיזם איז אבסאלוט געגען וועלכע עס איז ראסען־טעאריעס.

אויף דער קאנפערענץ איז בעשלאסען געווארען צו רופען אנ'ארבייטער־קאנגרעס און א יוגענד־קאנגרעס.

שרעקליכע עראפלאן-קאטאסטראפע אין דייטשלאנד

ב ע ר ל י ן, 6 (ספ. טעל.)

היינט אינדערפריה איז ארונטערגעפאלען א פאסאזשיר־עראפלאן אויף דער ליניע פראג — אמסטערדאם. צוויי מיטגלידער פון דער מאנשאפט און צוויי פאסאזשירען זענען דערהרג'עט געווארען אויפ'ן ארט.

סעקציע פון די פערסמטע 2 דייטשע פרויען

וועלכע האבען געקעמפט פאר יאקאבס פרייהייט

ל א נ ד א ן, 6 (ספ. טעל.)

דעם 8 אפריל וועט פארקומען די סעקציע פון די קערפערס פון די פערסמ'טע פרויען פאביאן און וואורם.

אין פארלאמענט האט אייגער פון די דעפוטאטען, פערופענדיג זיך אויף די פרעסע־אינפארמאציעס, וועלכע שטעלען פעסט א פערבינדונג צווישען טויט פון דיביידע פרויען פאביאן און וואורם און דער טעטיגקייט פון די געהיימע אויסלענדישע ארגאניזאציעס אויפ'ן שטח פון בריטאניען, האט געפרעגט, צי וועלען אונטערגענומען ווערען מיטלען אויף פעסטצושטעלען, צי דאס איז טאקע ריכטיג צו דערקלערען, אז קיין שום פאליטישער מארד וועט נישט טאלערירט ווערען אין גרויס־בריטאניען.

—=—

לאדז. 7 אפריל 1935

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז. 7 אפריל 1935

ענדעקישע אפערטע דעם רעגירונגס־לאגער

וואס די „גאז. ווארש." שרייבט וועגן דער ראל פון קאמיסאר וואיעוואדזקי

די נעכטיגע „גאזעטא ווארשאווסקא" פערעפענטליכט א לייט־ארטיקעל אונטער'ן קעפעל: „די ראל פון לאדזער קאמיסאר", אין וועלכען עס ווערט ארומגערעדט די שטעלונג פון דעם קאמיסאר וואיעוואדזקי" אין לאדזער שטאט־ראט. לויט דער ענדעקישער ציימונג קומט אוים, אז קאמיסאר וואיעוואדזקי איז שיער נישט א הייסער פערטיידיגער פון די יודען, און די איינציגע מניעה אדורכצופיהרען דעם ענדעקישען פראגראם אין זיין גאנצען פערנעם. די ציימונג שרייבט:

„די פאליטיק פון די נאראדאווצעס אין דער לאדזער זעלבסטפערוואלטונג האט די אונטערשטיצונג פון דער עפענטליכער מיינונג אין גאנצען לאנד, דאגעגען ווערט זי געשטערט דורכ'ן קאמיסאר, וועלכער ערפילט די פונקציעס פון א צייטווייליגען שטאט־פרעזידענט, און צוליב דעם פיהרט ער אן מיט די זיצונגען פון שטאט־ראט.

דער פאקט, אז בעשטימען א קאמיסאר, וואס פערנעמט דאס ארט, וואס אין פרינציפ געהערט עס דעם געוועהלטען שטאט־פרעזידענט, איז א פאקט פון א גרויסער בעדייטונג, שוין דערפאר, וואס צוליב דעם קענען נישט די לאדזער נאראדאווצעס דירעקט אנפיהרען מיט'ן מאגיסטראט, און האבען דעריבער נישט די מעגליכקייט אדורכצופיהרען זייער פראגראם אין גאנצען פערנעם, און זענען געצוואונגען צו בעגרעניצען זייער ראלע צו א פיל בעשיידענער געביט, וואס בלייבט איבער דעם שטאט־ראט. א דאנק דעם קענען זיי, למשל, שטרייכען די סובסידיעס פאר יודען, ווי אויך אדורכצופיהרען אפשפארונגען אין די אפטיילונגען, און וועלכע די בודזשעט־סומען זענען גענוג קלאר פארגעשטעלט, זיי קאנען אבער נישט אריינדרינגען אין געביט פון דער שטאטישער ווירטשאפט, וואס צוליב זיין מעהר קאמפליצירטען כאראקטער וואלט ער געקענט רעפארמירט ווערען נאר דורך א פולשטענדיג דירעקטער איינגריף.

אבער אפילו אויף דער טעטיגקייט פון לאדזער שטאט־ראט ווירקט די פערזאן פון רעגירונגס־קאמיסאר זעהר שטערענד. ווי בעוואוסט, האלט דער קאמיסאר וואיעוואדזקי אפילו פאר פאסיג אליין זיך צו בעטייליגען אין אפשטימונגען פון שטאט־ראט, וואס איז שוין א בולט'ע געזעצלאזיגקייט, ווייל ה' וואיעוואדזקי איז נישט קיין מיטגליד פון שטאט־ראט, און בעת די וואהלען איז ער אפילו אדורכגעפאלען. צום גליק האט זיין בעטייליגען זיך אין די אפשטימונגען נישט קיין גרויסע בעדייטונג, ווייל זיין שטימע קען נאר אין אויסנאהמס־פאלען אי־בערוויגען.

ה' וואיעוואדזקי בעאיינפלוסט אפט אויף א טענדענציעזען אופן די זיצונגען. למשל, דורך דעם נישט צוזאמענרופען די זיצונגען (נישט קוקענדיג אויף דעם פראטעסט פון די נאראדאווצעס), האט זיך פערשפעטיגט דאס אננעהמען דעם בודזשעט און איצט שטיצענדיג זיך אויפ'ן פאקט פון דער דאזיגער פערשפעטיגונג, באלעבאטעוועט ער אלס פרעזידענט, מיט די שטאטישע געלדער, בענוצענדיג זיך דערוויל מיט דעם אלטען בודזשעט פראוויזאריום, וואס אונטערשיידעט זיך אין זיין איגהאלט זעהר שטארק פון דעם נייעם. עס איז אויך בעקאנט זיין ראלע — אין קיין פאל נישט קיין מילדערנדע — אין מאמענטען פון אפטע קאנפליקטען צווישען דעם נאראדאווען קלוב און דער אפאזיציע, בעזונדערס דעם יודישען קלוב, וואס פערהאלט זיך זעהר אגרעסיוו.

אבער אמבולטסטען האט זיך ארויסגעוויזען די ראלע פון ה' וואיעוואדזקי אין די מאמענטען ווען מען האט דעבאטירט די פארשלאגען פון די נאראדאווצעס, וואס טרעפען אמשטארקסטען (ווייל אויף א פרינציפיעלען און אלגעמיינעם אופן) די יודען".

ארומרעדענדיג ווייטער די דעקלאראציע פון קאמיסאר וואיעוואדזקי, אז ער האלט אפ דאס אויספיהרען דעם בעשלוס פון שטאט־ראט וועגען איינפיהרען דעם אריער־פאראגראף אין סטאטוט פון דער ליטערארישער פרעמיע פון דער שטאט לאדז, שרייבט די ציימונג:

„מיר רעדען שוין נישט וועגען דעם, וואס די דאזיגע דעקלאראציע איז נישט קיין גערעכטע: דאס פעררופען זיך אויף „גלייכהייט פאר'ן געזעץ", איז אין דעם פאל פולשטענדיג אונבעגרינדעט, ווייל גלייכהייט פאר'ן געזעץ איז א פרינציפ, וואס רעגולירט פולשטענדיג אנדערע געביטען פון לעבען. דער לאגער, צו וועלכען עס געהערט ה' וואיעוואדזקי וואלט איבעריגענס געהאט גענוג כח דערצו, בכדי עווענטועלע קאנסטיטוציאנעלע מניעות, וואס בעשווערען די בעגרעניצונגען פון די יודישע רעכט צו בעזייטיגען — וואס וואלט אנגעטראפען, אויף דעם לעבהאפסטען בייפאל פון דער גאנצער פוילישער געזעלשאפט".

נאך דער דאזיגער אונצווידייטיגער אפערטע אויפ'ן אדרעס פון רעגירונגס־לאגער שטעלט די ציימונג פעסט, אז די דאזיגע דעקלאראציע, ווי אויך די אפשטימונגען, אין וועלכען עס האבען זיך געשטעלט אין איין רייה געגען נאציאנאלען לאגער די יודען, סאציאליסטען, ב. ב. און אפטמאל אויך די כ. ד. שאפט א אויסערגעווענליך קלאר בילד פון דער פאליטישער לאגע אין פוילען. מיר האבען דא א איינטיילונג פון די פאליטישע גרופירונגען אויף צוויי לאגערן, וואס שטיצט זיך אויף הנחות א סך טיפערע, דויערנדע איידער די צייטווייליגע איינטיילונג, וואס שטיצען זיך אויף מיינונגס־פערשידענהייטען איבער דער לויפענדער פאליטיס".

מיט אנדערע ווערטער הייסט עס, אז נאד די יודישע פראגע איז דער סלע המחלוקת צווישען די ענדעקעס און די אנדערע פאליטישע גרופירונגען. זאל מען זיי אויף דעם פונקט נאכגעבען, וואלט מען שוין אין די אנדערע פראגען זיך געקענט פערשטענדיגען.

„פערשטעהט זיך — פערענדיגט די ציימונג — „אז נישט דער נאציאנאלער לאגער אלס גאנצעס, און נישט זיין לאדזער צענטער וועלען פון דעם קאמף נישט רעזיגנירען. די שוועריגקייטען, וואס זיי טרעפען אן אויף זייער וועג האלטען זיי פאר קלייניגקייטען אהן בעדייטונג. פאר קלייניגקייטען, וואס האבען אפילו פאזיטיווע פאלגען. זיי שאפען א קלארע סיטואציע, וועלכע העלפט אפילו פאר די אמווייניגסטען אריענטירטע עלעמענטען אין דער געזעלשאפט צו עפענען די אויגען און צו פערשטעהן די ווירקליכקייט. און דאס איילט נאר צו די ענדגילטיגע רעאליזאציע פון נאציאנאלען פראגראם — אין זיין גאנצען פערנעם".

אין וואס דער דאזיגער פראגראם בעשטעהט, דארף מען דאך ערשט נישט ערקלערען, דאס איז דאך קלאר. די פולשטענדיגע רעאליזאציע פון דער היטלעריסטישער ראסען־טעאריע, ווייל ווי די ציימונג שרייבט אויף א אנדערן ארט פון דעמזעלבען נומער, אין שייכות מיט א ציטירט ארטיקעל פון דער פראנצויזישער „מערקור דע פראנס" די איבערציינונג פון דעם דעסטרוקטיווען איינפלוס פון יודענטום דרינגט אדורך אלס טיפער אין בעוואוסטזיין פון אלע אייראפעאישע פעלקער. דאס איז א עלעמענטארער רעפארם פון זעלבסט־פערטיידיגונג. עס קענען דאס נישט זעהן נאר די, וואס ווילען עס נישט זעהען".

——=——

היטלערס אנטי - סאוויעטישע מלחמה - פלענער

דער געהילף פון קריגס־קאמיסאר אין ראטען־פערבאנד, טוכאטשעווסקי, האט אין דער מאסקווער „פראוודא" פערעפענטליכט אנ'ארטיקעל וועגען די דייטשע מלחמה־צוגרייטונגען און אנטי־סאוויעטישע פלענער.

טוכאטשעווסקי שרייבט, אז שוין אין צווייטען יאהר פון דער נאציאנאל־סאציאליסטישער הערשאפט האט דייטשלאנד פערדרייפאכט די צאהל דיוויזיעס, וואס זענען איהר דערלויבט געווארען דורך דעם ווערסיילער טראקטאט, זי האט געשאפען א קריגס־אוויאציע און די דייטשע אינדוסטריע איז ע גטשידען בעטרעטען דעם וועג פון פראגרעסירענדער מאביליזאציע. אין 1—2 יאהר קען די אינדוסטריע בעוואפענען אנ'ארמעי, ווי עס איז געווען ביי ווילהעלמען צום סוף פון דער וועלט־מלחמה. נאכ'ן פערעפענטליכען דאס געזעץ וועגען אלגעמיינעם מיליטער־דינסט האט דייטשלאנד דערגרייכט דעם זעלבען מיליטערישען צושטאנד ווי פאר דער מלחמה.

טוכאטשעווסקי ציטירט דאס בוך פון דייטשען גענעראל פאן סעקט „לאנד־פערטיידיגונג" אין וועלכען דער געוועזענער גענעראל פון דער רייכסוועהר פאדערט, אז שוין אין שלום־צייט זאל דייטשלאנד האבען צום קאמף בערייטע דיוויזיעס. לויט דער מיינונג פון גענעראל סעקט און לודענדארפ'ן איז „דער ציל פון דער מאדערנער סטראטעגיע צו דערגרייכען א ענטשיידונג מיט דער הילף פון בעווענליכע ערשטקלאסיגע כחות, וואס זענען פעהיג צו פיהרען קריגס־אפעראציעס, נאך איידער די רעזערוו־מאסען וועלען קומען אין בעוועגונג". דאס הייסט, אז די נארמאלע ארמעע פון דער שלום־צייט דארף נישט ווארטען אויף די רעזולטאטען פון דער מאביליזאציע און דארף האבען די מעגליכקייט צו געבען דעם געגנער אנ'ענטשיידענדען קלאפ. זי דארף באלד נישט דערלאזען צו א מאביליזאציע פון געגנער, שטערען די קאנצענטראציע פון די פיינדליכע כחות. דער פראנצויזישער מארשאל פעטען האט אויך שוין וועגען דעם געשריבען אנוויזענדיג, אז דייטשלאנד האט שוין איצט אזעלכע מיליטערישע אפטיילונגען, וואס קענען פלוצלינג אנהויבען צו פיהרען די מלחמה, אהן שום פריהערדיגער מאביליזאציע, דעזארגאניזירען די מאביליזאציע פון געגנער און צושטערען די לעבענס־צענטערען פון זיין כח. צו דעם צוועק ווערט אין דייטשלאנד אויסגעבילדעט א ספעציעלע אנגריפס־ארמעע.

לויט טוכאטשעווסקי'ס חשבון האט דייטשלאנד שוין איצט 3700 קריגס־עראפלאנען מיט 8 טויזענד אפיצערען און 52 טויזענד אונטער־אפיצערען. א חוץ דעם ווערען אין דער ספארט־אוויאציע איצט אויסגעבילדעט 60 טויזענד מאן. גערינג האט פלענער צו דערפיהרען ביז 16 טויזענד עראפלאנען. צום זומער פון לויפענדען יאהר וועט דייטשלאנד שוין האבען אנ'ארמעע פון 909 טויזענד מאן. א חוץ דעם קומען נאך צו די שטורם אפטיילונגען, שוץ־שטאפעטען, ארבייטס־דינסט, גרעניץ־וואך און פאליציי — נאך 900 טויזענד מאן.

פון דער דאזיגער ריזיגער ארמעע טיילט טוכאטשעווסקי אויס די ספעציעלע אנגריפס־ארמעע וואס איז שוין אין שלום־צייט פעהיג צו זעלבסטשטענדיגע קריגס־אפעראציעס. די דאזיגע „אנגריפס־ארמעע" בעזונדערס די אוויאציע, מאטאמעכאנישע טיילען, רייטער־אפטיילונגען און אונטערוואסער־שיפלען וועלען, לויט טוכאטשעווסקי'ס מיינונג, אין די נאהנטסטע יאהרען, אהן שום ספק דורך די נאציאנאל־סאציאליסטען פערגרעסערט ווערען. די דאזיגע אנגריפס־ארמעע איז זיכער א סך שטארקער ווי די פראנצויזישע ארמעע אין שלום־צייטען.

טוכאטשעווסקי ציטירט דאן פאלגענדע שטעלע פון היטלער'ס „מיין קאמף": „מיר נאציאנאל־סאציאליסטען הויבען אן דארט, וואו דייטשלאנד האט געענדיגט מיט 600 יאהר צוריק. מיר מאכען א סוף צו דער אייביגער בעוועגונג פון די דייטשען אויף דרום און מערב אייראפא און ווענדען אונזער בליק אויף מזרח. מיר רייסען איבער מיט דער קאלאניאל־ און האנדעל־פאליטיק פון דעם ביז־מלחמה'דיגען דייטשלאנד און געהען איבער צו דער פאליטיק פון דער צוקונפט — צו דער פאליטיק פון טעריטאריאלע דעראבערונגען. נאר אויב מיר רעדען איצט וועגען נייע ערד אין אייראפא האבען מיר אין זין נאר רוסלאנד און די ראנד־מלוכות, וואס אונטערליגען איהר. דער גורל אליין ווייזט אונז אן דעם דאזיגען וועג."

ווייטער שרייבט טוכאטשעווסקי, אז סיימאנ'ס בעזוך אין בערלין האט בעוויזען, אז היטלער האט זיך נישט אפגעזאגט פון זיינע פלענער, און פעררופענדיג זיך אויף פעטענס ארטיקעל וועלכער שרייבט, אז די 20 פראנצויזישע דיוויזיעס, מיט זייערע לאנגע מאביליזאציע־טערמינען, קענען שוין איצט נישט זיך אקעגענשטעלען דייטשלאנד, ווייל זיי דארפען האבען א לענגערע צייט אויף צו ענטוויקלען זייערע כחות. די דאזיגע געענדערטע לאגע אויפ'ן מערב אקטיוויזירט היטלער'ס אנטי־סאוויעטישע פאליטיק. היטלער שטרעבט צו בערוהיגען פראנקרייך, אז ער האט נישט קיין שום אגרעסיווע פלענער בנוגע די מערב'דיגע שכנים, ווייל ער וויל נישט דערלאזען, אז פראנקרייך זאל זיך מעהר בעוואפנען.

ווייטער פיהרט טוכאטשעווסקי אויס, אז היטלער'ס אימפעריאליסטישע פלענער האבען נישט נאר אנ'אנטי־סאוויעטישע שארף. דאס איז נאר א שירם צו פערדעקען די רעוואנזש־פלענער אויף מערב (פראנקרייך, בעלגיען) און אויף דרום (פוילען, טשעכאסלאוואקיען, אנשלוס). עס איז דאך א פאקט, אז דייטשלאנד מוז האבען די פראנצויזישע ערץ־ערד. זי מוז אויך אויסברייטערען איהר ים־באזע. די ערפאהרונג פון דער מלחמה 1914—1918 האט בעוויזען, אז בכדי צו מאכען פון דייטשלאנד א מעכטיגע ים־מלוכה, מוז זי האבען די בעלגישע פארטען, ווי אויך די פארטען פון צפון־פראנקרייך.

אזוי ארום וועט דייטשלאנד, בכדי צו פערווירקליכען איהר רעוואנזש און פערכאפערישע פלענער, האבען אין זומער פון לויפענדען יאהר א ארמעע פון מינדעסטענס 849 טויזענד מאן ד. ה. א ארמעע מיט 40 פראצענט גרעסער ווי די פראנצויזישע און כמעט אזא ארמעע ווי ראטען־פערבאנד און דאס נישט קוקענדיג דערויף, וואס ראטען־פערבאנד האט צוויי און א האלב מאל א גרעסערע בעפעלקערונג און כמעט א צעהנפאכיגען טעריטאריום ווי דייטשלאנד.

אזוי זעהט אויס אין דער ווירקליכקייט די אזוי גערופענע גלייכבערעכטיגונג פון די בעוואפנונגען, — פערענדיגט טוכאטשעווסקי זיין ארטיקעל.

אויף א מיטינג ביי ענגלישע שווארץ־העמדעלדיגע

א מיטארבייטער פון דער „סעוואדניא" גיט איבער זיינע איינדרוקען פון א פערזאמלונג פון ענגלישע פאשיסטען. מיר ברענגען דא איניגע אינטערעסאנטע פרטים פון דאזיגען בעריכט.

אין א ראיאן, וואס ווערט אנגערופען דער „לאנדאנער מאנפארנאס" געפינט זיך דער הויפט־שטאב פון דער בעוועגונג אין דער שפיץ פון וועלכער עס שטעהט סער אסוואלד מאסלעי.

אין דאזיגען הויז איז אלץ פעך־שווארץ. אנ'אלטער בנין, וואס מאכט דעם איינדרוק פון א פעסטונג און יעדער מענש, וואס מען טרעפט דארט איז אנגעטון פון קאפ ביז די פיס אין שווארצען. איך האב געהאט דעם איינדרוק, אז איך בין אריינגעפאלען אין הויפט־שטאב פון קומענדער. א פרעכטיגע ארגאניזאציע, א גלענצענדע דיסציפלין מיט דער ענגלישער קארעקטהייט מיט וועלכער עס צייכענען זיך אויס אלע פאליטישע פארטייען אין ענגלאנד.

דער „שווארצער הויפט־שטאב" איז געטיילט אין א רייהע סעקציעס. די אפטיילונג פאר פראפאגאנדע ווערט געהיטען פון א פאר יונגעלייט אין שווארצע העמדלעך. פלוצלינג שמויסט מען זיך אן אין א באריערע מיט א אויפשריפט, אז עס איז פערבאטען ווייטער צו געהען. ביי דער באריער ערשיינט א יונגע פרוי אין א שווארצער בלוזע און ערטיילט די נויטיגע אינפארמאציעס. רעכטס און לינקס הויבען זיך כסדר הענד אין דער הויך. די פאשיסטען בעגריסען זיך אויף אזא אופן. עס איז געווען פונקט דער טאג פון גרויסען מיטינג אין אלבערט־האל.

די צוגרייטונגען צום דאזיגען מיטינג האבען געדויערט איניגע וואכען, ווייל עס איז געווען א ספק צי עס וועט געלונגען אנצופילען דעם דאזיגען ריזיגען זאל מיט א גענוגענדער צאהל צוהערער. אויף דער פרעסע האט מען נישט געקענט רעכענען, ווייל אין לאנדאן איז נישט פאראן קיין איין ציימונג, וואס זאל מסכים זיין צו געבען אפילו איין שורה וועגען דעם מיטינג. מאסלעי האט זיך צוקלאפט מיט אלע פארטייען און זיי זענען איהם שונאים. די ציימונגען האבען אפילו נישט געוואלט דרוקען די אנאנסען וועגען מיטינג, אזוי אז די פאשיסטען זענען געווען אנגעוויזען נאר אויף דער אייגענער ציימונג, וואס ערשיינט אבער נאר איינמאל אין דער וואך.

דער מיטינג אין אלבערט־האל האט זיך ארויסגעוויזען אלס א גרויס געשעהעניש. אין ענגלאנד איז מען טאלעראנט צו אנדערש דענקענדע אבער בנוגע די פאשיסטען איז עס נישט אזוי. די גאסען, וואס פיהרען צום אלבערט־האל זענען געווען פול מיט פאליציי. און וואס בעהנטער מען איז צוגעקומען צום ארט פון מיטינג, אלס געדיכטער זענען געווען די פאליציי־אפטיילונגען. די דאזיגע פארזיכטיגקייטס־מיטלען זענען אנגענומען געווארען צוליב דאס, וואס בעת דעם ערשטען מיטינג האט מען א סך אנטיילנעהמער געמוזט איבערשיקען אין שפיטאל. די פאליציי האט דארט געהיט דעם גאנצען טאג און אין אוונט האט מען געמוזט אפרייניגען די גאסען און דעם גאנצען פערקעהר אפווענדען אין אנ'אנדער ריכטונג. בכדי צו געבען די מעגליכקייט מאסלעי'ען, וועלכער האט לעצטענס בעקומען א סך דראהונגס־בריף, צוצוקומען צום ארט פון מיטינג. רייטער־פאליציי האט צוטריבען דעם המון, וועלכער האט געלארמט: „פאשיזם— דאס איז מלחמה און הונגער! נידער מיט מאס לעי'ען!" אלבערט־האל איז געווען ארומגערינגעלט מיט טויזענדער פאליציאנטען און די שווארץ־העמדעלדיגע צוזאמען מיט דער פאליציי האבען געהיטען דעם גאנצען וועג.

אין מיטינג האבען זיך בעטייליגט 8000 מאן. די ארדנונג איז געווען א מוסטערהאפטע. די קאנטראלע איז געווען א שטרענגע, ווייל די פאליציי האט געפאדערט, אז בילעטען זאלען ארויסגעגעבען ווערען נאר אייגענע מענשען. פאשיסטען. בכלל האט זיך ארויסגעוויזען, אז די גאנצע בעוועגונג פון ענגלישען פאשיזם איז נישט מעהר ווי א נאכמאכונג פון דייטשען און איטאליענישען פאשיזם.

איידער מאסלעי איז ערשינען, איז אין זאל אריין אנ'אפטיילונג פאהנען־טרעגער, אלע זענען אויסגעשטאנען פון די ערשטער אין טויזענדער הענד האבען זיך אויפגעהויבען. אין די גאסען אבער האבען מאסלעי'ס געגנער, וואס זענען צוריקגעהאלטען געווארען דורך דער פאליציי, אויפגעהויבען א געוואלדיגען טומעל, פראטעסטירענדיג געגען פאשיזם. דערפאר ווען ער איז אריין אין זאל איז ער אויפגענומען געווארען מיט א געוואלדיגען ענטוזיאזם. ער איז געווען ארומגערינגעלט פון א לייב־גווארדיע פון 500 מאן, וועלכע האבען געבילדעט ארום איהם א לעבעדיגע וואנד. ער האט אויפגעהויבען די רעכטע האנד און זיך רוהיג ארומגעקוקט. ווען ער האט זיך אנידערגעזעצט האט זיך ארום איהם אויסגעזעצט די לייב־גווארדיע.

מאסלעי האט זעהט אויס גוט שטודירט מוסאלינין. דער גאנצער אופן פון רעדען, די פאוזעס, בעוועגונגען — אלץ איז געווען פון „דוטשע". ווען מאסלעי שטעלט זיך אוועק אין א פויזע פעוגלייזט די אויגען, הויבט אויף דעם קאפ און בעמיהט זיך צוצוגעבען אנ'אויסדרוק זיין בליק, דערמאהנט ער זעהר שטארק מוסאלינין.

מאסלעי האט זעהט אויס גוט שטודירט מוסאגענדע: א בלאק פון 4 גרויסע מלוכות — ענגלאנד, פראנקרייך, איטאליען און דייטשלאנד. אבער קודם כל מוז אין ענגלאנד און פראנקרייך קומען דער פאשיזם. דער שלום אין אייראפא איז נאר מעגליך אויף דעם יסוד. וואס שייך ענגלאנד געפינט זי זיך ערב דעם נצחון פון פאשיזם. ווייל דער רעזשים פון די מאסאנען, יודען און פאטריציער פון דער סיטי האלט שוין ביי גסיסה. דערווייל אבער זענען ענגלאנד און פראנקרייך א שפילצייג אין די הענד פון ליטווינאוו'ן. אידען בוקט זיך פאר סטאלינ'ען אנשטאט צו געהען צוזאמען מיט'ן דייטשען פאלק, פון וועלכען זיין פיהרער האט ווידער געמאכט א גרויסע נאציע.

נאך דער רעדע איז מאסלעי אפגעפאהרען אין דער בעגלייטונג פון 12 שווארץ־העמדעלדיגע אויף מאטאציקלען און א רייהע פאליציי־אויטאס. אויפ'ן אנדערן טאג איז וועגען די אלע געשעהענישען, וועגען גאנצען גראנדיעזען מיטינג אין לאנדאנער ציימונגען נישט געווען צו געפינען קיין איין שורה.

אנטווערפען — תל-אביב

איז מעגליך צו שאפען א דימענט-אינדוסטריע אין ארץ-ישראל?

וואס מען זאגט וועגען דעם פראיעקט אויף דער אנטווערפענער דיאמאנט-בערזע. — אנ'אינטערעסאנטע פאלעמיק אין דער בעלגישער פרעסע וועגן דעם פראיעקט פון א דימאנט-אינדוסטריע אין ארץ-ישראל

(פון אונזער קארעספאנדענט)

א מערקווירדיגע פאלעמיק איז לעצטענס אויפגעשוואומען אין דער אנטווערפענער פרעסע — א דיסקוסיע וועגען דער מעגליכקייט צו שאפען א דימענט-אינדוסטריע אין ארץ-ישראל. ס'איז מערקווירדיג — ווייל קיינעם אין דער יודישער וועלט איז נאך ביז איצט נישט איינגעפאלען דער געדאנק פון שאפען אזא מין אינדוסטריע אין ארץ-ישראל.

און — דעם אמת געזאגט — אין אנטווערפען גופא האט די ידיעה וועגען דעם, אז דייטשע יודען קלייבען זיך שאפען א דימענט-אינדוסטריע אין ארץ-ישראל ארויסגערופען א שטארקע פעראוואונרונג.

— אין אנטווערפען בעציהען זיך פיל נישט מיט ערנסט צו דעם דאזיגען פראיעקט; מען האלט איהם — אין די קרייזען פון געוויסע פאכלייט — פאר א פלאן, וואס — דערווייל יעדענפאלס — האט ער נישט קיין שאנסען פערווירקליכט צו ווערען.

* * *

א בעקאנטער אנטווערפענער דיאמענטער — א מענש, וואס שפילט, אגב, א ראלע אין דער בעלגישער ציוניסטישער בעוועגונג — האט מיר ערשט מיט עטליכע טעג צוריק, גלייך ווי עס איז אנגעקומען פון ארץ-ישראל די ידיעה וועגען דעם פראיעקט צו גרינדען א דימענט-שלייפעריי אין תל-אביב, אויף פאלגענדען אופן געגעבען צו פערשטעהן זיין סקעפטיציזם בנוגע דעם פלאן (כאטש אויך ער האט נישט געזאגט, אז עס זאל זיין פולשטענדיג אונמעגליך).

— ערשטענס, דיאמאנט-אינדוסטריע דארף זיך געפינען נישט ווייט פון א האנדעלס-צענטער, וואו מען פערקויפט דימענטען — האט ער מיר ערקלערט — ס'איז נישט גענוג אין דעם דימענט-פאך צו פראדוצירען; מען דארף זיך געפינען אין אנ'ענגען קאנטאקט מיט דער דימענט - סוחרים - וועלט — און די דימענט-סוחרים בעוועגען זיך דערווייל נאך אלץ אין אנטווערפען. — דימענטען, וואס וועלען געשליפען ווערען אין ארץ-ישראל וועט זיכער זיין שווער צוליב צאהל-שטערונגען, צו ברענגען אין בעלגיען און האלאנד — און דאן נאך, פערקויפען זיי צו קאנקורענץ-פרייזען.

„פערשטעהט זיך, ס'איז דא דער מארק אין אינדיען, וואו מען קאן אפזעצען דימענטען — אבער דאס איז שוין א פראגע פון שאפען מיט אמאל א גרויסע אינדוסטריע, וואו מען דארף אריינלייגען מיליאנען — און עס וואלט געווען פיל וויכטיגער, ווען מען לייגט אריין אזא פערמעגען — אויב אימיצער האט עס — אין וויכטיגערע, פאר ארץ-ישראל אינדוסטריעס, — און וואו די קאפיטאל - אינוועסטירונג האט מעהר שאנסען זיך צו רענטירען".

דאס איז, ווי געזאגט, די מיינונג פון אנ'אנגעזעהענעם פאכמאן — א סוחר.

אנ'אנדער מיינונג וועגען דער פראגע, האט די אנטווערפענער סאציאליסטישע טאג-צייטונג „דע וואלקס גאזעט". די דאזיקע צייטונג, וואס איז, אגב דער ארגאן פון דעם אנטווערפענער בירגער-מייסטער ה' קאמיל הויסמאנס, זעהט נישט קיין פערספעקטיווען פאר דער דימענט-אינדוסטריע אין ארץ ישראל צוליב אנדערע טעמים: צוליב אונטערשיד אין ארבייטסלוין, — די צייטונג האט נעמליך אויסגערעכנט, אז דער ארבייטס-לוין און דער לעבענס - סטאנדארט אין ארץ-ישראל זענען פיל העכער איידער דער ארבייטס-לוין אין בעלגיען, איז דעריבער שווער צו קאנקורירען מיט דער אנטווערפענער דימענט-אינדוסטריע. די צייטונג ברענגט אויך דעם ביישפיל פון די פרובען וואס זענען געמאכט געווארען אין דרום-אפריקא, וואו עס זענען דא דימענט-גראבען, צו שאפען א קאנקורענץ - אינדוסטריע פאר אנטווערפען, — און די פרובען האבען קיין ערפאלג נישט געהאט.

די „וואלקס-גאזעט" דערצעהלט, אגב, אז געוויסע דיאמאנטערען, אויך פון אנטווערפען זענען לעצטענס געווען אין ארץ-ישראל — אבער די פעלמישע ארבייטער — זאגט די צייטונג — דארפען זיך נישט שרעקען:

„מיט אנטווערפען קאן מען נישט קאנקורירען.

— און די יודישע דימענט-סוחרים פון אנטווערפען זענען נאך נישט אזעלכע גרויסע צדיקים, אז זיי זאלען צוליב בלויזער ליבע צו ארץ-ישראל וועלען צאהלען כמעט דאפעלט פאר פאבריקאציע אין ארץ - ישראל..." — שרייבט די צייטונג.

אויף אזוי ווייט די מיינונגען פון אנדערע, פון פעראינטערעסירטע אין דער אנטווערפענער דימענט אינדוסטריע, — „פאטריאטען" פון אנטווערפען.

— וואו איז אבער דער אמת? — צי מעג מען טאקע זאגען, אז עס איז פולשטענדיג אונמעגליך צו שאפען א דימענט-אינדוסטריע אין ארץ-ישראל?

איך גלויב נישט, אז די פעסימיסטען זענען אין דעם פרט אינגאנצען גערעכט, כאטש די אלע אויבען ציטירטע מיינונגען זענען, ביז א געוויסען גראד אמת. עס איז אמת, אז עס איז שווער צו קאנקורירען מיט אנ'אלט איינגעפונדעוועטער אינדוסטריע, — (דאס קען מע אגב זאגען וועגען יעדער עקספארט אינדוסטריע, וואס מ'וויל שאפען אין ארץ-ישראל). עס איז אויך ריכטיג די פראגע פון לוינען, וואס עס ווארפט אן די „וואלקסגאזעט", אבער דאס אלץ איז דאך אפהענגיג פון דעם, צי עס וועלען זיך געפינען פינאנצירען פאר דער דימענט - אינדוסטריע, וואס וועלען אביסעל אונטערליידען...

וואס שייך דער טענה, אז מען קען נישט קאנקורירען מיט אנ'איינגעפונדעוועטער דימענט-אינדוסטריע, איז דאס אויך קיין תירוץ נישט: ביז נאך דער וועלט-מלחמה איז אמסטערדאם געווען א מעהר וויכטיגער דימענטען-צענטער ווי אנטווערפען. די יודען, וואס זענען געקומען פון אמסטערדאם קיין אנטווערפען האבען די אינדוסטריע גרויס געמאכט. פאר וואס, אלזא, קאנען די זעלבע יודען נישט שאפען קיין דימענט-אינדוסטריע אין ארץ-ישראל?

* * *

אגב, דערצעהלט מען אין אנטווערפען, אז נאך דער פערשטארבענער בעקאנטער בעלגישער ציוניסט זשאן פישער האט נאך געוואלט שאפען א דימענט-אינדוסטריע אין ארץ-ישראל. זשאן פישער האט אויך דעמאלט נישט געקאנט בעקומען צאהל-הנחות פיים סולטאן. אנ'אנדערער ציוניסטישער טוער פון אנטווערפען האט שוין אפילו, פאר דער מלחמה געהאט אריבערגעפיהרט די נויטיגע מאשינען קיין ארץ-ישראל און נאך דער אויסברוך פון דער וועלט-מלחמה האט צושטערט זיין פראיעקט.

איצט ווערט דער פרוב בעגייט, פיל פאכלייט צווייפלען אין דעם פראיעקט, אנדערע אבער זאגען, אז זיי וואלטען גארנישט געהאט דאגעגען, ווען אין תל-אביב ענטשטעהט א דימענט-בירזע, — און ווען זיי דארפען זיך אהין אריבערפעקלען. ווי עס זאל אבער נישט זיין — דערווייל איז עס נאך א ווייטער פלאן, ווארים דער געדאנק פון שאפען א דימענט-אינדוסטריע אין ארץ-ישראל מוז געפינען פיל מעהר אנהענגער, ווי ער האט איצט, כדי צו קאנען פערוואנדלען תל-אביב אין אנ' „אנטווערפען פון מזרח"...

מ. י. נירענבערגער.

---

400 יאהר שפעטער פעסטגעשטעלט, אז די 2 יודען זענען געווען אונשולדיג

די בעשולדיגונג איז פארגעקומען אין שפאניען. — עס איז געווען אנ'עלילת-דם-פראצעס. — די אנגעקלאגטע, אנ'80-יעהריגער יוד און זיין זוהן, זענען פערברענט געווארען. — די געשיכטע מיט'ן „הייליגען יונגעל". — וואס מען דערוויסט זיך איצט

פון ה. לאנג

א ביולעטין, וואס ווערט ארויסגעגעבען פון די פרום-קאטוילישע יעזואיטישע געזעלשאפטען אין אמעריקע, זאגט אונז אן אנ'אינטערעסאנטע נייעס. ס'איז א פאסירונג פון היינט, וואס בערופט זיך אויף א יודישער טראגעדיע פון העכער פיר הונדערט יאהר צוריק. און וואס פאר א טראגעדיע! דער פארשפיל צו דעם גרויסען גלות פון די שפאנישע יודען. לויט היסטאריקער, איז דער גירוש שפאניע געווען א דירעקטער רעזולטאט פון איהר. איצט כאפט מען זיך, אז זי האט נישט געטארט געשעהן.

מיר געפינען אינ'ם ביולעטין פון די יעזואיטישע גרופעס די פאלגענדע שורות:

„די מעלדונג פונ'ם אורטייל וועגען „סאנטא נינא" ווערט פון אונז אנגענומען. דער אורטייל ווערט אויפריכטיג בעגריסט. היסטאריע טיילט דערמיט גערעכטיגקייט לויט דעם וואונש פון דעם דערלייזער. אונזערע דורכגעטראכטע רייד איז איבערגעשיקט געווארען צום וואטיקאן. די געהעריגע אויטאריטעטען האבען זייער וועג ווי אזוי דאס בעקאנט צו מאכען אין שפאניע פון איין זייט און צו די יודען פון דער צווייטער זייט".

אין די עטליכע שורות ליגט א גרויסע פאסירונג לאמיר דא פריהער פערטייטשען א פאר ווערטער „סאנטא נינא" מיינט — הייליגער יונגעל. „וואטיקאן" איז דער ארט אין רוים, וואו עס האלט זיך אויף דער פויפסט, וואו עס געפינט זיך די גאנצע מאכט פון דער קאטוילישער וועלט.

וואס איז דאס פאר א סארט אורטייל וועגען „סאנטא נינא", אין וועלכען יודען האבען אנ'אינטערעס?

מיר דארפען זיך דא א קעהר-טאן צו דעם 15-יאהרהונדערט, צו דעם יאהר 1488, עטליכע יאהר פאר דעם גירוש שפאניע.

איפער שפאנישע שטעט האט זיך דאן צוטראגען א בלבול, און ס'איז, פערשטעהט זיך, געווען אנגעגעבען אלס א זיכערע זאך, אז אין יעדען פרייטאג ערב דעם קריסטליכען פסח, כאפען יודען א קריסטליכען יונגעל און ערמארדען איהם; און ווען דאס געלינגט זיי נישט, קנעטען זיי אויס א יונגעל-פיגור פון וואקס און הענגען אויף די פיגור אויף א קרייץ, כדי „מקיים צו זיין די מצוה" פון א נייער קריסטוס קרייציגונג.

דאס איז געווען אנ'איינגעארטיג שפאנישער עלילת-דם. נישט סתם טויטען א קריסטליך קינד אויף צו האבען „בלוט פארן יודישען פסח", נאר אינ'ם טויט זאל זיין אנ'עקסטרא בעדייטונג: ווידער האלען די קרייציגונג פון קריסטוס'ן...

אינ'ם זעלבען יאהר האט מען בעשולדיגט א רב און צוויי מנינים יודען, אז זיי האבען פון דאס ניי „געקרייציגט יעזוס'ן". די קלאגע אויף זיי איז געווען אז זיי האבען אויסגעשניטען א קריסטוס-פיגור פון האלץ און דורכגעפיהרט א „קרייציגונג". דער רב איז פערברענט געווארען, און די צוויי מנינים יודען האט מען פערשטיינערט ביז'ן טויט. דאס איז געווען אין דער שפאנישער שטאט עלבא. און איידער נאך דער ליארעם דערפון האט זיך איינגעשטילט, זענען פערשפרייט געווארען קלאנגען פון א שוידער-געשיכטע אין אנ'אנדער שטאט, אין לאגווארדיע. ס'האט געחיסען, אז א קירסטליך יונגעל איז דארט ערמארדעט געווארען, און אז א יוד פראנקא, אנ'אלטער מאן פון אכציג יאהר מיט זיינע צוויי זיהן מאזעי און אוטהי, זענען געווען די מערדער.

און ווידער אמאל, נישט סתם א מארד איז עס געווען, נאר א „קרייציגונג".

אזוי איז געגאנגען די נייעס, און דערפון האט זיך ענטוויקעלט א גרויסער פראצעס.

דער הויפט-אנגעקלאגטער איז געווען דער זוהן אוטהי

ער איז אלט געווען צוואנציג יאהר און געווען א שוסטער.

לויט פערשידענע עדות ביי דעם פראצעס, זאל ער האבען געכאפט אויף א וועג א שוואכען בלאנדזשענדיגען יונגעל, איהם אויפגעשניטען די אדערען פון זיינע ארעמס, דאן צושניטען דאס הארץ פונ'ם בלוטענדיגען יונגעל, און דאן, ווען דאס יונגעל איז שוין געווען א פערגאנגענער אין זיין בלוט, איז אוטהי נאך אלץ נישט געווען צופרידען; ער האט דאס הארץ פונ'ם טויטען יונגעל אינגאנצען אויסגעשניטען, און דערביי צום טויטען יונגעל גערעדט: „פערדעטער, ווען דו פרעדיגסט, פרעדיגסטו ליגען; אט האסטו דיר פאר דיינע פעלשונגען פון תורת משה"...

דאס זענען נאכגעזאגטע ווערטער פון די געשיכטעס פון דער קריסטוס-קרייציגונג, און דער יודישער שוסטער-בחור אוטהי זאל זיי האבען געברויכט.

דאס איז שפעטער אנגעגעבען געווארען אין אלע קאטוילישע היסטאריעס און אין דיזעלבע געשיכטליכע ווערק זענען געווען שילדערונגען מיט אלע איינצעלהייטען פונ'ם פראצעס, וואס איז אנגעגאנגען. א

(ווייטער זעה 11-טע זייט)

הורדוס

פון חיים שויס

.1

הורדוס — דער קעניג און דער מענש

שווער צו זיין א מלך ביי יודען.

יעדער יודישער קעניג פארצייטען איז געווען אין געפאהר צו ווערען פערדאמט פאר אלע קומענדיגע דורות אלס זינדיגער, אלס רשע מרושע.

ער האט געמעגט זיך מאכען א נאמען אלס גרויסער גבור און פעהיגער הערשער; ער האט געמעגט האבען די גרעסטע פערדינסטען פאר דער יודישער מלוכה — האט דאס איהם גארנישט געהאלפען. יודען האבען געהאלטען, אז א מלך איז פריהער ווי אלץ א מענש, א בשר-ודם ווי אלע מענשען, און אויב ער האט אלס מענש פלעקען אויף זיך, קאנען אט די פלעקען נישט פערדעקט ווערען מיט זיינע פעהיגקייטען אלס קעניג, אלס קאמאנדיר און אלס בויער פון א מלוכה.

זענען טאקע דא אין דער געשיכטע פון אלע אנדערע פעלקער העלדישע און פעהיגע און נישט-העלדישע און אומפעהיגע מלכים. ביי אונז יודען אבער, אין אונזער היסטאריע, זענען די מלכים אפגעשאצט געווארען נישט אלס העלדען און מלוכה-פיהרער, נאר אלס צדיקים און רשעים.

געווען דערפאר ביי אונז יודען א סך גרויסע און פעהיגע מלכים, וועלכע זענען געבליבען אפגעשטעמפעלט אלס רשעים. אבער קיינער פון זיי איז נישט געבליבען אין דער געשיכטע אזא פערדאמטער רשע ווי הורדוס, וועלכער איז 33 יאהר געווען קעניג אין ארץ-ישראל (פון 107-טען יאהר ביז 74-טען יאהר פאר דעם צווייטען חורבן פון ירושלים).

הורדוס'ן קאן מען געוויינליך אלס דעם דעספאטישען הערשער, וועלכער האט אומגעבראכט די גאנצע משפחה- פון די חשמונאים.

הורדוס — דאס איז דער בלוטיגער טיראן, וואס האט געלאזט פער'משפט'ען צום טויט און הינריכטען זיין געליבטע פרוי, די שעהנע מרים, דאס איינִיקעל פון די לעצטע חשמונאים הערשער.

הורדוס — דאס איז דער אכזר, דער גרויזאמער קעניג, וועלכער האט דריי זיהן זיינע געלאזט הינריכטען אלס קאנספיראטארס געגען איהם.

הורדוס — דאס איז דער קנעכט פון דעם חשמונאים הויז, ווי ער ווערט אנגערופען אין דער גמרא וועלכער האט אויסגעבויט א נייעם, פרעכטיגען בית-המקדש, נאר כדי זיך איינצו'חנפ'ענען ביי יודען.

אט אזא פארשטעלונג האבען מיר געוועהנליך וועגען הורדוס'ן.

איז דאס נאך נישט גענוג געווען, זענען געקומען די קריסטען און אויסגעטראכט א מעשה, אז הורדוס האט געהייסען אויס'הרג'ענען אלע קינדער פון בית-לחם, און אזוי ארום האט די קריסטליכע לעגענדע איהם געמאכט פאר א קינדער-מערדער.

ס'איז גאר נישט געווען קיין שרעקליכע זאך, קיין בלוטיגע טאט, וואס מ'האט נישט געגלויבט אויף הורדוס'ן. מען האט אפילו אויסגעטראכט אויף איהם אז ליגענדיג אויף זיין טויטען בעט, האט ער בעפוילען איינצושפארען אין תפיסה אלע חשוב'ע יודען און זיי אויס'הרג'ענען ווי נאר ער וועט אויסהויכען זיין לעצטען אטעם-צוג, כדי עס זאל הערשען אנ'אלגעמיינע קלאג און געוויין ביי זיין טויט.

אט די אלע מעשיות וועגען הורדוס'ן זענען זעהר פאפולער און בעקאנט. אבער נישט אלע ווייסען, אז הורדוס האט פערמאגט אויך א סך גרויסע מעלות; אז ער איז געווען איינער פון די פעהיגסטע הערשער אין יענע צייטען; אז ער איז געווען א גרויסער גענעראל און אדמיניסטראטאר, א גרויסער ציוויליזאטאר און מלוכה-מאן.

נאר עפעס ווייסען נישט אלע: אז הורדוס איז באמת געווען א טראגישע פיגור, אנ'אומגליקליכער מענש, וועלכער האט, אין זיין פריוואטען לעבען, זיך פערפלאנטערט אין א נעץ פון טעות'ן, פון וועלכער ער האט בשום אופן זיך נישט געקאנט בעפרייען.

יא הורדוס איז געווען זעהר א טראגישע פערזאן, און זיין טראגעדיע איז בעשטאנען אין דעם, וואס ער האט געהאט אדורכפאל אין זיין פאמיליען לעבען.

ער האט געהאט א גרויסען ערפאלג אלס גענעראל אין מלחמה, אלס דיפלאמאט אין זיינע פערהאנדלונגען מיט די רוימישע דיקטאטארם און אלס אדמיניסטראטאר אין זיין קעניגרייך. אבער ער איז דורכגעפאלען ביי זיך אינדערהיים, אין זיין פאלאץ, אין דעם קרייז פון זיין פאמיליע.

ער איז דורכגעפאלען אלס מאן, אלס פאטער און אלס ברודער. אבער מעהר ווי אלץ איז ער דורכגעפאלען אלס איידים. זיין שוויגער, די מוטער פון מרים החשמונאית, האט איהם שרעקליך פיינט געהאט, און פון דעם האבען זיך אנגעהויבען אלע צרות זיינע.

ס'איז א פאקט, אז הורדוס וואלט געווען גאר אנ'אנדערער און וואלט געלאזען גאר אנ'אנדער רעקארד פון זיין הערשאפט און זיין פיהרונג אלס קעניג, ווען ער וואלט נישט חתונה געהאט מיט דער פרינצעסין מרים, און מרים'ס מוטער, אלעקסאנדרא, וואלט נישט געווען זיין שוויגער.

קיין מאן אין דער וועלט איז נישט געווען אזא קרבן פון ווייבערישע אינטריגעס, פלאטקעס און איי פערזוכט ווי הורדוס.

עס האט זיך איהם איינגעגעבען צו אונטערדריקען יעדע פאליטישע און געזעלשאפטליכע בעוועגונג אין דעם לאנד. די גאנצע בעפעלקערונג פון ארץ-ישראל איז געלעגען אונטער זיין אייזערנעם קנאפעל און נישט געוואגט א פיפס טאן געגען זיין הערשאפט און דער אויבערהערשאפט פון רוים. אבער געגען די אינטריגעס ביי זיך אינדערהיים, אין זיין אייגענעם הויז, איז ער געווען מאכטלאז.

ווארים הורדוס האט געהאט א הארעם מיט א סך ווייבער און א גרויסע צאהל קינדער. איז דאס אליין שוין געווען גענוג אורזאך, אז מ'זאל אין פאלאץ בסדר זיך ארומרייסען און אינטריגירען איינע געגען די אנדערע. דערצו האט הורדוס געהאט א מאמען, וועלכע האט פיינט געהאט איהר שנור, מרים החשמונאית, און מרים האט געהאט א מאמען, וועלכע האט פיינט געהאט איהר איידים. א חוץ דעם האט הורדוס געהאט אין זיין פאלאץ א שוועסטער, וועלכע האט נישט אויפגעהערט העצען און אינטריגירען געגען מרים'ען און איהרע קינדער. אין אט דער ארבייט האט איהר געהאלפען א ברודער, פעראסא, וועלכער האט אויך געלעבט אין פאלאץ.

פאר אזא פלאנטער פון רכילות, האס אייפערזוכט, אינטריגעס, אמפעריי, פערדאכט, מורא און נקמה איז אפילו אזא שטארקער קעניג און אייזערנער מענש ווי הורדוס אויך געווען צו שוואך.

ווער אבער איז געווען הורדוס? וואס פאר א לעבען האט ער געפיהרט אלס קעניג און אלס מענש? און ווי אזוי איז ער דורך די אינטריגעס אין זיין הויז געטריבען געווארען פון מארד צו מארד?

וועגען אט דעם אלעם אין די ווייטערדיגע קאפיטלען.

טראַגעדיע פון אַ יודיש ווייבעל

זי וואַרפט אוועק איהר מאַן צוליב אַ דייטש, וועלכער ווערט אַ נאַצי און טרייבט זי צו זעלבסטמאָרד

(בריף פון ניו־יאָרק)

פון ש. רובינזאָן

אַ יודיש מיידעל איז מיט יאָהרען צוריק געקומען קיין ניו־יאָרק, און אַריין אין אַ שאָפּ. קיין שעהנע איז זי נישט געווען, נאָר אַנ'אינטערע סאַנטע יאָ, און אַ בחור, אַנ'אַרבייטער פון שאָפּ, האָט זיך פערליבט אין איהר, און זי אין איהם. און זיי האָבען חתונה־געהאַט.

זי האָט אויפגעגעבען דעם שאָפּ און געהאַט אַ קינד, אַ מיידעלע, און געלעבט אַ לעבען „נאָרמאַל", ווי טויזענדער און צעהנטויזענדער איר'ס גלייכען.

קיין פּראָסטע שטוב־יודענע איז זי נישט געוואָרען. זי איז געווען אַקטיוו אין ראַדיקאַלע אָרגאַניזאַציעס.

און אויף איינעם פון די מיטינגען האָט זי זיך אַרויסגעשלאָגען פון איהר „נאָרמאַלען" לעבען. זי האָט בעגעגענט אַ „גרינעם" בלאָנדען דייטש, אַ נישט־יוד, וואָס איז נאָר וואָס אַריבערגעקומען פון דייטשלאַנד. ער איז געווען אין דייטשלאַנד אַ סטודענט פון אוניווערזיטעט, ער האָט אָבער איבערגעריסען דאָס לערנען און געקומען אַהער. ער איז געווען אָרים, נישט געהאַט קיין סענט ביי דער נשמה, און אַרבייט האָט ער נישט געקענט געפינען, איז ער געווען אויף גרויסע צרות־

זי האָט זיך בעקענט מיט איהם און זי האָט עס אָנגעהויבען מיט דער ערשטער פריינטליכער הלואה. זי האָט פשוט אַרויסגעצוואונגען אויף איהם עטליכע דאָלאַר, זאָגענדיג, אַז ווי נאָר ער וועט אָנהויבען פערדינען וועט ער אָפּגעבען.

ס'איז נישט געבליבען ביי דער איינציגער הלואה. אַ סך מאָל האָט זי איהם „געליהען" געלד, און צווישען איין „אַנלייהע" און אַ צווייטער, — האָבען זיי זיך פערליבט.

אין איהר גרויס פערליבטקייט האָט זי איהם געזאָגט, אַז זי וויל נישט ער זאָל געהן אַרבייטען אין אַ שאָפּ און אויפגעבען ס'לערנען. זי וועט צוריקגעהן אין שאָפּ, זי וועט איהם אויסהאַלטען און ער זאָל אַריין אין אוניווערזיטעט און ענדיגען.

אין אָנהויב האָט ער נישט געוואָלט אָננעהמען איהר פאָרשלאַג. ער האָט געזאָגט, אַז ער וויל נישט זי זאָל פראַצעווען אין שאָפּ און איהם אויסהאַלטען. ער וועט ארבייטען בייטאָג און ביי־נאַכט לערנען ווייטער.

זי האָט אָבער בעוויזען, אַז דאָס וועט נישט אויסהאַלטען. ווען ער וועט אַרבייטען בייטאָג, וועט ער אין אָוונד זיין מיד און צוברָאכען טאָ ווי אַזוי וועט ער קענען לערנען? אַז ער וועט אָבער האָבען דעם גאַנצען טאָג פאַר זיך צו שטודירען, וועט ער קענען וועלטען אויפטון.

ער האָט ענדליך מסכים געווען.

זי האָט זיך צעשיידט מיט'ן מאַן, איבערגעלאָזט דאָס קינד ביי איהם און זי איז געגאַנגען וואוינען מיט דעם דייטש.

דאָס צוגעהן זיך מיט איהר מאַן איז געווען

אָהן סקאַנדאַלען. אַ שטילער מענש איז דער מאַן איהרער, וואָס האָט איהם ווי געטון. ער האָט געליטען אינדערשטיל. ער האָט אַפילו פּרובירט זי אָפּרעדען פון דעם שריט. אויף אַ רוהיגען אופן האָט ער געוואָלט איהר געבען צו פערשטעהן, אַז ס'וועט אפשר נישט טויגען פאַר איהר, פאַר'ן קינד.

נאָר, אַז זי האָט איהם פונקט אַזוי רוהיג געענטפערט, אַז דאָס איז איהר בעשלוס, עס קען אַנדערש נישט זיין, האָט ער געשוויגען.

אַ שטיקעל צייט איז זי מיט דעם דייטש געווען אמת גליקליך. ס'איז נישט געווען גרינג אַ גאַנצען טאָג אין שאָפּ, געקומען אַהיים האָט זי געמוזט צוגרייטען עסען פאַר ביידען. זי האָט אויך געמוזט אַלצדינג בעזאָרגען פאַר איהם. וועש קליידער, אַז ער איז געווען הילפלאָז אין די זאַכען ווי אַ קינד. אַ גלאָז טיי האָט ער נישט געוואוסט ווי מען נעמט זיך אַליין. און דאָס זעלבע מיט אַ קאָלנער, אַ טאַשענטיכעל. אַלץ האָט זי געדאַרפט אָנגרייטען פאַר איהם. ער זאָל יעדע זאַך געפינען ביי דער האַנד.

אָבער די אַלע שוועריגקייטען זענען איהר געווען ליב. זי האָט דאָך איהם ליב געהאַט. און דאָס לערנען געהט ביי איהם זעהר גוט. איז זי אודאי געווען צופרידען.

איהר מיידעלע האָט זי נישט פערגעסען, זי האָט זיך נישט אָפּגעריסען פון איהר. אָפט איז זי געלאָפען זעהען ס'קינד, און מיטגעבראַכט מתנות פאַר איהר. זי האָט זיך דאָרט אויך געטראָפען מיט'ן פריהערדיגען מאַן איהרען, גערעדט מיט איהם פריינדליך. ווי גאָרנישט געווען.

ענדליך איז געקומען דער גרויסער טאָג. דער

דייטש האָט געענדיגט דעם אוניווערזיטעט און געקראָגען זיין דאָקטאָר־טיטול.

איז דאָס געווען די גרעסטע שמחה אין איהר לעבען. זי האָט אָבער נישט אויפגעהערט צו געהן אין שאָפּ, ווייל דער טיטול האָט איהם נישט געבראַכט קיין פרנסה.

ס'האָט אָבער לאַנג נישט געדויערט, און דאָס גליקליכע לעבען צווישען איהר מיט דעם דייטש האָט אָנגעהויבען צו פערשווינדען. ער האָט אָנגעהויבען צו ווייזען אַ קרום פנים, אָפט איז ער געווען אומצופרידען, גענומען זיך ווערטלען, בייזערן, און אַלץ איבער דער טאָכטער איהרער.

זי שטערט איהם, האָט ער געזאָגט. ער קען נישט האָבען זיין אייגען לעבען, זיין פריוואַט הויז. צווישען איהם מיט איהר שטעהט דאָס קינד פון אַ פרעמדען מאַן.

ביטער איז געוואָרען איהר לעבען. פון איהר האַרץ האָט גערונען בלוט. איהר קינד איז איהם, איהר מאַן, איהר געליבטען, צו גרויס אין די אויגען. זי האָט זיך איינגעהאַלטען מיט אייזערנע קייטען נישט צו קריגען זיך מיט איהם. אָבער איינמאָל האָט זי נישט אויסגעהאַלטען און זי האָט איהם אַ זאָג געטון, אַז דאָס קינד שטערט איהם גאָרנישט, און קאָסט איהם גאָרנישט. דו אַרבייטסט דאָך נישט פאַר איהר, וואָס ווילסטו? — האָט זי פּראָטעסטירט.

איז ער געוואָרען אָנגעצונדען. זי וואַרפט איהם פאָר, וואָס זי אַרבייט פאַר איהם. ער האָט דאָס קיינמאָל נישט געוואָלט. ער האָט געוואָלט געהען אַרבייטען, און לערנען אין אָוונד. עס וואָלט איהם אויך נישט געאַרט, ווען ער וואָלט גאָרנישט געלערנט, דאָס האָט זי איהם פשוט געצוואונגען. אייביג וועט זי דאָך סיי־ווי נישט אַרבייטען פאַר איהם. אָט־אָט קריגט ער אַ שטעל, וועט ער אַר בייטען פאַר איהר, ער וועט איהר בעצאָהלען פאַר איהר אַרבייט פאַר איהם. דעמאָלט איז געווען די ערשטע מחלוקה צווישען זיי, און עס זענען געווען מעהר. אָבער דאָס קינד איז געבליבען מיט

זיי. עס איז דאָך נישט געבליבען קיין אַנדער אָרט פאַר דעם מיידעל וואוהין צו געהען.

דערווייל האָבען די נאַציס זיך געשטאַרקט אין דייטשלאַנד, און היטלער איז געוואָרען דער הערשער.

איז די וואַנד געוואָרען גרעסער און דיקער צווישען דעם ווייב אין שאָפּ און איהר מאַן דעם דייטש, וואָס האָט געוואַרט אויף אַ פּראָפעסאָר־שטעלע אין אַ אוניווערזיטעט.

ער האָט זיך דערווייטערט פון די לינקע פריינד זיינע און איהרע. איז מעהר נישט געגאַנגען אויף זייערע פערזאַמלונגען, און נישט אויסגערעדט קיין וואָרט וועגען פּאָליטישע פראַגען.

זי איז געגאַנגען אַליין צו די פערזאַמלונגען, און ער, ער איז שטענדיג געווען פערנומען מיט איינפלוסרייכע לייט, וואָס וועלען איהם העלפען קריגען די פּראָפעסאָר־שטעל.

אין זיינע בליקען, אין אַ מורמעל זיינעם האָט זי געזעהען אַ מורא'דיגע ענדערונג. די בלאָנדע ווייכקייט זיינע איז אויסגערונען פון זיין פנים, פון די אויגען. אַ ווילדע האַרטקייט אויפ'ן פנים, אַ קאַלט־שטאָלענער בליק, אויגען פון אַ גזלן, וואָס קען קאַטעווען ביז בלוט און שווייגען רוהיג.

ער איז אומרוהיג געוואָרען: נאַציס, היטלער, ער איז אַ דייטש. זי האָט אָבער די ווילדע געדאַנקען פערטריבען פון זיך. אָט זענען דאָך דאָ אַזוי פיל דייטשען, וואָס קעמפען געגען היטלער'ן מיט די נאַציס. דאָס, וואָס ער איז אַ דייטש — דאָס איז גאָרנישט. ער איז נישט געוואָרען קיין נאַצי, אָבער זי איז געבליבען אומרוהיג.

און ענדליך האָט ער געקראָגען אַ שטעלע. ער איז געוואָרען אַ פּראָפעסאָר.

רוהיג האָט ער איהר אָנגעזאָגט די בשורה און צוגעגעבען, אַז ווי נאָר ער וועט אָנהויבען אַרבייטען און קריגען דעם ערשטען טשעק, וועט זי אויפהערען אַרבייטען.

זי האָט געטאַנצט פאַר פרייד. די פרייד איז נישט, וואָס זי וועט אויפהערען אַרבייטען, האָט זי געזאָגט, זי קען אַרבייטען ווייטער. איהר פרייד איז גרויס, וואָס ער איז ענדליך געוואָרען אַ פּראָפעסאָר.

ער האָט אָנגעהויבען אַרבייטען און ער האָט ענדליך געקראָגען דעם ערשטען טשעק.

איז ער געקומען אַהיים, איינגעפּאַקט די זאַכען זיינע, און מיט דעם קאַלטען, שטאָלענעם בליק אין די אויגען, האָט ער איהר געזאָגט, אַז ער קלייבט זיך אַרויס, ער קען מעהר מיט איהר נישט וואוינען.

אויף איהר דערשראָקענער פראַגע — וואָס? האָט ער איהר געענטפערט, אַז זי איז א יודישע און ער — אַנ'אַריער.

— ביזטו טאַקע אַ נאַצי? — האָט זי געפרעגט.

— יאָ, אַ נאַצי, — האָט ער איהר געענטפערט רוהיג.

אַ פּאָר וואָכען איז זי אַרומגעלאָפען האַלב משוגע, אַ שאָטען איז פון איהר געוואָרען, און דער סוף איז געווען —

זי האָט זיך פערסמ'ט.

ער איז ווייטער אינסטרוקטאָר אין דער אוניווערזיטעט.

BANK HANDLOWY w ŁODZI
Spółka Akcyjna
Al. Tadeusza Kościuszki 15
ma jeszcze do wynajęcia SAFES
na dogodnych warunkach, poczynając od 4 złotych miesięcznie.
Safe jest NAJPEWNIEJSZEM miejscem
przechowywania posagu Twej córki.

דער שווער און די שנור

(דערצעהלונג) — פון חיים פּעט

צאַליע, א יוד אין די זעכציגער מיט א צווייענדיגער רויטער באָרד, האָט איינגעשפּאַנט מורקען, דעם יונגען פערד אין דער בריטשקע — דאָס פערד האָט געהירזשעט און דער זומערדיגער דרויסען האָט געענטפערט מיט ווייטע עכאָס.....

צאַליע האָט געקוקט אויף זיין ווייס הויז, מיט די ברייטע גאַנעקעס אויף די שטאַלען און שייערען, דאָס אַלץ געהערט איהם.... און ווי ווייט זיין אויג קען זעהן ציהען זיך זיינע טאָרף־פעלדער... נישט אום זיסט האָט ער איינגעהאַנדעלט פאַר זיין בן־יחיד א יפת תואר.... וואָס וועט איהר פעהלען, דאָ? פון קיין פויגעל־מילך... — זיין זוהן איז טאַקע נישט אזא גבור און נישט קיין איבערגעשפּיצטער. וואָלט ער כאָטש האָבען דעם טאַטענס קוראַזש.... — אָבער סיי ווי סיי די שנור האָט זיך נישט אָפּגענאַרט... צאַליע לעבט נאָך! און ער וועט אכטונג געבען עס זאָל איהר נישט אָפּגעהן פון קיין זאַך דאָ... ער וועט איהר היינט אויספיהרען איבער אַלע ווינקעלעך פון זיינע טאָרף־פעלדער, זאָל זי זעהן מיט איהרע אייגענע אויגען, וואָס עס וועט אַמאָל געהערען צו איהר...

און ווען צאַליעס שנור רחל איז אַרויס פון הויז אין א לייכט זומערדיגע קליידעל, מיט א יונגען גערויטעלטען פנים, איז צאַליע איהר געגאַנגען אַנטקעגען, מיט דעם גאַנג ווי ער וואָלט געווען איהרער א טאַטע... אָבער אין זיינע טריט איז אריינגעפאַלען אזא גרינגקייט אז ער האָט זיך אַזש דערשראָקען... ער האָט זיך א גלעט געטון זיין רויטע באָרד, צו ווייזען ־ער שנור זיינער אז ער איז א בעיאָרענטער יוד...

נאָר ווען ער האָט געהאָלפען זיין שנור זיך אריינזעצען אין דער בריטשקע, האָט זי איבערגעלעגט איר האַנט, וועלכע איהר שווער האָט צונויפגעדריקט... זי האָט א שמייכעל געטון, וואָס האָט זיך פערטייטשט: פאַרוואָס איז זיין גבורה נישט אריין אין זיין זוהן? ... זי האָט א טראַכט געטון וועגען איהר מאַן דודן מיט רחמנות.....

צאַליע האָט א סמאָקע געטון מיט די ליפּען און ער האָט לייכט א ציה געטון די לייצעם, און מורקע דער פערד האָט מעהר נישט געדאַרפט.... ער האָט א ריס געטון די בריטשקע און ווי א ווינט האָט ער דורכגעצויגען דורך דער שלאָפענדיגער, לאַנגער דאָרפשער גאַס. די הינט האָבען זיך אויפגעכאַפּט מיט א בילעריי...

ווייט און ברייט האָבען זיך געצויגען צאַליעס טאָרף פעלדער, מיט ווילד פערוואַקסענע הויכע גראָזען, און דער וועג דורך די פעלדער — 2 איינגעשניטענע טיפע קאָלייעס, און דעם פערדס טריט ווי אויף סאַמעט....

„זעהסט, רחלע!", האָט זיך צאַליע אָפּגערופען „דאָס אַלץ געהערט צו מיר, ביז דאָרט ווייט, וואו די שייערן שטעהען — און איך בין נישט שולדיג אויף דעם קיין פּיאַטאַק! ... — די ערד איז דאָ אזא געבענשטע אָהן א שטיינדעלע.. — און וואָס ס'איז שייך מיין דוד'ן, איז ער נישט אוועק פון טאַטען, ער האָט ליב דאָס פעלד ער איז אויסגעבונדען מיט דער אַרבייט"....

אָבער רחל איז געווען פערנומען מיט אנדערע רעיונות... די ברייטע פעלדער, מיט די הויכע ווילדע גראָזען, האָבען איהר געשיכורט. זי האָט געהאַלטען האַלב פערמאַכט די אויגען, פערבלענדעניש... און אויך פאַר די געדאַנקען, וואָס האָבען ווי פויגעל געקרייזט ארום איהר... זי האָט געטראַכט וועגען איהר דוד'ען מיט וועלכען זי וואוינט צוזאַמען. ער איז א גוטער, נאָר ווען ער רעדט צו איהר, ציטערט מאָדנע זיין שטים.... זיין יונגער פנים איז שיטער פערוואַקסען, און אויף זיינע באַקען שפּילען רויטע פלעקען, רחל ציטערט אויך, ווען זי זעהט די פלעקען...

אָבער רחל איז געווען פערנומען מיט אנדערע רעיונות... די ברייטע פעלדער, מיט די הויכע ווילדע גראָזען, האָבען איהר גע'שכור'ט. זי האָט געהאַלטען האַלב פערמאַכט די אויגען, פערבלענדעניש... און אויך פאַר די געדאַנקען, וואָס האָבען ווי פויגעל געקרייזט ארום איהר... זי האָט געטראַכט וועגען איהר דוד'ען, מיט וועלכען זי וואוינט צוזאַמען. ער איז א גוטער, נאָר ווען ער רעדט צו איהר ציטערט מאָדנע זיין שטים... זיין יונגער פנים איז שיטער פערוואַקסען. און אויף זיינע באַקען שפּילען רויטע פלעקען. רחל ציטערט אויך, ווען זי זעהט די פלעקען...

נאָר ווען צאַליע האָט אָפּגעשטעלט דעם פערד, האָט רחל געעפענט די אויגען: קלויסטערלאַך טאָרף האָבען זיך געצויגען אין שעריינגעס, שוואַרצע, גרויסע, אָפענע שייערען האָבען זיך געזעהען. זי האָט פון ווייטען דערקאָנט דוד'ן. זי האָט געלאַכט צו איהם. גרויס פרייד האָט בעוועלטיגט זיין פנים.... ער איז צוגעקומען צו דער בריטשקע. רחל האָט איהם אָנגענומען פאַר די הענט, זיינע הענט זענען געווען הייס. ער האָט געקוקט אויף רחל'ען מיט א סך ליבשאַפט און אונטערטעניגקייט. אָבער די זעלבע שווארצע, הייסע אויגען דוד'ס האָבען קורץ א קוק־געטאָן אויף צאַליען אומהיימליך....

צאַליע האָט בעמערקט זיין זוהנס אומרוהיגקייט... ער האָט געהאַנדעלט שנעל:

„וואָס זאָגסטו, מיין זוהן? איך גלויב, עס קלייבט זיך אויף א רעגען. — ס'וואָלט אפשר געווען א פּלאַן אָנצוזינגען נאָך מענשען?"

„וואו וועסטו קריגען מענשען אויף דער הייסער מינוט?" האָט זיך דוד אָפּגערופען מיט אַנ'אָפּגעהאַקטען קול....

„איך וועל א פאָהר טאָן אין דעם נאָהענטען דאָרף, — אין אזא פאַל שפּילט נישט קיין ראָליע וויפיל ס'וועט קאָסטען".

„וואָס זאָגסטו, מיין שנור?"

און ווען צאַליע האָט א ציה־געטאָן די לייצעם און מורקע האָט פרעהליך א הירזשע געטאָן, האָט צאַליען דוד'ס אומהיימליכע אויגען ווי דורכ'ן פּלייצע דורכגעשטאָכען. און אויף רחל'ען האָט דוד געקוקט: אי מיט ליבע, אי מיט אומעט...

הויכע ווילדע גראָזען האָבען געשלונגען די בריטשקע. און די ערד האָט זיך געהוידעט, ווי א גרויסע וויג. רחל האָט געהאַלטען פערמאַכט די אויגען. איהר קאָפּ גענויגט צו צאַליעס אַקסעל. איהרע שוואַרצע האָר אויסגעמישט מיט זיין רויטער באָרד, ווי פייער און רויך... — צאַליע האָט געטריבען דעם פערד, געצויגען די לייצעס, געקנאַקט מיט דער בייטש. און ער איז געזעסען אָנגעצינדען ווי אין א פלאַם...

און ווען ס'האָט זיך בעוויזען פון ווייטען דער דאָרף, האָט צאַליע, ווי פריער אָפּגעאָטעמט...

— רחל'ע! האַלט צו די לייצעם. איך וועל זיך אַראָפּכאַפּען אין א פּאָר הייזער. איך וועל אויפיאָגען מענשען, וויפיל ס'וועט זיך לאָזען. — עס וועט זיכער אויסברעכען א רעגען צו נאַכט צו. — א סימן האָסטו, די לאַטעוועקעס דרעהען זיך נידעריג ביי דער ערד....

ער איז אַראָפּגעשפּרונגען פון וואָגען, רחל האָט איהם נאָכגעקוקט: ס'אַרא ברייטע פּלייצעס! האָט זי צו זיך געזאָגט, ס'אַרא גלייכער גאַנג!... און דער קוראַזש אין איהם ווי ער וואָלט אַלט געווען צוואַנציג יאָהר... זי האָט געזעהען, ווי אַרום איהר שווער האָבען זיך אַרומגעקליבען יונגע און עלטערע פּויערים, זיי האָבען זיך פערנייגט פאַר איהם. און פון ווייטען האָט זי געהערט איהר שווערס קול, קלאָר און שטאַרק האָט זיין שטים אָפּגעקלונגען. און אין רחל'ס האַרץ האָט עפּעס אַזוי שטאַרק געזאָטען און דאָס בלוט האָט איהר געשלאָגען צום פנים... זי איז געזעסען צעטומעלט און איבערגעפילט מיט נישט קיין קלאָרע געפיהלען: דער שווער! איהר מאַן דוד....

צאַליע איז צוגעקומען צו דער בריטשקע מיט א סלויטשיקעל האָניג:

„זעהסט, רחל'ע, דאָס האָבען מיר די פּויערים געגעבען פאַר מיין שעהנער שנור"...

צאַליע האָט א שמייכעל געטאָן צו רחל'ען אזוי נאָהענט און וואַרעם און זיין פנים האָט זיך צעשיינט ווען רחל האָט זיך לייכט צוגעטוליעט צו איהם...

ווען צאַליע איז אַרויסגעפאָהרען פון דאָרף, האָט ער זיך פערנומען צוריק דורך זיינע טאָרף פעלדער. די לייצעם האָט ער פערבונדען ארום בריטשקע און געלאָזען געהן מורקען פוס־טריט.

— ער וועט שוין טרעפען אַליין אַהיים, — האָט זיך צאַליע אָפּגערופען צו רחל'ען.

רחל האָט נישט געענטפערט מיט קיין ווערטער, נאָר מיט א שמייכעל, וואָס האָט אָנגעצונדען צאַליעס האַרץ....

ס'איז שוין געווען פאַרנאַכטליך, ביים ברעג הימעל האָט א פויזענדיגער וואָלקען געברענט און שפּיזיגע שטראַלען האָבען אַרויסגעקוקט פונ'ם וואָלקען. א קיהלער ווינט האָט געבלאָזען און די הויכע ווילדע גראָזען האָבען זיך צעוויגט, זיי האָבען געברומט און געשפּריט שברות'דיגע ריחות, מורקע האָט פון ווייל צו ווייל געהירזשעט און א שטאַרקער נאָכקלאַנג האָט זיך געקייקעלט איבערן פעלד.

„די חיה פיהלט אַנ'איבערבייט"... האָט זיך צאַליע אָפּגערופען. רחל האָט נישט געענטפערט, זי האָט געהאַלטען האַלב פערמאַכט די אויגען און איהרע שמאָלע אַקסלען האָבען געציטערט.

צאַליע האָט אויסגעטאָן זיין רעקעל, און איינגעטוליעט מיט דעם זיין שנור. זי האָט א קוק געטאָן אויפ'ן שווער מיט פייכטע וואַרעמע אויגען, און איהר מויל, אַביסעל צועפענט, איז געווען פערחלש'ט... — פּלוצים האָט זי א כאַפּ געטאָן איהר שווערס ברייטע האַריגע האַנט. רחל'ס שמאָלע הענטעל האָט געקריגען א ווילדען כוח....

א קינדערשער פנים האָט געאָטעמט אויף איהם. די אָדערען אויף איהר האַלז האָבען געשלאָגען הויך. זי האָט געפלאַטערט אין זיינע הענט ווי א געפאַנגענער פויגעל.

און די נאַכט איז געלעגען אויסגעשפּרייט מיט מיליאָנען אָנגעצונדענע שטערען...

רעכט און לעבן

יודישע ביילאגע פון „נייעם פאָלקסבלאַט"

וויכטיגע ענטשיידונגען פון העכסטען-געריכט

קאַמיס-אונטערנעמונגען

יעדע האַנדעלס-אונטערנעמונג, וואָס קויפט אויס אַ פּאַטענט 2-טע קאַטעגאָריע, מעג אויך שליסען קאָמיס-טראַנזאַקציעס.

דאַגעגען אַן׳אונטערנעמונג, וואָס קויפט אויס אַ פּאַטענט פון אַ נידריגע קאַטעגאָריע, קוים וויל זי גלייכצייטיג אויך פיהרען קאָמיס-טראַנזאַקציעס מוז זי דערויף אויסקויפען נאָך אַ בעזונדערען פּאַטענט.

לאָקאַטאָרען-ענינים

אויב דער שידס-אַמט פאַר דירות-ענינים, שטעלט פעסט אַ קלענערע סומע גרונד-דירה-געלד איז די פערקלענערונג גילטיג פון מאָמענט, ווען די בקשה איז געוואָרען אַריינגעטראָגען אין אַמט.

וועקסעל-התחייבות

אויב מ׳בעקענט זיך צום וועקסעל, מעג מען אַפילו נישט האָבען אונטערגעשריבען און די אונטערשריפט איז געמאַכט געוואָרען אָהן וויסען פון בעטרעפענדען פערזאָן (ביי פעלשונגען) טראָגט מען שוין פאַר איהם וועקסעל-התחייבות.

אויספילען בלאַנקא-וועקסלען

אַ זשיראַנט מעג אויספיהלען אַ וועקסעל, וואָס איז צו איהם איבערגעגאַנגען אין בלאַנקאָ.

פּראָטעסט-מיטטיילונגען

דער כלל, אַז אַ וועקסעל-בעזיצער מוז מיטטיילען אין משך פון 4 טעג זיין פאָרזשיראַנט און דעם אויסשטעלער, און דער פאָרזשיראַנט — די ווייטערדיגע זשיראַנטען אין משך פון די ווייטערדיגע 2 טעג וועגען געמאַכטען פּראָטעסט, איז פערפליכטענד נאָר דאַן, ווען אויפ׳ן וועקסעל פיגורירט אַ חוץ דעם אונטערשריפט פון זשיראַנט אויך זיין אַדרעס.

וועקסעל-פערעלטערטקייט

די רעכט פון וועקסעל-זשיראַנטען געגענזייטיג זיך צוריקצומאָהנען דעם בעצאָהלטען וועקסעל-חוב ווערט פערעלטערט אין משך פון 8 חדשים, רעכנענדיג נישט פון טאָג, ווען דער וועקסעל איז געוועזען צאָהלבאַר, נאָר פון טאָג, ווען דער וועקסעל איז אויסגעקויפט געוואָרען דורכ׳ן מאָהנער אָדער, ווען ער האָט בעקומען אַנ׳אָפּשריפט פון דער אַריינגעגעבענער אויף איהם אין געריכט תביעה.

פּראָטעסט-קאָסטע

וויבאַלד דער בעזיצער פון וועקסעל האָט פריהער פריוואַט געמאָלדען דעם אויסשטעלער, אַז ער דאַרף בעצאָהלען דעם בעטרעף, קוים בעצאָהלט ער שפּעטער דעם רעיענט די גאַנצע סומע אַ חוץ די פּראָטעסט- און אינקאַסאָ-קאָסטען, מעג דער רעיענט, צונעמענדיג די סומע, מאַכען אַ פּראָטעסט אַפילו בלויז אויף די דערמאָהנטע קאָסטען.

בכלל גילטן דער ריטשאַלט פאַר האַנדעלס-אונטערנעמונגען, וועלכע קויפען אויס 2-טע קאַטעגאָריע און פיהרען אַ דעטייל-פערקויף פון סחורות; פאַר האַנדעלס-אונטערנעהמונגען פון 3 און 4 קאַטעגאָריע, וועלכע פערקויפען אַלערליי סחורות און בפרט קאַלטע געטראַנקען, בוכהאַנדלונגען, און מאַנגלען, ווי אויך וואַל-קעמערייען; פאַר אינדוסטרי-אונטערנעמונגען פון 6, 7 און 8 פּאַטענטען-קאַטעגאָריעס, וועלכע פיהרען אַנ׳אַלגעמיינע פּראָדוקציע, ווי אויך דראָשקאַזשעס און פורמאַניעס; פאַר אינדוסט.-אונטערנעמונגען פון 8 קאַטעגאָריע, וועלכע פיהרען מעל-מיהלען, פּאַרבערייען, בלייכערייען, מעטאַל-וואַלצערייען, אויס אַרבייטונגען פון פעטס, איילען, מאַרגאַרין, זייף, סטעאַרין, גאַרבערייען, אויסאַרבייטונגען פון כעמישע, קאָסמעטישע אַפּטייק-אַרטיקלען, שוואַקס.

דאָס איבערגעהען פון דער אונטערנעהמונג צו אַנ׳אַנדערען בעל-בית אָדער אַנ׳ענדערונג פון דער פירמע, האָט נישט קיין ווירקונג אויפ׳ן ריטשאַלט, סיידען עס ענדערט זיך דער פערנעהם און דער כאַראַקטער פון דער אונטערנעהמונג.

צום ריטשאַלט גייט נישט דער 10-פּראָצענטיגער צושלאַג צום אומזאַץ-שטייער.

אויב ס׳ווייזט זיך אַרויס, אַז דער אומזאַץ אין די יאָהרען 1933 און 1934 איז פאַקטיש געוועזען 50 פּראָצענט העכער פון אָנגענומענעם דורכשניט, פערלירט די אונטערנעמונג דעם ריטשאַלט. וועגען דער דעציזיע מוז דעם צאָהלער געמאָלדען ווערען שריפטליך.

רעקורסען קאָן מען דערלאַנגען בלויז ביז׳ן 15-טען מאַי און נאָר אין די פאַלען, אויב דער ריטשאַלט איז בעשטימט געוואָרען אַנדערש, ווי אין יאָהר 1934 אָדער געגען דער דעציזיע פון צונעמען דעם ריטשאַלט צוליב איבערשטייגען דעם אומזאַץ איבער 50 פּראָצענט.

אין פאַל פון ליקווידאַציע מוז דער צאָהלער תיכף מעלדען דעם פינאַנץ-אַמט. דאַן ווערט איהם דער בעטרעף פון ווייטערדיגען חודש אָן אַנולירט.

די ריטשאַלט-ראַטעס ווערען געצאָהלט דעם 30 אַפּריל, 15 יוני, 15 אָקטאָבער און 15 דעצעמבער.

קוים ווערט פעסטגעשטעלט, אַז אַנ׳אונטערנעהמונג דאַרף אויסקויפען אַ גרעסערע קאַטעגאָריע פּאַטענט, אָדער אַז אַ האַנדווערקער בעשעפטיגט מעהר ווי 1 געדונגענעם אַרבייטער, פערלירט ער די רעכט צו צאָהלען אומזאַץ-שטייער לויט אַ ריטשאַלט און ס׳ווערט איהם אין אַזאַ פאַל אויסגעמאָסטען דער שטייער לויט די אַלגעמיינע כללים

נייע געזעצע

האַנדווערקער מעגען פערקויפען זייערע אויסאַרביי־טונגען אָהן פּאַטענט אויף מערקער און יאַהרמערק

דער פינאַנץ-מיניסטער האָט פונאַנדעגעשיקט אַ צירקולאַר צו די אונטערליגענדע אָרגאַנען, אין וועלכען ס׳ווערט אויפגעקלערט, אַז די יעניגע האַנדווערקער, וועלכע בעזיצען אַ פּאַטענט 8 קאַטעגאָריע און האָבען אַ האַנדווערקער-קאַרטע, מעגען פערקויפען זייערע אויסאַרבייטונגען אויף טערגער און יאַהרמערק אויפ׳ן סמך פון זעלבען פּאַטענט און זיי זענען נישט מחויב אויסצוקויפען דערויף קיין ספּעציעלען האַנדעלס-פּאַטענט.

פעראָרדנונג וועגען ריטשאַלט פון אומזאַץ-שטייער

אין אָרגאַן פון פינאַנץ-מיניסטער איז פערעפענטליכט געוואָרען די פעראָרדנונג וועגען ריטשאַלט פון אומזאַץ-שטייער אויפ׳ן יאָהר 1935.

לויט דער דערמאָנטער פעראָרדנונג וועלען ווייטער געניסען פון ריטשאַלט די אַלע אונטערנעמונגען, וועלכע האָבען גענאָסען אין יאָהר 1934 אַ חוץ יאַטקעס, וואורשט-געוועלבער און וואורשט פאַבריקען.

וואָס שייך האַנדווערקער, זענען בערעכטיגט צו צאָהלען לויט אַ ריטשאַלט נאָר די, וועלכע בעשעפטיגען בלויז 1 געדונגענעם אַרבייטער, קאָנטראַקטירט; לערן-יונגלעך געהען אין חשבון נישט אַריין.

נויטווענדיקייט פון שריפטליכע אַקטען אין האַנדעלס-ענינים

לויט׳ן נייעם האַנדעלס-קאָדעקס איז נויטיג אַ שריפטליכער דאָקומענט אין פאַל, ווען אַנ׳אונטערנעהמונג ווערט פערקויפט, אַרענדירט אָדער געהט אויף אַנ׳אַנדערען אופן איבער צו אַ פרעמדען פערזאָן. דעסגלייכען פאָדערט זיך אויך אַ שריפטליכער אָפּמאַך ביים איינשטעלען אַנ׳אָפענעם שותפות, איינלייגען אַ משכון און ביים רעזערווירען זיך אַ אייגענטום-רעכט אויף אַ פערקויפטען חפץ.

אין די אַלע אויסגערעכנטע פאַלען מאַכט אָבער דאָס פעהלען פון אַ שריפטליכען דאָקומענט די אייגענטליכע האַנדלונג אַליין נאָך נישט פאַר אומגילטיג. דאָס פעהלען פון אַ שריפטליכען דאָקומענט האָט נאָר די ווירקונג, וואָס די שטרייטענדע אומשטענדען קאָנען נישט בעוויזען ווערען מיט קיין עדות, סיידען אויף צולאָזען עדות זענען מסכים ביידע צדדים.

די דאָזיגע בעגרעניצונג ווערט נישט אָנגעוואָנדען אין די פאַלען, ווען דער שטרייטענדער טאַט טראָגט אַ האַנדעלס-כאַרקטער פאַר ביידע צדדים. למשל, ווען איין סוחר פערקויפט דעם צווייטען סוחר סחורה אָדער שליסט מיט איהם אַנ׳אַנדערע האַנדעלס-טראַנזאַקציע,

וויבאַלד ס׳האַנדעלט זיך וועגען אַרויסדרייען זיך פון די רעכטליכע קאָנסעקווענצען פון אַ התחייבות, גענומען אויף זיך צוליב אַ טעות, טריק, דראָהונג אָדער אויסנוצונג אין צוזאַמענהאַנג מיט דינגען אָדער אַרענדירען אַנ׳אומבעוועגליך גוט, (דירה, הויז א.א.וו.) אָדער ערטיילען אַ גאַראַנטיע, קאָן אין קיין שום פאַל דער שטרייטענדער אומשטאַנד נישט בעוויזען ווערען מיט קיין עדות אָהן דער הסכמה פון ביידע צדדים.

אין אַנדערע פאַלען האָט די בעגרעניצונג וועגען בענוצען זיך מיט עדות נישט קיין אָנווענדונג אין אַלגעמיין מעג דאָס געריכט, וויבאַלד ס׳געפינט פאַר אונבעדינגט נויטיג, אין האַנדעלס-ענינים יאָ צולאָזען עדות געגען איינהאַלט פון אַ פריוואַטען דאָקומענט.

אין פאָרם פון אַ רעיענטאַלען אַקט מוז צוזאַמענגעשטעלט ווערען אַנ׳אָפּמאַך וועגען אַ קאָמאַנדיט-שותפות, אַנדערש איז אַזאַ אָפּמאַך נישט גילטיג.

אַלע מעלדונגען אין האַנדעלס-רעגיסטער, אויב זיי ווערען געמאַכט נישט פערזענליך דורכ׳ן אייגענטימער, נאָר שריפטליך, מוזען רעיענטאַליש בעשטעטיגט ווערען. קוים פערטרעט דעם אייגענטימער אַנ׳אַנדערע פערזאָן, מוז ער דעסגלייכען האָבען אַ רעיענטאַליש - בעשטעטיגטע בעפולמעכטיגונג.

רעזערווירט הנהה-פעסער
אויף אַ פריען שפּעטערען טערמין
קיין טשעכאסלאוואקיי
(קארלסבאד. מאריענבאד. פיעסטאני א. ז. וו.)
Wagons-Lits Cook לאָדז, פּיעטריקאָווער 64

● ר. איזראַעל ●

דער בערזען-סוחר

שפּאַנענדער ראָמאַן פון יודישען לעבען

159

שולמית האָט אָנגעהויבען היסטעריש צו שרייען־

— געהט אַרויס, ווייל ס׳וועט געשעהען אַנ׳אומגליק. איהר האָט נישט קיין רעכט מיר איצט דעות צו זאָגען. געהט אַרויס פון דער קאַמער...

שולמית איז ווילד צוגעלאָפען צו דעם טורמע-אויפזעהער און געוואָלט אויף איהם אָנפאַלען. זי האָט געהאַט אַזאַ אויסזעהען, אַז ס׳האָט זיך געדוכט, אַז ווען זי וועט צו איהם צוקומען, וועט ווירקליך געשעהען אַנ׳אומגליק. דזשאָן האָט זיך שנעל אָריענטירט און האָט זיך אַוועקגעשטעלט צווישען שולמית׳ן און דעם טורמע-אויפזעהער. די פרוי רובין האָט אַראָפּגעלאָזט די הענד און האָט זיך צוריקגעצויגען. דער טורמע-אויפזעהער איז אַרויס פון דער קאַמער.

קאַפּיטעל 38

ווער איז די פרוי?

צום פּראָקוראָר האָט זיך אָנגעמאַלדען אַן אַלטיטשקע פרוי. ווי זי האָט ערקלעהרט, אַז דאָס איז אַ דרינגענדער ענין. ס׳איז שוין אַפילו געווען לאַנג נאָך די אַמטס-שעה׳ן אָבער אין ענגלאַנד ווערט אין די הויכע אַמטען נישט אָנגעווענדעט די ביוראָקראַטיע, אַז אין דרינגענדע ענינים זאָל מען נישט אָננעהמען קיין אינטערעסאַנטען, אין וועלכער צייט דאָס זאָל נאָר זיין. ווען אימיצער האָט זיך נאָר געווענדעט מיט דעם מאָטיוו, אַז ער דאַרף האָבען וועגען אַ דרינגענדען ענין, האָט מען איהם גלייך אויפגענומען און ערלעדיגט אויף וויפיל דאָס איז נאָר מעגליך געווען. דער פּראָקוראָר האָט דעריבער אויך אין דעם פאַל אָנגעווענדעט די זעלבע מעטאָדע און די אַלטיטשקע גלייך אויפגענומען.

די זקנה איז געווען איינגאַנצען צובראָכען פערוויינט און פערצווייפעלט.

— וואָס פערלאַנגט איהר פרוי? האָט דער פּראָקוראָר זיך צו איהר געווענדעט מיט אַ ווייכער שטים.

די פרוי האָט זיך נאָך שטאַרקער צוויינט און געזאָגט:

— איך בין אַהער געקומען פון דער פּראָווינץ, כדי אייך צו בעטען, אַז איהר זאָלט מיר ערלויבען זיך צו זעהען מיט מיין טאָכטער.

— ווער איז דאָס אייער טאָכטער, מיט וועלכער איהר ווילט זיך זעהען? האָט דער פּראָקוראָר מיט פערוואונדערונג געפרעגט.

— שולמית רובין, וועלכע דאָס געריכט האָט פערמשפט צום טויט און וועלכע דאַרף שוין היינט אויפגעהאָנגען ווערען, ווי מענשען האָבען מיך אינפאָרמירט.

דער פּראָקוראָר האָט געשמייכעלט און געקלאַפּט די פרוי אויף די פּלייצעס:

— צום גליק, פרוי, האָט איהר אַ טעות. שולמית רובין איז נישט אייער טאָכטער.

— וואָס הייסט?

— איך לייקען נישט, אַז איהר האָט אַ טאָכטער, וועלכע הייסט שולמית רובין, אָבער די וועלכע איז פערמשפט געוואָרען צום טויט איז זיכער נישט אייער טאָכטער.

די זקנה האָט זיך אויסגעווישט די אויגען און געקוקט אויף דעם פּראָקוראָר.

— קוקט נישט אַזוי אויף מיר פרוי, האָט דער פּראָקוראָר געזאָגט. איך פערזיכער אייך, אַז די דאָזיגע שולמית רובין, וועלכע זיצט איצט אין דער תפיסה-קאַמער און וואַרט אויפ׳ן טויט איז נישט אייער טאָכטער.

— איהר האָט אַ טעות ליבער, גוטער מענש, ליידער איז דאָס יאָ מיין טאָכטער. איך ווייס דאָס גענוי.

— אוממעגליך, מיר האָבען דאָך אַרומגעזוכט איהר׳ס אַ קרוב וואו די וועלט האָט נאָר אַנ׳עק און נישט געקאָנט געפינען. שולמית רובין אַליין האָט אונז אויך ערקלעהרט, אַז זי האָט נישט קיין שום קרוב אין דער וועלט. נישט נאָר אַ מוטער.

— איך פערשטעה גאַנץ גוט, אַז מיין טאָכטער האָט נישט געוואָלט אויסזאָגען, אַז זי האָט נאָך אַ לעבעדיגע מאַמע. שוין צעהנדליגער יאָהרען ווי זי האָט זיך געהאַלטען פון דערווייטענס פון מיר, זי האָט מיך אויסגעמיטען און זיך נישט געוואָלט אָנערקענען צו מיר. זי האָט דאָס אויך איצט נישט געוואָלט טון, אָבער איך ווייס, אַז דאָס איז מיין טאָכטער. ס׳קען נישט זיין, אַז דאָס זאָל זיין אַנ׳אַנדערע, דאָס איז מיין טאָכטער און איך בעט אייך, אַז איהר זאָלט מיך צולאָזען צו איהר, איך וויל זי בענשען פאַר׳ן טויט.

דער פּראָקוראָר האָט זיך פערטראַכט. די מעשה איז איהם געגאַנגען אין קאָפּ אַריין. ס׳איז זעהר מעגליך געווען, אַז דאָס איז די מוטער פון שולמית׳ן וועלכע האָט זיך נישט געוואָלט אָנערקענען צו דער קרובה׳שאַפט.

— ס׳איז אָבער מעגליך, אַז זי וועט זיך מיט אייך נישט וועלען זעהען און צווינגען זי דערצו קענען מיר ווידער נישט.

— פאַרוואָס זאָל זי נישט וועלען? זי איז דאָך נישט אַזאַ שלעכטע. אַז זי זאָל נישט וועלען די ברכה פון איהר מוטער פאַר׳ן טויט. איך בין דאָך נישט שולדיג אין דעם אַלעם. זי ווייסט דאָך דערפון, אַז איך בין גאָרנישט שולדיג, אמת, זי האָט זיך געשעהמט מיט מיר דאָס גאַנצע לעבען אָבער איצט וועל איך איהר דאָך גאָרנישט שטערן מעהר.

— פאַרוואָס האָט זי זיך אַזוי דערווייטערט פון איהר מוטער, וואָס פאַראַ שלעכטס האָט איהר אייער טאָכטער געטון, אַלטיטשקע?

— איך פערזענליך האָב איהר קיין שום שלעכטס נישט געטון, איך האָב זי ליב געהאַט ווי מיין גאַנץ לעבען.

— נאָר וואָס דען איז געשעהען?

— זי האָט פיינד געהאַט איהר פאָטער און מיין מאַן. זי האָט געהאַלטען, אַז דערמיט, וואָס ער האָט זי געבערענגט אויף דער וועלט איז ער בעגאַנגען לגבי איהר אַליין און לגבי אַנדערע מענשען אַ גרויס פערברעכען.

— פאַרוואָס?

— מיין מאַן איז געווען אַ פּראָפעסיאָנעלער גנב, שיכור און דערצו...

— וואָס דערצו?

— אַ קראַנקער.

— אויף וואָס פאַראַ׳קרענק האָט ער געליטען?

— אויף סיפיליס. די דאָקטוירים האָבען דערקלעהרט, אַז זיין קראַנקהייט איז געווען אונהיילבאַר

— און איהר האָט מיט איהם געבוירען אייער טאָכטער, וועלכע הייסט שולמית רובין?

— יאָ, אַזוי לאַנג ווי זי איז געווען אַ קינד און האָט זיך אין גאָרנישט אָריענטירט, איז זי געווען אַ זעהר גוטע טאָכטער, געווען צוגעבונדען צו מיר און מיר איבערגעגעבען מיט׳ן גאַנצען וועזען איהרען. אָבער שפּעטער ווען זי איז עלטער געוואָרען, און האָט אָנגעהויבען צו פערשטעהן וואָס אַרום איהר קומט פאָר און האָט אַלס צוועלף-יעהריג מיידעלע פערלאָזען אונזער הויז, איז אַוועק אין דער וועלט און מיר האָבען גאַנצע יאָהרען וועגען איהר נישט געוואוסט. וואָס זי האָט געטון דורך דער גאַנצער צייט ווייס איך אַליין נישט. כ׳ווייס נאָר, אַז פון אונז האָט זי מעהר נישט געוואָלט וויסען. איך האָב נאָכגעפרעגט כסדר וואו זי געפינט זיך, כדי איך זאָל זי נישט פערלירען פון אויג. ווייל מיין טאָכטער איז מיר געווען טיף איינגעקריצט אין האַרץ.

(פאָרטזעצונג קומט)

ניײער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

ניײער פאלקסבלאט

זונטאג	אפריל	
7	זון-אויפגאנג	4.58
ד	זון-אונטערגאנג	6.19
ניסן תרצה		

אפיציעל פערעפענטליכט די פעראָרדנונג וועגען די געשאנקענע פערלעגענע שטייער-חובות

וועלכע שטייער-חובות עס זענען געשאנקען געווארען

אין דזש. אוסטאַוו נ׳ 21 האָט זיך בעוויזען אַ פעראָרדנונג פון פינאַנץ-מיניסטער, וואָס רעגו-לירט ענטגילטיג די פראַגע וועגען פערלעגענע קליינע שטייערן-חובות.

לויט דער דערמאָנטער פעראָרדנונג ווערען אויף אַנ׳אַמטליכען אופן, ד. ה. אָהן דער בעדער-פעניש צו דערלאַנגען וועגען דעם ערשט אַ ספע-ציעלע בקשה

אנולירט אלע שולדיגע חובות

אומאָפהענגיג ווי הויך ס׳איז דער בעטרעף פאַר שטייערען פון אונבעוועגליכע גיטער, פאַר לאָקאַל-שטייער און פאַר בוי-פלענער.

די דאָזיגע הנחה איז חל בלויז אויף די בעלי-חובות, וועלכע צאָהלען ביז 100 זלאָטעס אַ יאָהר לאָקאַל-שטייער אָדער שטייער פון אונ-בעוועגליכע גיטער. דערביי דאַרף אויפמערקזאַם געמאַכט ווערען, אַז דאָס געזעץ נעמט אַלס מאָדוס די סומע שטייער-אויסמעסטונג פאַר׳ן יאָהר 1934. ממילא געניסען אויך פון דער הנחה די יעניגע בעלי-חובות, וועלכע האָבען אין די פריהעריגע יאָהרען פערנומען גרעסערע לאָקאַלען און דעריבער געצאָהלט מעהר, ווי 100 זל. אַ יאהר לאקאל-שטייער.

דעסגלייכען ווערען אויך געשאָנקען די פער-לעגענע חובות

פאר מיליטער-שטייער

גלייכצייטיג מיט׳ן אייגענטליכען שטייער, ווערען אויך אַנולירט אַלע צושלאַגען, עקזעקוציע-קאָסטען, צינזען פאַר פערשלעפען און אָפלייגען און פערלעגערונג-שטראָפען.

די פעראָרדנונג בעציהט זיך צו אַלע אויסגע-רעכענטע שטייערן-חובות, וועלכע שטאַמען פון פאַר׳ן 1-טען אַפריל 1933.

פון געזאָגטען איז אַלזאָ צו זעהען, אַז די יעניגע, וועלכע צאָהלען לאָקאַל-שטייער ביז 100 זל. אַ יאָהר זענען בעפרייט פון דער פליכט צו בעצאָהלען די שולדיג-געבליבענע חובות פאַר דער צייט ביז׳ן יאָהר 1933 און אויך פאַר׳ן ערשטען קוואַרטאַל 1933.

דאַגעגען זענען זיי שוין, יאָ מחויב צו צאָהלען פאַר׳ן צווייטען קוואַרטאַל 1933 און פאַר די שפעטערדיגע קוואַרטאַלען ביז׳ן היינטיגען טאָג.

פערלוירענער סעזאן אין לאדזער קאנפעקציע-אינדוסטריע

(אג) די קאָנפעקציע-אינדוסטריע אין לאָדז, איז ווי בעוואוסט, דער גרעסטער צענטער פון דער דאָ-זיגער אינדוסטריע אין פוילען. געוועהנליך הויבט זיך אָן דער זומער-סעזאָן אָנהויב מערץ און אָפטמאָל אין פעברואר, רעכענענדיג זיך דערמיט, אז דער גרעסטען פדיון קומט אוים צוויי ביז דריי וואָכען פאר יום-טוב.

אין לויפענדען יאָהר האָט אָבער די פראָדוקציע פון קאָנפעקציע אדורכגעמאכט א שווערען קריזיס. צוליב וואָס מען דארף האלטען דעם זומער-סעזאָן אין דער בראנזשע פאר פערלוירען. ערשטענס איז אין פערגאנגענעם חודש אויסגעבראָכען אין דער קאָנפעקציע-בראנזשע א שטרייק, פריהער פון די כאלופניקעס און שפעטער פון די געזעלען. פון דעם ראָזיגען שטרייק האָבען געהאט נוצען אנדערע פראָווינציאָנעלע שטעטלעך, וואָס האָבען אויך א בע דייטענדע קאָנפעקציע-אינדוסטריע. בעזונדעס האָט די לאגע אויסגענוצט קאליש, וואָס האָט געוואָרפען אויפ׳ן מארק גרויסע טראנספּאָרטען ביליגע קאָנ-פעקציע, וואָס איז תיכף צוכאפט געוואָרען. אויך טארנאָוו האָט אין לאָדז פערקויפט גרויסע פאר-טיעס קאָנפעקציע. איצט, נאָכדעם, ווי דער שטרייק איז פערענדיגט געוואָרען, האָבען מיר סך הכל צוויי וואָכען צו יום-טוב און עס קען דעריבער שוין נישט זיין קיין רייד וועגען פערקויפען גרעסערע טראנס-פּאָרטען סחורות. די גוטע אויסזיכטען, וואָס האָבען אלזאָ עקזיסטירט אויף דעם סעזאָן, זענען פערלוי-רען געוואָרען.

אין שייכות מיט די אויבענדערמאָנטע קאָמפלי-קאציעס, וואָס מען האָט אָבסערווירט אויפ׳ן לאָד-זער קאָנפעקציע-מארק פיהלט זיך נאָך אין איצטי-גען מאָמענט א שטארקער מאנגעל פון דאמען-קאָנ-פעקציע. א פאקט איז, אז ביי די לאָדזער מאגאזי-נערען איז כמעט נישט פארהאן קיין סחורות. עס דארף נאָך בעטאָנט ווערען, אז צוליב׳ן שטרייק האָט זיך כמעט אָפּגעשטעלט דער האנדעל מיט טעקסטיל-סחורות, וואָס זענען בעשטימט פאר דער קאָנפעקציע-פּראָדוקציע.

די שטעטישע סטאראסטווע

איז זארג פאר דעם סאניטארען צושטאנד פון שטאט

א רייה פעראָרדנונגען

אין צוזאמענהאנג מיט דעם אָנקומענדען פריה-לינג, האָט די לאָדזער שטאָטישע סטאראָסטע ארוים געגעבען א רייה פעראָרדנונגען וועגען הויבען דעם סאניטארען צושטאנד פון אונזער שטאָט.

די סטאראָסטווע האָט קודם כל אכט געלעגט אויף דעם, אז:

1) אלע הויפען זאָלען געהאלטען ווערען אין דער געהעריגער אָרדנונג, די טויערן, די הויפען, די טרעפען.

2) אז אין די וואוין-הייזער זאָלען די קלאָזעטען אפגאָסען, מיסטקאסטענס, זיין ציכטיג. די מיסט-קאסטענס זאָלען זיין פעסט געשלאָסען, און די אונ-ריינקייטען פון זיי בעצייטענס ארויסגעפיהרט.

3) שמוציגע, אָפּגעדראפּעטע הייזער, וואָס שטערען דעם עסטעטישען אויסזעהן פון דער שטאָט, זאָלען רעמאָנטירט ווערען.

4) די פלויטען און פארקאנען זאָלען אָפּגעווייסט ווערען.

5) די גנטאסען, ד. ה. טראָטוארען, רינשטאָקען אין מיטען גאס, אז די האנדעלס-פלעצער, מאר קען א. ד. גל. זאָלען געהאלטען ווערען אין דער געהעריגער אָרדנונג.

6) די געוועלבער, רעסטאָראנען, האָטעלען, באָד-הייזער זאָלען געהאלטען ווערען אין דער גע-העריגער ריינקייט.

7) דער צושטאנד פון די בודקעס, שטעלען, אויף די מערק, גאסען און האנדעלס-פלעצער זאָלען האָבען אנ׳עסטעטישען אויסזעהן;

8) די טראָטוארען און גאסען זאָלען בעגאָ-סען ווערען דריי מאָל אין טאָג: דאָס ערשטע מאָל צווישען 7—6, דאָס צווייטע מאָל (נאָך די גאָס) צווישען 12—11, דאָס דריטע מאָל, אויך נאָך די גאָס, צווישען 6—5 נאָכמיטאָג.

א חוץ דעם האָט זיך די סטאראָסטווע געווענדעט צו דעם פעראיין פון די הויז-בעזיצער, אז זיי זאָ-לען בעאויפטראגען זייערע וועכטער, זיי זאָלען בעג-גיסען די בלימלעך און גערטנדלעך דאָס גרינגס, וועל-כעס געפינט זיך פאר די בעזונדערע הייזער, ווייל דאָס וועט דינען צום פערשענערן די שטאָט.

כדי פעסטצושטעלען צי די אלע פעראָרדנונגען ווערען אויסגעפיהרט, וועלען ארויסגעלאָזט ווערען אינגיכען פליה-קאָמיסיעם, וועלכע וועלען אדורכ-פיהרען קאָנטראָלעם אין בעזונדערע הייזער.

אבי א פאר הויזען

מאריאנא איז דער ראלע פון א מאריאן נארט אוים געלד אוז איז א... כלה

(א) דאָס שטעטישע געריכט האָט נעכטען בע-האנדעלט א מאָדנעם, אפילו פאר לאָדז, אונגעוועהנ-ליכען פּראָצעס.

פאר׳ן ריכטער שטעהט א פארשוין אָנגעטון אין א פּאָר ספּאָרט-הויזען, אין א מענער-פּאַלטען מיט א קאפּעלוש אין דער האנט. דער פּארשוין ענטפערט אויף די פראגען מיט א נידריגער, אביסעל נישט נאטירליכער, אָבער מענעריש קלינגענדער שטימע.

דער בעשולדיגונגס-אקט איז אָבער צוזאמענגע-שטעלט געגען דער 22-יעהריגער מאריאנא שעי-קאָווסקא (נאפּיורקאָווסקא 13).

עס ווייזט זיך ארוים, אז פאר׳ן ריכטער שטייט ווירקליך א פרוי, אָבער עס זענען איהר אזוי גע-פעלען די מענער-קליידער און אפילו די מענערישע אויפפיהרונג, אז זי האָט רעזיגנירט פון דער ווייבערישקייט איהרער...

דאָס „אייביג-ווייבליכע" האָט זי איבערגעלאָזט פאר אנדערע „ווייכענקע ווייבעלעך" און זיך גופא אויסגעאיבט א מענעריש קול, אָנגעטון מענערישע קליידער און זיך געלאָזט אויף מענערישע דרכים.

אלס מאריאן שעיקאָווסקי האָט זי בעקומען א פּאָסטען פון א שיק-יונגעל אין דער פירמע אייטינ-גאָן און געארבייט דארט א פּאָר יאָהר. נאָכדעם האָט זי, פערשטייט זיך, ווייטער אלס „ער", גע-ארבייט אין דער דיסקאָנטע באנק (פּעטריקאָווער 43).

איינמאָל האָט זי זיך אלס מאריאן שעיקאָווסקי בעקענט מיט א געוויסען סטאניסלאוו גאָטשאלט (קרוטשא 4) און איהם צוגעזאָגט אויסצוארבייטען פּאָסטען אין דעם עלעקטראָטעכנישען ביוראָ פון אינזשעניער באָסטערקא (פּעטריקאָווער 94). א קאָנ-טאָ פון בעלוינונג האָט מאריאן-מאריאנא פון גאָטשאלט׳ן בעקומען 40 זל.

שפּעטער האָט זי זיך מיט גאָטשאלט׳ן נאָך א געוויסע צייט אָפּט צוזאמענגעטראָפען, און עטלי-כע מאָל געטרונקען ברודערשאפט...

ווען גאָטשאלט האָט אָבער אָנגעהויבען בולט צו בענקען נאָך דעם צוגעזאָגטען פּאָסטען, נאָכ-פרעגען נאָך איהם, און צוריקמאָהנען די 40 זל. איז מאריאן-מאריאנא נעלם געוואָרען.

אין דער זעלבער צייט האָט מאריאן-מאריאנא אויך צוגעזאָגט אויסצוארבייטען א פּאָסטען אלס שיק-יונגעל אין „באנק ספּולעק זאראָבקאָוויך" א גע וויסען מארצין טשיזשיקאָווסקי (נאפּיורקאָווסקיע-גאָ 13).

עס קלינגט, ווי אין א ראָמאן: טשיזשיקאָווסקי וואוינט אין דעם זעלבען הויז, וואו מאריאנא׳ס עלטערן וואוינען. טשיזשיקאָווסקי וואוינט אָבער אין דעם הויז נישט לאנג און האָט דעריבער מאריא-נען נישט געקענט.

ביי טשיזשיקאָווסקי׳ן האָט מאריאנא פאר׳ן פערמיטלען וועגען דעם צוגעזאָגטען פּאָסטען, גע-נומען 80 זל.

און אויב מענעריש איז ווייטער אין דעם זעל-בען נוסח.

זי פערשטייט זיך, אז ווידעראמאָל אלס „ער", האָט זיך בעקענט מיט א געוויסער זאָפיא מ., א טאָכטער פון הויז-וועכטער אויף קאָפּערניקא 43 און זיך מיט איהר פערלאָבט, בעשטימט דעם טער-מין פון דער חתונה, און דערווייל זיך בעזעצט ביי די קינפטיגע שוויגער-עלטערן (אינגאנצען „פּאָ מענסקו") אויף קעסט.

א קאָמישע סצענע איז פאָרגעקומען ווען די פּאָליציי, אויפ׳ן אויפטראג פון די געליטענע גאָט-שאלט און טשיזשיקאָווסקי, זענען געקומען צו די שעיקאָווסקי׳ס עלטערן זוכען זייער „זוהן" — מאריאן. די עלטערן האָבען ערקלערט, אז זיי האָבען נישט קיין זוהן...

ערשט די באָבע האָט זיך משער געווען און גע-זאָגט, אז „מארישקא" האָט נישט אין אָרדנונג איה-רע קלעפּקעס אין קאָפּ און אז זי פּאראדירט אין הויזען.

דאָס האָט ערשט ארויפגעפיהרט אויפ׳ן ריכטי-גען וועג און מען האָט מאריאנען געפונען אלס חתן פון פריילין זאָפיא מ. ביים וועכטער אויף קאָ-פּערניקא גאס.

א סצענע האָט זיך אָפּגעשפּילט ביים וועכטער אין הויז, ווען עס איז קלאָר געוואָרען, ווי מאריאנא האָט זיי עס אביסעל געפיהרט ביי דער נאָז.

און מאריאנא איז א פּאָלקאָם נאָרמאלע פרוי; מען דערצעהלט אפילו, אז אין די יונגערע יאָהרען איידער עס איז איהר געקומען אין קאָפּ אריין צו שפּילען אין לעבען די ראָלע פון א מאנספּערשוין, האָט זי זיך אביסעל לייכטזיניג אויפגעפיהרט, אלס מיידעל, געהאט א קינד, זיך אָנגעליטען און דאַן האָט זי, זעהט אויס, בעשלאָסען, אז עס איז לייכ-טער דורכן לעבען זיך דורכצושטופּען אלס מאנס-פּערשוין...

פאר׳ן געריכט האָט מאריאנא דאָס מאָל גע-ענטפערט פאר די 40 און 80 זל., וואָס זי האָט בעקומען פאר די נישט אויסגעארבייטע פּאָסטענס.

פאר׳ן ערשטען חטא האָט זי בעקומען 6 חדשים און פאר׳ן צווייטען 7 — צוזאמען 7 חדשים טורמע.

פאר בענוצען פאַלשע דאָקומענטען און טראָגען מענערישע קליידער צו אפעריסטישע צוועקען, וועט די שעיקאָווסקא בעזונדער ענטפערן פאר׳ן געריכט.

אויספלוגען קיין פאלעסטינע

פון 630.— זל. אן

ארגאניזירט:

„ארביס" פּיעטריקאָווער 18, טעל. 249-33

יודיש

מאריאָנעטען-שפּיל

„בערל-שמערל-טעאַטער"

אָנפיהרונג: משה בראָדערזאָן

אין קאפע „אידעאל"

(פּיעטריקאָווער 48)

צווייטער פּראָגראַם א. נ.

נאָר נישט געזאָרגט

עס ווערען געוויזען לאָלקעס-קאַריקאַטורען פון: דער מערקישער הזן כראָל-אַכמעט-פּאַשאַ, חזן כוסה-וויצקי; אַרטאָקאָט וויטצמעל; דער דומשע זשאַבאָטינסקי; בען-בען גוריאָן; ר׳ מענדעל גראַנאָך; רעגינאַ קאַנדעל-צוקער; שינע-שיינדל מרים; יוזעף קאַוואַרדע-שמיד; מעצענאַס קאַבילעז; ר׳ לייבישל מורת מוריגו; ד״ר פּלויש; דעפוטאַטען-פראַזשעם ד׳ לייבעל; נח פורים-לוצקי; שבתאי מוהל; אימשע-מאיר קופּיעץ און וואַווושיניעץ טקס-קאַטער; יודי׳קע פּאַן-לאַוונ׳ק; שמענדריק עם שמענדריקוביעץ; וואַלענטי און וואַטשע-כאָווע: רעבע מיט די צאַנע; בערל-שמערל-ברידער; פיניעלע מויז.

היינט, זונטאג-2 פארשטעלונגען 8 און 10 אָוונט. קאָנסומציע 1 זל.

טעקסטען: משה בראָדערזאָן, י. אַבערזשאַנעק און ח. י. בושוסטאָווסקי. לאַלקעס געשניצט — ש. מאַבאַק מוזיק אראַנזשירט: דוד בײגעלמאַן.

פאבאר פון יאהרגאנג 1914

(א) דעם 2 מאי הויבט זיך אָן אין לאָדז דער פּאָבאָר פון יאָהרגאַנג 1914.

די פּאָבאָר-פליכטיגע פון דעם דאָזיגען יאָהר-גאַנג דאַרפען זיך שטעלען צו דער איבערזיכט אין איינער פון די דריי קאָמיסיעס, לויט׳ן פעסט-געשטעלטען פּלאַן.

אין שייכות דערמיט אינפאָרמירט מען אונז, אַז די פּאָבאָראָוועס פון דעם יאָהרגאַנג זענען זיך מחויב צו בעזאָרגען מיט די געהעריגע דאָקו-מענטען, ובפרט בעזיצען: אַ פערזענליכען דאָקו-מענט מיט אַ פּאָטאָגראַפיע, שול- און פאַך-צייג-נישען, ווייל פון דעם לעצטען וועט זיין אָפּהענגיג די צוטיילונג צו די ענטשפּרעכענדע מיליטער-פאָרמאַציעס.

דאָס נישט פאַרמאָגען דאָקומענטען קאָן נישט דינען אַלס בערעכטיגונג און אויסרייד פאַר׳ן נישט צושטעלען זיך צום פּאָבאָר, און דעריבער דאַרפען די פּאָבאָראָוועס נישט מאַכען קיין שהיות און שוין בעזאָרגען זיך מיט די נויטיגע דאָ-קומענטען.

רעגיסטראציע פון אויטאס און מאטאציקלען

(א) מאָרגען, מאָנטאג דעם 8 ד. ח. וועט פאַר דער קאָמיסיע נומער 1, אויף וויגוראַ-גאַס (צו-פאָהר פון קילינסקיעגאָ) דאַרפען זיך שטעלען צו דער איבערזיכט פּערזאָנען-אויטאָס, די אינהאַבער פון וועלכע עס וואוינען אין לאָדז, און וואָס זייערע פאַמיליען-נעמען עס הויבען זיך אָן מיט די אותיות:

Ga Ge Gę Go

פאַר דער קאָמיסיע נומער 2, אויף דער וויגוראַ-גאַס, צופאָהר פון שענקעוויטשאַ, דאַר-פען געשטעלט ווערען צו דער איבערזיכט מאָטאָ-ציקלען, אָהן וועגלעך, די אינהאַבער פון וועלכע עס הייסען אויף:

A B C D

סכסוך אין דער מלוכה׳שער בראנפען-פאבריק

די ארבייטער דראהען מיט א שטרייק

(א) ווי מיר האָבען שוין געמאָלדען, איז אין דער מלוכה׳שער בראַנפען-פאַבריק אויסגעבראָכען אַ סכסוך. דערפאַר, ווייל די פאַבריקס-דירעקציע האָט די פאַבריק-דעלעגאַטען אוועקגעשטעלט ביי ערגערע ארבייטס-ערטער, מחמת זיי זענען אַרויס-געטראָטען אין שוץ פון די ארבייטער-אינטערעסען.

אויפ׳ן 11 ד. ח. איז צוזאַמענגערופען געוואָ-רען אַנ׳אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון די אַרבייטער, אויף וועלכער עס וועט אוודאי אַרויסגעטראָגען ווערען אַ בעשלוס צו פערשטרייקען.

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען די אַפּטייקען: ק. ליינוועבער (פרייהייטס-פּלאַץ 2), י. הארטמאַן (מלינאַרסקאַ 1), וו. דאנילעצקי (פּיעטריקאָווער 127) א. פּערעלמאַן (ציגעל-גאַס 32), י. צימער וואָלטשאַנסקאַ 37), פּ. וואָיטשיצקי (נאַפּיורקאָווסקיעגאָ 27)

דער סעזאָן פון די זומערדיגע קינדער-קאָלאָניעס

מיר דערוויסען זיך, אַז אין שייכות מיט'ן אָנקומענדען זומער-סעזאָן איז דער לאָדזער וואָיעוואָדען-אַמט צוגעטראָטען צו בעאַרבייטען דעם אַלגעמיינעם בודזשעט-פּרעלימינאַר פון די זומער-קאָלאָניעס פאַר קינדער און יוגענד, וועלכער דאַרף פאָרגעשטעלט ווערען פאַר דער לייטענדער מלוכה-מאַכט.

אַלס יסוד פון דעם דאָזיגען פּרעלימינאַר, ווי אונז איז בעקאַנט, דינט דער מאַטעריאַל, וואָס ווערט פאָרגעשטעלט דורך בעזונדערע אינסטיטוציעס, וועלכע נעהמען אונטער אַ קינדער-קאָלאָניע-אַקציע.

דעריבער ווערט דערמאָנט, אַז דאָס גישט צופּאַסען צום בעשטימטען טערמין — אויפ'ן 1 אַפּריל ה. י. — קאָן לייכט משפּיע זיין אויפ'ן אויסמיידען אַ פאַראינטערעסירטע אינסטיטוציע ביים פאַרטיילען די סובווענצען.

דער בעריהמטער מאהלער יצחק ליכטענשטיין

נעקומען אויף אַ קורצע צייט קיין לאָדז

קיין לאָדז איז געקומען פון פּאַריז אויף אַ קורצער צייט דער בעריהמטער מאָהלער, אונזער בן-עיר, יצחק ליכטענשטיין.

דער קינסטלער איז געקומען צו זיין אויסשטעלונג, וואָס קומט בקרוב פאָר אין וואַרשאָ.

לאָמיר האָפען, אַז אונזער חשוב'ער בן-עיר וועט אויך לאָדז מהנה זיין מיט אַן'אויסשטעלונג.

דער אינטערנאַציאָנאַלער פוטער יריד אין ווילנע

דער אינטערנאַציאָנאַלער פוטער-יריד אין ווילנע, וועלכער וועט פאָרקומען אין דער צייט פון 12-טען ביז'ן 27-טען יוני ד. י. וועט טראָגען אַן'אויסגעשפּראָכענעם האַנדעלס-כאַראַקטער להיפוך צו דעם פוטער-יריד פון פאָריגען יאָהר, וועלכער האָט אין אַ גרויסער מאָס געטראָגען אַן'אויסשטעלונגס-כאַראַקטער.

די איניציאַטיוו פון ווילנע צו אָרגאַניזירען צום ערשטען מאָל אין פּוילען אַ פוטער-יריד האָט געפונען גרויס אַנערקענונג מצד אונזערע אָפּיציעלע קרייזען, ווי אויך ביי די סוחרים אינדוסטריעלער פון דער פוטער-בראַנזשע.

דער ערשטער אַלפּוילישער צוזאַמענפאָהר פון די סוחרים, אינדוסטריעלער און קירזשנער, וועלכער איז פאָרגעקומען אין ווילנע דעם פאָריגען יאָהר האָט אָנגענומען אַ בעשלוס די אָנגעהויבענע אימפּרעזע פאָרטצוזעצען.

דער אינטערעס פאַר דעם אינטערנאַציאָנאַלען פוטער-יריד איז זעהר אַ גרויסער, וואָס ס'איז צו זעהען פון דער צאָהל איינגעפלאָסענע דעקלאַראַציעס אין דער דירעקציע פון יריד.

Dr
Wołkowyski
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעל-גאַס 11, טעל. 238-02
נעמהט אָן אין הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען. מענער-שוועכע
פון 8-11 ביי טאָג און פון 4-9 אָוונד

קלאַנג-קינאָ-טעאַטער
Zachęta
זגערזשער 26
היינט און פאָלגענדע טעג!
1) דער שעהנער פילם פון סעזאָן א. נ.
פירשטין
מאַנטע קריסטאַ
אין די הויפּט-ראָלען:
Brygida Helm i Rudolph Forster
אַא.
ערליכע קאָמעדיע פון אַלע צייטען א.נ.
„נור נישט אין די ליפּען"
עראָטיק! פּיקאַנטעריע!
אין די הויפּט-ראָלען:
Mikołaj Rymski, Alicja Pissot
אָנהייב 4 נ. מ. שבת און זונטאָג 12 בייטאָג

לאָדזשער יודיש. „ראָזמאַיטאָשטשי" ציגעל-גאַס 27, טעל. 112-25.
רעפּרעז. טעאַטער דיר.: דוד צעלמייסטער.
לעצטע נעזעגענונגס-גאַסטשפּילען פון אָפּערעטען-פּאַר
ווערא קאַניעוווסקאַ און פּאַוועל ברייטמאַן
פּרייזען ביי טאָג: פון 45 גר. ביז 1 זל. ערשטע רייה
היינט זונטאָג, 4.30 נאָכמיטאָג און 9.30 אָוונט
לעצטע נעזעגענונגס-גאַסטשפּילען פאַר'ן שליסען דעם ווינטער-סעזאָן
צום לעצטען מאָל אין לאָדז!
פּרייזען אין אָוונט: פון 80 גר. ביז 2 זל. ערשטע רייה
די שטאַרק אויסגענומענע עפעקטפולע אָפּערעטע
פּרעכטיגע מעלאָדיעס!
שפּאַנענדער אינהאַלט!
הוראַגאַן פון געלעכטער!
דער קאַבאַרעט-זינגער
אין 3 אַקטען, 4 בילדער פון ד. פליישמאַן.
ס'נעהמט אָנטייל דער גאַנצער אַנסאַמבל פון „ראָזמאַיטאָשטשי"-טעאַטער:
גרודבערג יצחק, גוטמאַן קלמן, הערשקאָוויטש שלמה, ליפּמאַן משה, ליפּמאַן נאַטאַליע,
ליטאַן עני, לעמבערגער גרשון, לודנער סאַם, צווייליך ישיהו, רובינאַ פאַניאַ.
אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון דיר: ל. זעלמאַן.

6-טער טאָג פון גרויסען פּאָליטישען פּראָצעס

(א) נעכטען, אין 6-טען טאָג פון גרויסען פּאָליטישען פּראָצעס, זענען אויסגעהערט געוואָרען די עקספּערטען: גאָוואָקאָווסקי, רעפערענט פון דער לאָדזער שטעטישער סטאַראָסטווע, וועלכער ערקלערט אַז אין דער „קראָניקאַ", וועלכע איז אַרויסגעגעבען געוואָרען אין לאָדז זענען געווען קאָמוניזירענדע אַרטיקלען.

דער עדות ערליך (בונד) ערקלערט, אַז קאָמוניזירענדע אויסגאַבען מוזען נישט דוקא האַלטען קאָנטאַקט מיט דער פּאַרטיי. עס זענען, ווי עס מיינט דער עקספּערט, פאַרהאַן אַ רייה ראַדיקאַלע אויסגאַבען, וואָס ווערען אַרויסגעגעבען דורך בעזונדערע פערזאָנען אויף אייגענער רעכנונג.

דער צווייטער עקספּערט און איבערזעצער פון יודיש, גוטגאָלד, איבערזעצט פערשידענע ליטעראַטור אין יודיש, וועלכע איז אַרויסגעגעבען אין רוסלאַנד, פּוילען און אַנדערע לענדער.

די פערטיידיגונג בעלעגט פערשידענע בעווייזען צום פּראָצעס.

מאָנטאָג בעקומט דאָס וואָרט די פּראָקוראַטור.

אַן'אָפּשפּאַלטעניש פון דער ענדעציע

די „פּוילישע פּאַרטיי פון ווייסען אָדלער"

אין צוזאַמענהאַנג מיט די אַרומרייסענישען אין דער לאָדזער ענדעקישער פּאַרטיי (פערשטעהט זיך — „אידעאישע", לשם שמים'דיגע...) האָבען 200 ענדעקעס מיט איין קלאַפּ צוריקגעגעבען זייערע ענדעקישע פּאַרטיי-לעגיטימאַציעס, און דערקלערט, אַז זיי גהען פון דער פּאַרטיי אַוועק.

דער דאָזיגער „צווייהונדערטער" האָט שוין געשאַפען אַ נייע פּאַרטיי, וואָס טראָגט דעם נאָמען „פּאָלסקיע טראַניצטוואָ ביאַלעגאָ אָרלאַ", און אין וועלכער עס גרופּירען זיך די אונצופרידענע פון דער ענדעציע און גאַוועז. מיטגלידער פון דער אויפגעלעזטער נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטישע „בליסקאָוויצאַ"

איצט האָט זיך פון די ענדעקעס אויך אָפּגעריסען אַ גרופּע „יונגע" מיט זייער קאָמענדאַנט ביעלאַבראַטעק און זענען אַריבער צום „ווייסען אָדלער".

די נייע פּאַרטיי איז פּאָליטיש מעסיגער פון דער ענדעציע, אָבער גענצלשאַפטליך — ראַדיקאַלער.

איטאַליענישער שטרייק

פערשאַרפטער קאַמף צווישען אַרבייטער און אַ פאַבריקס-לייטונג

(א) אין דער פאַבריק פון ה' רובין, וואָלטשאַנסקאַ 50, האָט מיט 9 טעג צוריק אויסגעבראָכען אַן-איטאַליענישער שטרייק, ווייל:

די פערוואַלטונג פון דער פירמע האָט בעזייטיגט די פעראיינס-דעלעגאַטען, וועלכע האָבען זיך געשטעלט צום שוץ פון די אַרבייטער.

ווייל די לייטונג פון דער פאַבריק האָט געוואָלט אַדורכפיהרען אַ רעאָרגאַניזאַציע אין דער אַרבייט, וואָס וואָלט בע'עוולה'ט די אַרבייטער, און דערביי האָט די לייטונג געוואָלט רייסען די אַרבייטס-לוינען.

60 אַרבייטער האָבען געוואָרפען די אַרבייט און פערבליבען אין דעם בנין פון דער פאַבריק.

נעכטען איז אין אַרבייטס-אינספּעקטאָריאַט פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ מיט דעם אַנטייל פון די פאָרשטעהער פון דער פירמע.

צו קיין הסכם איז נישט געקומען און די אַרבייטער האָבען ערקלערט, אַז זיי וועלען בלייבען אין פאַבריק ביז זיי וועלען נישט אויספיהרען זייערס.

רעגינע מונדלאַק

צו איהר בילדער-אויסשטעלונג אין „בני ברית"

ווי בעקאַנט, איז אין לאָקאַל פון בני-ברית (פּעטריקאָווער 90), איינגעאָרדענט די בילדער-אויסשטעלונג פון דער בעריהמטער קינסטלערין רעגינאַ מונדלאַק.

רעגינאַ מונדלאַק איז די קינסטלערין, וועלכע האָט זיך אויסגעוועהלט אַלס טעמאַ די שטיפקינדער פון גליק: די אָרימע, די אומגליקליכע, די ליידענדע.

אויף דעם דאָזיגען וועג האָט זי אויך געפונען איהר גרויסער לעהרער און פּראָטעקטאָר, דער וועלט-בעריהמטער מאַקס ליבערמאַן, וועלכער איז דאָ נישט לאַנג געשטאָרבען אונטער היטלער'ס רעזשים.

און זי געהט דעם דאָזיגען וועג — איהר וועג. פול מיט אויסדרוק זענען איהרע צייכנונגען און אַקוואַרעלען.

אויף אַ בעזונדערער אויפמערקזאַמקייט פערדינט דאָס אַקוואַרעל-בילד „פון הויז צו הויז". ערשיטערנד איז דער אויסדרוק פון דעם אומרוהיגען, שטענדיג ווייטער-געהען, שטענדיג ווייטער-יאָגען.

פול רעאַליזם און אויסדרוק איז דאָס בילד די „וואַסערטרעגער", „די ליידענדע". זעהר גע-לונגען די צייכנונגען „די היימאַטסלאָזע".

אונז זענען די מאָטיוען, די יודישע מאָטיוען גאָהענט און גוט בעקאַנט. דערפאַר רעדען זיי אַזוי צום הארץ, דער פאַר אַזוי היימיש.

רעגינאַ מונדלאַק'ס פאָלקסטימליכע בילדער פיהרען אויפ'ן געדאַנק, אַז זי וואָלט געווען די פּאַסיגע אילוסטראַטאָרקע צו די דיכטונגען פון מרים אולינאָווער.

דאָס בעזוכען מונדלאַק'ס אויסשטעלונג איז פערבונדען מיט אַ גרויסען קינסטלערישען גענוס.

Dr. med. P. Brnau
צוריקגעקעהרט פון פּאַריז
ספּעציאַליסט פאַר הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען
נעהמט אָן פון 8 ביז 1 און פון 4 ביז 8 אָוונד
Cegelniana 4, tel. 216-90.

Dr. REICHER
פּאָלודניאָווא 28, טעל. 201-93
צוריקגעקעהרט
ספּעציאַליסט
פאַר מענער-שוועכע-בעהאַנדלונג
סעקסועלע בעראַטונגען און פּסיכאָ-אַנאַליזען
נעמט אָן פון 8-11 און פון 5-8 אָוונד

Dr. med.
R. Zalcwasser
כירורג
ציגעל-גאַס 19, טעל. 125-17
נעמט אָן פון 1-2 און פון 4-6 נאָכמ.

נישט געשלאָסען געוואָרען קיין קאַרטעל פון גומי-בענדער

(אג) ווי מיר דערוויסען זיך, שטימען נישט מיט דער ווירקליכקייט די קלאַנגען, וועגען שאַפען אַ קאַרטעל פון די פּראָדוצענטען פון גומי-בענדער. די אומעגליכקייט פון שאַפען א קאַרטעל אין דער דאָזיגער בראַנזשע איז אַ רעזולטאַט פון דער גרויסער צושפּליטערונג פון דער פּראָדוקציע, וואָס הערשט אין דער בראַנזשע, ווייל אַ חוץ די 15 גרויסע פאַבריקען געפינען זיך נאָך אין לאָדז אָהן אַ צאָהל קלענערע, וואָס צוליב זייערע קליינע אַדמיניסטראַציע-קאָסטען זענען זיי אַ שטאַרקע קאָנקורענץ פאַר די גרויסע אַפּבריקען.

דער קאַרטעל האָט טאַקע דעריבער נישט געקענט געשאַפען ווערען, ווייל די קליינע פאַבריקאַנטלעך האָבען שטאַרק קאָנקורירט (מיט קאַרטעל-פּראָדוקציע.

צום אנדענקען פון ר' קופּל פיינבערג ז"ל

היינט 11 אַ זייגער פאָרמיטאָג קומט פאָר אויפ'ן בית-עלמין דאָס אויפדעקען פון דער מצבה אויפ'ן קבר פון'ם פערשטאָרבענעם אָנגעזעהענעם ציוניסטישען עסקן און מיטגליד פון ציוניסטישען קאָמיטעט, ר' קופּל פיינבערג ז"ל.

דער פערשטאָרבענער איז געווען בעקאַנט אין די ברייטע ציוניסטישע און נאַציאָנאַלע קרייזען אַלס איבערגעגעבענער טוער און פּראָפּאַגאַטאָר פון'ם נאַציאָנאַלען אויפלעבונגס-געדאַנק, בעזונדערס האָט ער זיך קונה שם געווען מיט זיין טעטיגקייט פאַר דער פערשפּרייטונג פון דער העבּרעאישער שפּראַך, וועלכער ער איז געווען איבערגעגעבען מיט זיין גאַנצער נשמה.

ה' פיינבערג איז אויך געווען טעטיג אויף פערשידענע אַנדערע געביטען פון יודישען געזעלשאַפטליכען לעבען, אין עלטערן-קאָמיטעט פון די יודישע געזעלשאַפטליכע גימנאַזיעס א. א. וו.

די פיעל פריינד און פערעהרער פון פערשטאָרבענעם, זיינע קרובים און בעקאַנטע, וועלען זיך היינט 11 פריה פערזאַמלען אויפ'ן בית-עלמין כדי אָפּצוגעבען כבוד דעם פריהצייטיג פערשטאָרבענעם קופּל פיינבערג ז"ל.

געגען פערשטאָפּונג

פון מאָגען און געדערים ווערט רעקאָמענדירט צו בענוצען קאַסקאַרין לעפּרינס. אַ פּאַרציע: 1 אָדער 2 פּיגולקעס אין אָוונט בעת'ן עסען. — קאָסט ווייניג, אַ מיטעל 40 גר. צו בעקומען אין יעדע אַפּטייק.

ערלויבט פון רעגירונגס-קאָמיסאַר פאַר דער הויפּט-שטאָט וואַרשאַ אונטערן נומ' Z F.O. 8/35 757 z dn. 25/I—1935

די נעכטיגע געזעגענונגס-אַקאַדעמיע פון „אַראַראַט"

איז אַדורך מיט אַן'אונגעהויערן ערפאָלג.

דער אומגעהויער גרויסער עולם, וועלכער מ'קען זאָגען, האָט שיער „צעשפּאַרט" די ווענד פון דעם „פילהאַרמאָניע"-זאַל, האָט זיינע אַראַראַט-ליבלינגען אויפגענומען מיט שטורמישע אָוואַציעס, און כאָטש די פאָרשטעלונג איז געגאַנגען כמעט אָהן קאָסטיומען און דעקאָראַציעס (זיי זענען שוין אַוועקגעשיקט געוואָרען פון וואַרשאַ קיין פּאַריז) איז די שטימונג אין זאַל געווען אַ באמת דערהויבענע, אַ יום-טוב'דיגע.

אין מיטען דער פאָרשטעלונג זענען אימפּראָוויזירט געוואָרען געזעגענונגס-רעדעס דורך די נאָהענטע „אַראַראַט"-פריינט: דעם בעקאַנטען קונסטמאָלער און קריטיקער יצחק ליכטענשטיין, וועלכער איז געקומען אויף אַ פּאָר טעג צוגאַסט קיין לאָדז, דעם בעקאַנטען טעאַטער-טוער און פּעדאַגאָג ד"ר ווילהעלם פאַלעק, דעם ערשטען סטודיאָ-לעהרער און רעזשיסאָר איזידאָר לעווי, משה בראָדערזאָהן, ש. דזשיגאַן און י. שומאַכער. עס איז אויך פאָרגעלייענט געוואָרען אַ וואַרימע בעגריסונגס-דעפּעשע פון אַרטיסטען-פעראיין.

דער „אַראַראַט"-קאָלעקטיוו, וואָס פאָהרט נאָך די וואָך אַרוים אויפ'ן אויסלאַנד-טורנע בעט דורך אונזער פערמיטלונג צו ווינשען אַ זיי-געזונט זיינע צעהנדליגער טויזענדער פריינט און פערעהרער, וועלכע האָבען נישט צוליב די אָדער אַנדערע סיבות געהאַט די געלעגענהייט צו זעגענען.

Dr. med
P. KOTOK
אינערליכע קראַנקהייטען
ZEROMSKIEGO 44, telef. 114-25
נעהמט אָן פון 5 ביז 7 נאָכמיטאָג.

400 יאהר שפעטער פעסטגעשטעלט, אז די 2 יודען זענען געווען אונשולדיג

(ענדע פון דער 6־טער זייט)

לאנגער פראצעס. ער האט זיך געצויגען עטליכע יאהר.

דער גאנצער פראצעס האט זיך געפיהרט לויט די אינסטרוקציעס פון'ם בעריהמטען אינקוויזיטאר טארקוועמאדא.

טארקוועמאדא, דער אנפיהרער פון די שפאנישע גרויס-אינקוויזיציעס, דער „גלח פון בלוט", ווי מא־דערנע שרייבער פון געשיכטע רופען איהם אן, — טארקוועמאדא, וואס אויף דורות און דורות איז ער אריין אינ'ם שרעק פון יודישע הערצער.

מיט זיין הילף איז דער פראצעס אויפגעבויט געווארען פון איין ליגען אויפ'ן צווייטען.

פאלשע עדות זענען ערשינען.

ביי דעם פראצעס האט געשפילט א ראלע איי־נער קאלאמא בעניטא, וועלכער איז געווען א גע־טויפטער יוד, אבער געהיימערהייט געבליבען א יוד. מ'האט איהם פערזעצט אין א טורמע-קעמערל, אין וועלכען דער בעשולדיגטער שוסטער-בחור אוטהי איז געווען פערשפארט. אין א דריטען טורמע-קעמע־רל איז געווען א שפיאן. דער שפיאן האט נאכדעם צוגעשטעלט בעריכטען פון די רייד צווישען אוטהין און בעניטאן, וועלכע ער האט פלומרשט אונטערגע־הערט.

אוטהי האט די גאנצע צייט גע'טענה'ט, אז ער איז אומשולדיג. פראמינענטע מענשען האבען זיך אריינגעמישט, צווישען זיי קריסטען. מ'האט אפילו איבערגעגעבען דעם ענין צו א גרופע געלערנטע לייט. זיי זאלען אורטיילען אויף אנ',,אומפארטייאישען שטייגער". ווען מען קוקט איצטער איבער סיי די ביז־איצטיגע קאטוילישע היסטאריעס, סיי די נייע מאטעריאלען, ווערט מען פערכאפט פון שטויגונג איבער דער עהנליכקייט פון א איצטיגען פראצעס פון אזא כאראקטער. אוטהי האט געהאט אדוואקא־טען. דאס איז געווען אנ'אויפטו פון טארקוועמאדאן. ער האט געוואלט ווייזען, אז ער איז נישט סתם א פערפאלגער. אוטהיס אדוואקאטען האבען פערלאנגט זאכען, וואס מען פערלאנגט איצט ביי א פראצעס. איין פערלאנג זייערער איז געווען, אז דער פראצעס זאל איבערגעטראגען ווערען אין אנ'אנדער שטאט, וואו עס איז נישטא קיין ספעציעלע העצריי אויף דעם אנגעקלאגטען.

געהאלפען האט גארנישט, אוטהי און זיין 80־יאהריגער טאטע זענען צוזאמען פערברענט געווא־רען אין דעם שטעטעל אווילא.

דעם ערמארדעטען קריסטליכען יונגעל, וועלכען מ'האט געפונען, האט מען ערקלערט פאר א היילי־גען. אויף דער מצבה ביי זיין קבר האט מען זיין נאמען נישט אויפגעשריבען. מ'האט נאר געשטעלט די ווערטער: „סאנטא נינא" — דער הייליגער יונגעל...

און א פעראָרדנונג איז ארויסגעגעבען געווארען, אז עס זאל זיין אויף אייביג פערשריבען אין אלע קלויסטערס פון שפאניע, אז ביים אָרט, וואו דער קבר פון'ם „הייליגען יונגעל" געפינט זיך, זאל מען קיין מאל נישט אקערען, דארטען זאל זיין „הייליגע ערד", און די ערד זאל „רעדען צו אלע דורות", אז דאס בלוט פון „סאנטא נינא" איז „אויף די הענט פון די יודען"...

מ'האט אויך צושטעלט צלמים איבער גאנץ שפאניע, אויף אלע וועגען און שטעגען, אויף בערג און אין טאלען — צלמים, וואס האבען געהייסען: „סאנטא נינא קרייצען".

אין פערלויף פון די העכער פיר הונדערט יאהר, וואס איז אוועק זינט יענער צייט, האט מען כסדר געזוכט זיך צו דערגרונטעווען, וואס מעהר אין דער גאנצען געשיכטע. די קאטוילישע וועלט האט עס גע־טאן, זי האט נישט געגלויבט אלץ, וואס איז גע־ווען פערשריבען. אין טארקוועמאדאס נאמען. מ'־האט כסדר געפונען דאקומענטען, וואס האבען זיך ווידערשפראכען. אין פערשידענע צייטען האט מען געפונען פארמעט-שריפטען, וועלכע זענען געווען פער־גראבען אין קעלערן פון אלטע מאנאסטירען, און פון זיי האט מען געלערנט אויך פאלגענדעס:

ערשטענס, אז ער, טארקוועמאדא, האט צונויפ־געשטעלט דעם ווערדיקט, אז דער אלטער 80־יאה־ריגער יוד זאל צוזאמען פערברענט ווערען מיט זיין זוהן אוטהי, און דערביי האט ער אנגעוויזען, אז זיי זאלען ברענען אויף א לאנגזאמען פייער, זיך בראָ־טען צוזאמען. א שטעלע פון איין פארמעט-שריפט דערצעהלט, אז פאטער און זוהן האבען זיך ארומ־גענומען, ווען זיי זענען אויפ'ן פייער ארויפגעשטעלט געווארען, און דער אלטער פאטער האט צום יונגען זוהן געזאגט: „מיר וועלען ברענען און שטארבען נישט ווי קריסטען, נאר ווי יודען"... און דער יונ־גער זוהן האט דעם אלטען פאטער געענטפערט: „יא, מיר וועלען שטארבען נישט ווי קריסטען, נאר ווי יודען"... און דער פייער האט זיי לאנגזאם גע־צערט און געצערט אין פייניגונג ביז צום טויט.

צווייטענס, אז ווען טארקוועמאדא האט שפעטער געזוכט צו בעאיינפלוסען די קאטוילישע שפאנישע קעניגין איזאבעלא אינגאנצען ארויסצוטרייבען די יודען פון שפאניע, האט ער אנגעגעבען אלס ארגו־מענטען פאסירונגען אויף דעם פראצעס — און טארקוועמאדא האט דאן געזאגט צו קעניגין איזא־בעלא: „מיר האבען פרובירט איינשטעלען בעזונ־דערע שטעט פאר זיי (די יודען) און עס האט נישט געהאלפען; מיר האבען פרובירט די אינקוויזיציע, און ס'האט נישט געהאלפען; א גירוש איז דער איינ־ציגער וועג פטור צו ווערען פון דעם פאלק, וואס גיט אונז א שלעכטען נאמען, וואו נאר זיי קענען גריי־כען צו אלע ווינקעלעך פון דער וועלט"...

מיר האבען דא, אלזא, צו טאן מיט דער סאמע הארץ פון'ם קאפיטעל יודישע געשיכטע אין שפאניע פון ערב דעם גירוש. און ערשט איצט קריגט צו דער קאפיטעל נייע פארטזעצונגען.

אז דער וואטיקאן האט אנגעהויבען רעווידירען דעם גאנצען אוטהי-פראצעס, האט מען געהערט אין שפאניע מיט צוויי יאהר צוריק. אין געשיכטע-ביכער פון שפאניע, געשריבען פון קאטוילישע געלעהרטע, האט זיך אויך פריהער געשפירט, אז מען וויל א רע־ווידירונג. דער געוויסען אין דער קאטוילישער וועלט רוהט אפנים נישט. די דראמע שפאניע אין בעצוג צו יודען פערגעסט זיך נישט. די קאטוילישע וועלט פארשט און פארשט. און עס קומט אויס, אז איצט, העכער פיר הונדערט יאהר ארום, געפינט מען אויס, אז „סאנטא נינא", דער „הייליגער יונגעל", איז אין דער אמת'ן נישט געווען קיין הייליגער און אז דער אלטער 80־יאהריגער יוד און דער זוהן זיינער, אוטהי, וועלכע זענען אין שווידער און גרויל פער־ברענט געווארען, זענען געווען מארטירער, אומשול־דיגע קרבנות — זיי זענען געווען די הייליגע.

אז דאס איז דער זין פון די פאר געצעהלטע שורות אינם ביולעטין פון די אמעריקאנער יעוז־איטישע געזעלשאפטען איז צו פערשטעהען פון פרי־הערדיגע ביולעטינס, וואס האבען ענטהאלטען מעהר איינצעלהייטען. דער וואטיקאן גיט דערצו א סך אויפ־מערקזאמקייט. מ'וועט מיט דער צייט הערען דער־פון נאך מעהר.

לעצטער געזעגנונגס-גאסטשפיל

פון וויערא האניעווסקא און פאול ברייטמאן אין ראזמאיטאשטשי טעאטער

היינט זונטאג 4.30 נאכמ. און 9.30 אוונט קומען פאר די לעצטע 2 געזעגנונגס-גאסטשפילען פון בעריהמטען אפערעטען-פאר וויערא האניעווסקא און פאול ברייטמאן, וועלכע פערלאזען לאדז אויף א לענגערע צייט. ס'וועט געגעבען די שטארק אויס גענומענע אפערעטע „דער קאבארעט-זינגער", וועל־כע פערמאגט א שלל לייכטע מוזיק און א פרעכטיגען אינהאלט

ראדיא-פראגראם

זונטאג, דעם 7 אפריל

9 פריהמארגען-אודיציע, 9.20 פליטען, 10 גאטעס-דינסט, 11,57 צייט-סיגנאל, 12.03 ידיעות, 12,05 טעאטער איבערזיכט, 12.15 מוזיקאלישער פריהמארגען, 2 פליטען, 3,15 מאנדאלין-ארקעס־טער, 4 סאליסטען קאנצערט, 4,40 רעציטאציע אין פראזע, 5 קאנצערט, 5 35 אודיציע פאר קינ־דער, 5,50 „די קולטור פון כעניכען לעבען, 6 פליטען, 6,45 „דאס לעבען פון דער יוגענד", 7,13 סימפאנישע קאנצערטען, 8 דעפילאדע פון קליינעם ארקעסטער. 9 „כאליאסטרע", 9,30 ליטע־ראַרישע סקיצע, 9,45 ספארט-ידיעות, 10,15 קאנצערט, 11,05 לייכטע מוזיק.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי – – –	89.00
3 פראצענטיגע בוראוולאנע –	45.00
4 " דאלארובקא –	53.50
7 " סטאביליזאציע (אמ.)	64.50
5 " ווארשאווער ס.־ב. 1934	60.00
5 " לאדזער	52.50
ענגלישער פונט – – –	25.83
דאלאר אפיצ. 5.31 נישט אפיצ. –	5.26
גאלד-דאלאר – – – –	9.06
גאלד-רובל – – – –	4.68
דייטשער מארק – – –	1.95

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאנא 15. טעל. 149-07
ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוואכע-בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.
נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אוונד.
זונטאג פון 9–1 פארמיטאג.
פאר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פרייזן

DR. MED. H. LUBICZ
פאר הויט, וועענערישע און געשלעכטס-קראנקה.
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 141-32
עמפפאנגס-שעה'ן 8–10, 12–2 און 5–8 אוונד,
זונטאג און יום-טוב פון 9–11 בייטאג
און יו"ט 9–1. פאר דאמען בעזונדער ווארטע-זאל

Dr. Zygmunt Henrykowski
ספעציאל-ארצט פאר וועענערישע
הויט-קראנקהייטען און מענער-שוואכע
וואוינט יעצט
9 טראוגוטא 9
טעל. 262-98
נעהמט אן פון 8 – 11 און פון 6—9 אוונד.
פאר פרויען א ספעצ. ווארטע-זאל.

Dr. J·Neuman
כירורג
(וועלכער ארדינירט אין שפיטאל
אויף דרעוונאווסקא).
נעמט אן אין דערהיים פון 6–8 אוונד
זאכאדניא 57, טעל. 128-95

Dr. Med. I. Schlosser
כירורג
האט זיך איבערגעצויגען אויף
צעגעלניאנא 30 טעל. 122-16
נעהמט אן טעגליך פון 4–7 אוו.

לעטשניצע
פאר וועענעריש קראנקע
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
Poradnia Wenerologiczna
ושעלאנא 2-פיעטריקאווער 47
טעל. 189-33
טעגליך פון 9 פריה ביז 9 אוונד
וועענעריש-קראנקע, מענער-שוואכע און הויט-קראנקהייטען.
אנאליזען פון בלוט און אורין.
פרויען און קינדער נעמט אן א פרוי דאקטאר
א בעראטונג 3 זל.

ד"ר העללער
ספעצ. פאר הויט און וועענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע
8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אוונט
זונטאג פון 11–2 מיטאג.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזן

Dr. med. Leon Familier
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
6. שערפיעז 37 (בענעדיקטא)
נעהמט אן פון 5–7 נאכמ.

Dr. med. M. TAUBENHAUS
ספעציאליסט
פאר אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואנגערשאפט
זנערזשער 11. טעל. 246-09
נעמט אן פון 4–8 אוונד.

מודעה. ברוך-קראנקע!
ליידענדע אויף פערשידענע רופטורען.
פערקרימונגען פון רוקען-ביין, פיס און הויהערם!

א הילף און א רפואה!
ביי ווינקעל, נאפעל, בויך און קיספרוכען אויך אין געפעהרליכסטען צושטאנד ביי מענער, פרויען און קינדער. ספעציעלע הילף ביי פרויען, מוטערברוך.
מאגען און נירען-ברוך!
ברוך-ליידענדע! איהר קענט געזונד ווערן אהן בלוטיגע אפעראציעס און געפאהר! פערנאכלעסיגט נישט און ראטעוועט אייער געזונד כל-זמן ס'איז נאך צייט, ווייל דער ברוך ווערט גרוים ווי א מענשען-קאפ, די קישקעס ווערען פערדרעהט און מ'קען בראנדיג ווערען. דורך מיין מעטאדע ערפונדענע ספעציעלע גומי-הייל-באנדאזשען, וועלכע האלטען צו די גרעס־טע פערנאכלעסיגטע געפעהרליכע ברוכען און בעזייטיגען ראדיקאל מיט גאראנטיע. מיין ספעציאליטעט איז אויך: הייל-באנ־דאזשען און גארסעטען נאך דעם סיסטעם פון פראפעסאר ד"ר האפפא, ד"ר העססינג און האללאס. געגען אלערליי פערקריפלונגען, פערקרימטע פלייצעס, פוס, הויקערס ווי אויך שמערצענדע פלאט-פיס. פאר אמפו־טירטע אינוואלידען א מעריקאנישע קונסט-פיס (סאלאן-ארבייט).
ביים ארפלאזען זיך פון מאגען, קישקעס און געבירט-מוטער, עמפפעהל איך ספעציעלע הייל-באנדאזשען לו"ט דעם סיסטעם פון פראפ. ד"ר גלענארד.
דער אמת'ער בעריהמטער אין גאנץ פוילען פון אוניווער־זיטעטס-פראפעסארען אנערקענט
ספעציאליסט Ortoped NATAN RAPAPORT
מיט 30-יעהריגער פראקטיק אין וויען, דייטשלאנד און לעמבערג, נעמט אן פון 9 פריה ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אוונד
אין לאדז, פילסודסקיעגא № 23
פערזענליכעס ערשיינען פון קראנקע ביי מיר איז אונבעדינגט נויטיג.
דאנקזאגונג.
דעם ה' דיר. נאטאן ראפאפארט, ארטאפעד אין לאדז, פילסוד־סקיעגא 23, דריק איך אויס דעם הארציגסטען דאנק פאר אויסהיילען פון א ברוך מיין 3-יעהריג זוהנעלע, דורכ'ן פערלעגען איהם א ספעציעלען גומי־באנדאזש פון אייגענע מעטאדע, אזוי אז די רופטור איז גענצליך פער־שוואונדען אהן שפורען און מיין זוהנעלע פיהלט זיך גענצליך געזונד.
Zygfryd Dąbrowski,
Łódź, Przędzelniana 52, m. 16.

1000 אומזיסטע בילעטען אויף שוויץ-בעדער
וועלען פערטיילט ווערען אין דער אדמיניסטראציע פון „נייעם פאלקסבלאט", פיעטריקאווער 21
ווילענדיג נאכטון דעם ביישפיל פון זייער אונפערגעסליכען פאטער הערש אפענבאך ז"ל האבען די קינדער בעשלאסען ווי ביים לעבען פון זייער פאטער נאכצוטון זיין איידעלען טאט און צו שפענדען
1000 אומזיסטע שוויץ-בעדער פאר אונבעמיטעלטע יודען
אלעמען איז בעוואוסט, ווי שווער ס'קומט אן דעם ארימען יודען צוצוגרייטען דעם יום-טוב פסח, ווי שווער עס קומט אן ביי היינטיגער צייט יעדע קלייניגקייט. איינע פון די הויפטזאכען פאר פסח איז אויפצוראמען די שטוב און אליין זיך ברענגען אין ארדנונג, וואס ס'איז וויכטיג און גע־וואונשען, הן צוליב דער הייליגקייט פון יו"ט און הן צוליב היגיענישע טעמים.
די שוויץ-בעדער קענען גענומען ווערען מאנטאג, דעם 15-טען אפריל ה. י. א גאנצען טאג פון 7 פריה ביז 5 נאכמ.
אין צענטראל-באד זאכאדניא 38
צו דעם צוועק האבען די קינדער איבערגעגעבען אין רשות פון „נייעם פאלקסבלאט" 1000 בילעטען אויף שוויץ-בעדער און די בילעטען ווערען פון פרייטאג, דעם 12-טען ביז מאנטאג, דעם 15-טען אפריל פער־טיילט אין דער אדמיניסטראציע פון „נייעם פאלקסבלאט" אין די שעה'ן פון 10 א זייגער ביז 3 נאכמיטאג.
בעמערקונג: די בעקומענע בילעטען גילטען נאר מאנטאג, דעם 15 אפריל, אין געגענפאל פערלירען די בילעטען זייער גילטיגקייט.
ארפנעהמענדיג זיך א ביישפיל פון די אייגענטימער פון צענטראל-באד (זאכאדניא 38), וואס האבען געשפענדעט 1000 אומזיסטע שוויץ-בעדער פאר ארימע יודען, האט דער זייף-פאבריקאנט
ה' ה. קאנטאראוויטש זאכאדניא 35 געשפענדעט פון זיין זייט
1000 שטיקלעך זייף
פאר די יודען, וואס וועלען דורך אונז בעקומען די אומזיסטע שוויץ-בעדער אין צענטראל-באד.
די 1000 שטיקלעך זייף האט ה' קאנטאראוויטש איבערגעגעבען אין רשות פון די אייגענטימער פון צענטראל-באד און ביים אריינגעהען אין שוויץ-באד, וועט יעדער, וואס וועט האבען אנ'אומזיסטען בילעט, אויך בע־קומען א שטיקעל זייף אומזיסט.

אנאנסען „אין נייעם פאלקסבלאט" האבען דעם גרעסטען ערפאלג

697
PRALNIA CHEM., FARBIARNIA, PLISOWNIA i ZAKŁAD CZYSZCZENIA DYWANÓW
J. ROTTER w BIELSKU 261-58 .טעל 2 פּשעיאזד אפטיילונג אין לאדז
פון אלט ווערט נײ! — נאכ׳ן וואשען, רײניגען און פארבען אין אונזער אויסגעפּרובטער פירמע.
אויף טעלעפאנישען פערלאנג – אפּנעהמען און אפּשטעלען בחנם. יעדע בעשטעלונג ווערט אויסגעפיהרט במשך פון געצעהלטע טעג. עקזיסטירט 40 יאהר. 120 פיליעס.

היינט גרויסע פרעמיערע!
„פריילכע אלמנה"
די פרעהליכסטע אפּערעטקע פון Franc Lehar א.ג.
אין די הויפּט-ראלן: JEANETTE MACDONALD, MAURICE CHEVALIER אין די הויפּט-ראלן.
רעזשי: ERNST LUBICZ
אנהויב פון די סעאנסען טעגליך 4.30 נאכמ. שבת און זונטאג 12.30 בייטאג
קראנג-קינא **CAPITOL** זאוואדזקא 16

ווינציג פאר דאמען
נאר 2 זל. ווערען פאר איבערגע-מאכט די עלטעסטע
היטעז
אויף גאנץ נײ און אויך נײע היטען צו 3.50
געדענקט די אדרעס
Modystka „TOLA"
23 Żawadzka 23

די העכסטע
קוואליטעט סחורה
צו די
נידריגסטע פרייזען
פערקויפט די איינציגע
KONSUM
PRZY „WIDZEWSKIEJ MANUFAKTURZE" S.A.
ROKICIŃSKA 54. Dojazd tramwajami 16 i 16
766

קריינע אנאנסען
1 זלאטי אנ׳אנאנאס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

MOTORY
עלעקטר. 30 פערד און 100 פערד 3000 וואלט, אויך א רייה קלענערע נידריגע דרוק מאטארן געלעגענהייטליך צו פערקויפען
Inż. J. Reicher i S-ka, Łódź
Południowa 28, tel. 21-000.

Lekcje hebrajskiego i angielskiego. Postępy gwarantowane. Ceny przystępne. Narutowicza 11, m. 4, front. Zgłoszenia 5–6 popoł.

צו פערקויפען 2 מאשינדלעך 8-טער 26 צמ. אין זעהר גוטען צושטאנד, גוט צו האנדשוה אדער רענדער אדער גע-שיבטע הענדשקעס. פרייזען צוגענגליכע. זגערזשער 43, וו. 93. 7112

אנ׳עלעקטרישע מאנגעל מיט א וואוינונג אין א גוטען פונקט צו פערקויפען און א האנד-מאנגעל אויף ארויסצו-נעמען צו ערפאהרען פאלודניאווע 17 אין דער מאנגעל. 7121

Zaginiony został kwit kaucyjny z Elektrowni Łódzkiej na zł. 100.— na imię Icka Kona. Pomorska 67 Nr. 22909 z dnia 9/VII 1924. 7114

כמעט גאנץ לאדז און אומגעגענד איז ערשטוינט פון אונזערע לייסטונגען אין קונסטשטאפען. ווי שוין בעקאנט איז, שטאפען מיר אלערליי לעכער און נעוואלד ריסען אין הערן-און דאמען-קליידונג אז״וו די ארבייט ווערט אויסגעפיהרט פון די בעסטע פאכמענער אוים דייטשלאנד צו זעהר ביליגע פרייזען. קומט און איבער-צייגט אייך! נאר=לודקא 12, אין נייעם הויז

וויכטיג פאר קאנפעקציאנערען. איך מאך בעקאנט, אז איך ארבייט אוים גומי-מאנטלען הערען און דאמען מיט די בעסטע אויספיהרונג לויט די נייעסטע פאסענער. צו ערפאהרען זאכאדניא 31 ביי פיינוואקר, רעכטע אפיצינע, 2-טער שטאק. 1726

Sprzedam dwa pierwszorzędne Zakłady Fryzjerskie. Wiadomość Franciszkanska 6 lub Zawadzka 33, od zaraz.

ראקאלען
ביליג צו פערדינגען א מיטעלמעסיג פאבריקס - לאקאל פון זעפארט מיט א קאנצעסיע און קראפט, אויך צו פערקויפען א מאשין אויף פאק-בענדלעך. אגראדאווא 9 אין שנורוואדלע-פאבריק. 7113

אפּצוגעבען אנ׳ארט צו שלאפען פאר א יונגענמאן, זיך ווענדען 11 ליס-טאפאד 12, וו. 6. 7127

א געוועלב מיט א שטוב, ווי אויך א פראנטאווע קעלער צו פערמיטען זגער-זשער 5. 7097

פרייע פאסטענס
א האנט-נייהער קען זיך מעלדען פון זאפארט ביים הערען - שניידער מ. עהרליך, טראגוטא 9. 7115

עס ווערען געזוכט קוואליפיצירטע נײ-הערינס צו טריקא-וועש ווי אויך צו קעפער העמדער ביי א. דאבזשינסקי, נאוואמיעסקא 26. 7119

ס׳ווערט געברויכט פון זאפארט א גוטע וועש-נייהערין צו איבערהעמדער מיט א מאשין, שקאלנא 28, וו. 39.

פערשידענעס
אכטונג! א גערטנער מיט א וויכ-טיגער ערפינדונג פאר דער לאנדווירט-שאפט, זוכט א שטעלע. פון שלעכטע ערד וועט אדאנק דער ערפינדונג קענען דאס בעסטע אויפסט וואקסען. לאנדבעזיצער מיט קאפיטאל קענען זיך מעלדען. — אפערטען אונטער „ערפינדונג" אין אדמ. פון דער צייטונג.

ערשטקלאסיגער בוכהאלטער-בילאנ-סיסט האט נאך איניגע שטונדען פריי פאר שטונדענווייזע בוכפיהרונג. אפערטען פאר „בוכהאלטער".

ביליגער פערקויף פון מאדערן מעבעל אויף גינסטיגע בעדינגונגען. לאדז, 6-טער שערפיען 2 (עק פיעטריק). 9898

OGŁOSZENIE.

Zarząd Miejski w Łodzi w myśl art. 35 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 roku o prawie budowlanem i zabudowaniu osiedli (Dz. Ust. R. P. No. 23/28 r. poz. 202) podaje do publicznej wiadomości, iż Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w dniu 28 marca 1935 roku za Nr. B O – 34 – 1 – 61 zatwierdziło na podstawie art. 33 wyżej cytowanego rozporządzenia zaakceptowany przez Komisarza Rządowego m. Łodzi decyzją z dnia 30 marca 1934 roku za No. 614 ogólny plan zabudowania m. Łodzi ze zmianami uwidocznionemi na tym planie.

Plan powyższy przechowywany jest w Oddziale Regulacji Miasta i może być przeglądany przez osoby interesowane w poniedziałki, środy i piątki w godzinach od 9-ej do 12-ej.

Łódź, dnia 5 kwietnia 1935 roku.

KOMISARZ RZĄDOWY
(—) Inż. W. Wojewódzki

וועלענדיג אקעגענקומען די ברייטע מאסען פון דער יודישער בעפעלקערונג אין דער איצטיגער שווערער קריטישער צייט, צו קענען זיך
אפשערן אויף יום-טוב פולשטענדיג אומזיסט
האט דער אייגענטימער
פון ערשטקלאסיגען פריזיער-אנשטאלט
וואס עקזיסטירט פון יאהר 1915
אויף פילסודסקיעגא 72
ה׳ מאריץ לובאכינסקי
בעשלאסען איבערצוגעבען אין רשות פון דער אדמיניסטראציע „בלעטער פאלקסבלאט" 120 טאלאנען, אויף צו פערטיילען צווישען די נויטבעדערפטיגע יודען פון אונזער שטאט.
די אדמיניסטראציע פון „נ. פאלקסבלאט" וועט ארויסגעבען דינסטאג, דעם 9-טן אפריל ד.י. פון 10 פריה ביז 3 נאכמ 120 אזעלכע טאלאנען, און יעדער, ווער עס וועט בעקומען אזא טאלאן, וועט זיך קענען אין משך פון דאנערשטאג, דעם 11 אפריל אפשערן פולשטענדיג אומזיסט אין דער ערשטקלאס. פריזיער-אנשטאלט פון ה׳ לובאכינסקי אויף פילסודסקיעגא 72.

לאמפען-פאבריק
ש.פ. שמאלעוויטש
לאדז, פאלודניאווא 8, טעל. 164-39
עמפפעהלט
לאמפען

אין מאדערנע סטיל-ארטען
צו די ביליגסטע פרייזען

Dr. med. O. EYCHNER
פרויען-קראנקהייטען
צענעלניאנא 4, טעל. 134-72
נעמט אן פון 2 ביז 3.30 נאכמיטאג און פון 6.30 ביז 8.30 אוונט
אין לעטשניצע זגערזשער 17
פון 10—12 בייטאג.

Dr. H. Szumacher
הויט- און ווענערישע קראנקהייטען
פיעטריקאווער 56
טעל. 148-62
נעמט אן פון 9 ביז 1; 5 ביז 9 אוונט.
זונטאג און אנד. חגאות—פון 10 ביז 1

Dr. med.
Marja Gutman
קינדער-קראנקהייטען
Gdańska 26, tel. 173-00.
ord. codz. 3.30 — 5.30.

Dr. Artur Banasz
כירורג-אוראלאג
וואלטשאנסקא 23
טעלעפאן 139-88.
נעהמט אן פון 4—6 נאכמיטאג.

לעטשניצע
פאר ווענעריש קראנסע
פון דאקטוירים ספעציאליסטע
לאדז, זאוואדזקא 1
טעל. 122-78
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוועגד.
ווענעריש-קראנקע, מענער־שוואכע
און הויט-קראנקהייטען
אנאליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס-סטאציע
איז טעטיג א גאנצען מעת לעת
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל
א בעראטונג 3 זל.

לעטשניצע
פון דאקטוירים - ספעציאליסטען
זגערזשער 17
טעל. 116-33
רענטגען-קאבינעט
וועגעראלאגישעס אמבולאטאריום
פון 9 פריה ביז 8 א זייגער אוונט
וויזיט 3 זל.

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער שורה
מאר׳ן טעקסט — פרייטאג און ערב-יו״ט—24 גר. אין דער זייט שפאלטען
אין טעקסט—40 . . . . 60— . . . 6
זאנ׳ן טעקסט—12 . . . . 18— . . .
מיטער דער שטאט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט
נעקראלאגען—20 גר. א מ/מ (אין דער זייט שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווער-טער 1 זל. יעדעס ווײטערדיגע ווארט — 10 גר.
אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט צוטראגען א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.
פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס
מאר׳ן אינהאלט און פאר מין פון די אנאנסן איז דער פערלאג ניט פאראנט-ווארטליך. די אדמיג. איז אפען בייטאג און פייגאכט

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21